

Obširne pravidlá

v otázkach a odpovediach

Úvodná reč nášho sv. Otca Bazila Veľkého k obširným pravidlám.

1. Zhromaždili sme sa tu z milosti Božej v mene nášho Pána Ježiša Krista. A všetci máme ten istý cieľ: svätosť života. Vyslovili ste svoje želanie, že sa chcete poučiť o cestách spásy a ja mám povinnosť hlásať slovo Božie vo dne i v noci (por. 1Kor 9,16), pamätajúc na Apoštola, ktorý povedal: „tri roky som vo dne v noci neprestával so slzami napomínať každého z vás“ (Sk 20,31).

A keďže terajší čas je najvhodnejší a aj toto miesto je tiché a sme tu slobodní od všetkého, čo by nám mohlo prekážať, pomodlime sa spoločne za seba navzájom, aby som mohol spolupracovníkom načas dávať určený pokrm (por. Lk 12,42), a vy aby ste prijali slovo Božie, a tak sa stali úrodnou pôdou, doniesli plné a hojné plody svätosti, ako je napísané: „A u koho bolo zasiate do dobrej zeme, to je ten, kto počúva slovo a chápe ho a ono prináša úrodu: jedno stonásobnú, druhé šesťdesiatnásobnú a iné tridsaťnásobnú“ (Mt 13,23).

Prosím vás pre lásku nášho Pána Ježiša Krista, ktorý seba samého obetoval za naše hriechy (por. Tit 2,14): začnime sa už konečne starať o svoje duše, oplakávať márnosť minulého života a bojovať za život budúci, na slávu Boha, Jeho Krista a Svätého, poklonyhodného Ducha.

Nezotrávajme v doterajšej nedbalosti a ľahostajnosti, nepremárnime ľahkomyselne tento čas a neodkladajme začiatok práce (na sebe) na zajtra alebo na neskôr. Mohlo by sa totiž stať, že ten, ktorý bude od nás vyžadovať počet za naše duše (por. Lk 12,20), by nás našiel nepripravených, bez dobrých skutkov a my by sme sa nemohli zúčastniť svadobnej hostiny s nebeským Snúbencom (Mt 22,13). Potom bude daromný náš plač a ľútosť nad zle prežitým časom. Vtedy už nebude mať pokánie nijakú cenu.

Apoštol hovorí: „Hľa, teraz je milostivý čas, teraz je deň spásy!“ (2 Kor 6,2). Dnes je čas pokánia, zajtra radosti, dnes je čas práce, zajtra je čas odmeny, dnes je čas utrpenia a zajtra potešenia. Dnes je Boh pomocníkom tým, ktorí sa obracajú zo zlej cesty a zajtra bude prísny sudcom ľudských skutkov, slov a myšlienok, ktorého nikto neoklame. Dnes sa tešíme z jeho zhovievavosti a zajtra, keď vstaneme zmŕtvych, jedni pre večné trápenie a druhí pre večný život (por. Mt 25,46), keď každý dostane odplatu podľa svojich skutkov (por. Mt 16,27), poznáme jeho spravodlivosť.

Dokedy budeme otáľať poslúchnuť Krista, ktorý nás volá do svojho nebeského Kráľovstva? Či ostaneme spať? Či nepovstaneme z obyčajného pozemského života do evanjeliovej dokonalosti? Či nezačneme rozjímať o dni Pánovom, o dni veľkom a veľmi hroznom (por. Joel 2,11), kedy Kráľovstvo nebeské prijme tých, čo za svoje dobré skutky budú postavení po pravici Sudcu, a priepasť ohňa a večná tma pohltia tých, ktorí budú pre nedostatok dobrých skutkov postavení na ľavicu. Bolo povedané: „Tam bude plač a škripanie zubami“ (Mt 25,30).

2. Hovoríme, že túžime po kráľovstve nebeskom, a nestaráme sa o cestu, ktorá tam vedie. Vyhýbame sa akejkolvek námahe spojenej so zachovávaním Božích prikázaní a pritom sa -opovážlivo domnievame, že dosiahneme takú istú slávu ako tí, ktorí v boji proti hriechu odporovali až do krvi (por. Hebr 12,4). Či to nie je ľahkomyselnosť?

Či bude v dobe žatvy žať hojnú úrodu ten, čo v čase sejby sedel doma alebo spal? Kto zbiera hrozno vo vinici, ktorú nesadil a neobrábal?

Ovocie patrí tomu, kto pracoval a namáhal sa. Úcta a vence patria len víťazom. Kto kedy venčil vencom hlavu toho, čo ani nezačal bojovať? Avšak v tomto boji nestačí iba zvíťaziť, tu je nevyhnutné i zápasíť podľa pravidiel, ako hovorí Apoštol: „Kto závodí, nedostane veniec, ak nezávodí podľa pravidiel“ (2Tim 2,5). To znamená, že z toho, čo je prikázané, nesmieme vynechať ani to najmenšie a všetko robiť tak, ako je to prikázané.¹ Bolo totiž povedané: „Blahoslavený sluha, ktorého pán pri svojom príchode nájde – nehovorí akokoľvek, ale – tak robiť“ (Lk 12,43). A na inom mieste: „Ak si dobre obetoval, no nedobre rozdelil, zhrešil si.“ (Gn 4,7 - LXX). My si však myslíme, že keď sme náhodou splnili jeden príkaz, ihneď môžeme čakať odmenu za dobrý skutok a vyhnúť sa hnevu, ktorý sme si zaslúžili za nesplnené povinnosti. No ťažko možno povedať, že by sme naozaj splnili aspoň jeden príkaz, lebo – keď dobre chápeme cieľ prikázaní – vidíme, že sú tak tesne spojené, že keď sa previníme proti jednému, previňujeme sa proti všetkým.

Ak niekto dostane desať talentov (por. Mt 25,15), a jeden či dva si privlastní, a zbytok odovzdá, rozhodne nebude ospravedlnený len preto, že väčšinu odovzdal. Naopak, každý ho obviní, že je nepoctivý a lakomec, lebo spreneveril majetok, hoci to bola iba maličkosť.

Načo však hovoriť o sprenevere, keď ten, čo odovzdal jediný jemu zverený talent celý a neporušený, bol odsúdený len preto, že s jeho pomocou nič nenadobudol (por. Mt 25,24-28)!

Kto si desať rokov ctil otca, a potom ho len raz udrel, toho si nebudú vážiť ako dobrodincu, ale bude odsúdený zato, že udrel vlastného otca.

---

¹ por. KrPr 118

„Chod'te teda – hovorí Kristus – učte všetky národy... a naučte ich – nie jednej veci zachovávať a iné vypúšťať, ale – zachovávať všetko, čo som vám prikázal!“ (Mt 28,19-20) Apoštol hovorí tak isto: „Preto nikomu v ničom nedávame pohoršenie, aby táto služba bola bez hany. Vo všetkom sa odporúčame ako Boží služobníci“ (2 Kor 6,3-4).

Keby neboli potrebné k spáse všetky prikázania, neboli by všetky dané, a ani by nebolo povedané, že je nutné zachovávať ich všetky.

Či mi prospeje zachovávať všetky ostatné prikázania, pokiaľ mám byť odsúdený do pekla preto, že som brata nazval „hlupákom“ (por. Mt 5,22)? Aký osoh má niekto z toho, že je oslobodený od mnohých slabostí a je otrokom iba jednej? Veď bolo povedané: „Každý, kto pácha hriech, je otrok“ (Jn 8,34). Aký úžitok je teda z toho, že je niekto imúnny voči všetkým ostatným chorobám, keď jediná ničí jeho zdravie?

3. Niekto by mohol namietnuť, že ak toľko kresťanov nedodržiava všetky prikázania, potom naprázdno zachovávajú i tie niektoré.

Tu si stačí pripomenúť sv. Petra, ktorý po toľkých dobrých skutkoch a po tom, čo ho Kristus nazval blahoslaveným (por. Mt 5,22), a ktorý len kvôli jedinému skutku počul: „Ak ťa neumyjem, nebudeš mať podiel so mnou“ (Jn 13,8). Pripomínam, že tu nešlo o prejav nezájmu a nedbalosti, ale naopak vážnosti a úcty...

Niekto by mohol nadhodiť aj to, čo povedal prorok: „A každý, kto bude vzývať Pánovo meno, bude zachránený“ (Joel 3,5), preto stačí iba vzývať meno Pána, a budem spasený. Ale taký nech si vypočuje aj slovo Apoštola: „Ale ako budú vzývať toho, v ktorého neuverili?“ (Rim.10,14)! A pokiaľ veríš, počúvaj Pána, ktorý hovorí: „Nie každý, kto mi hovorí: »Pane, Pane« vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 7,21).

Je teda isté, že kto plní vôľu Božiu, avšak nie tak, ako to Boh chce, teda nie z lásky k Bohu, ten sa namáha zbytočne, podľa slov nášho Pána Ježiša Krista, ktorý povedal: „Všetko, čo robia, konajú iba preto, aby ich ľudia videli“ (Mt 23,5). „Veru, hovorím vám, už dostali svoju odmenu“ (Mt 6,5). A Apoštol Pavol týmto poučený povedal: „A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo“ (1 Kor 13,3).

Vo všeobecnosti, poznám tri pohnútky, ktoré privádzajú dušu k bezvýhradnej poslušnosti. Buď sa chránime zla zo strachu pred trestom a toto je duch otrocký; alebo čakáme zisk, hľadáme odmenu a vykonávame rozkaz pre vlastný osoh, a vtedy sme podobní nádenníkom; alebo to robíme pre samu krásu prikázání, z lásky k Bohu, ktorý nám tieto

prikázania dal a tešíme sa, že smieme slúžiť takému slávnemu a dobrému Bohu, a vtedy máme ducha synovstva.

Otrok, ktorý príkazy vykonáva zo strachu a stále sa bojí trestu, nebude v jednej veci poslúchať a v inej nie, lebo každý trest za neposlušnosť bude pokladať za strašný a nebezpečný. Preto za blahoslaveného sa pokladá ten, čo sa bojí jednostaj (por. Prísl 28,14). Takýto človek sa silne pridržuje pravdy a môže povedať: „Pána mám vždy pred očami; a pretože je po mojej pravici, nezakolíšem sa“ (Ž 16,8), to znamená, že sa rozhodol nezanedbať ani svoju najmenšiu povinnosť. „Blažený muž“ - hovorí sv. Písmo, - „ktorý sa bojí Pána“. Prečo? Lebo „má veľkú záľubu v jeho príkazoch“ (Ž 111,1). Preto ľudia, ktorí sa boja, zvyčajne nezanedbávajú nič z toho, čo im prikázali, ani nič nerobia povrchne.

Ale ani nádenník, ktorý pracuje pre odmenu sa neopováži previniť proti prikázaniu. Ako by ho potom odmenili za prácu vo vinici, keby nedokončil predpísanú prácu? Lebo keď zanedbá niečo nutné, čo je vo vinici treba spraviť, aby doniesla úrodu, bude zodpovedný pred majiteľom zato, že sa vo vinici neurodilo hrozno. Kto to vynahradí poškodenému?

Tretia pohnútkou služby je láska. Či je možné aby syn, ktorý má úmysel páčiť sa otcovi, by ho chcel zarmucovať maličkosťami, hoci mu predtým robil radosť väčšími vecami? A to tým viac, keď bude pamätať na slová Apoštola: „A nezarmucujte Svätého Božieho Ducha, v ste označení ktorom pečatou na deň vykúpenia“ (Ef 4,30).

4. Avšak do ktorej skupiny sa chcú dostať tí, ktorí nezachovávajú väčšinu Božích prikázaní?

Ani k tým, čo mu slúžia ako Otcovi, ani k tým, čo sa spoliehajú na jeho veľké prisľúbenia, ani k tým, ktorí sa ho boja ako Pána. „Ak som ja Otec“, - hovorí Boh ústami proroka (Mal 1,6), kde je úcta ku mne? Ak som Pán, kde je bázeň voči mne?“ Lebo ten, čo „sa bojí Pána má veľkú záľubu v jeho príkazoch“ (Ž 111,1). A je tiež povedané: „prestupovaním zákona znevažuješ Boha“ (Rim 2,23).

Ako sa teda môžeme opovážiť očakávať blaženosť večného života, spoločenstvo so svätými a radosť s anjelmi pred tvárou Kristovou, keď si viac ceníme život v rozkošiach, ako život podľa prikázaní Božích? Toto sú naozaj iba sny detského rozumu!

Akože sa budem môcť postaviť pri Jóbovi, keď ani maličkú nepríjemnosť nevieme vd'ačne prijať? (por. Job 1,21n) Akože budem môcť čakať odmenu s Dávidom, keď nemám jeho veľkodušnosť voči nepriateľovi? (por. 1Sam 24,4-16) Akože s Danielom, keď som nehľadal Boha v stálej zdržanlivosti a modlitbe? (por. Dan 9,3) Akože s inými svätými, keď som nešiel v ich šľapajach?

Či môže byť sudca taký nerozvážny, aby prisúdil rovnaký veniec odmeny tomu, čo zvíťazil i tomu, čo nebojoval? Aký vojvodca pripustí k podielu na vojnovej koristi tých, ktorí ani nevyšli na bitevné pole spolu s tými, ktorí tam bojovali a zvíťazili? Boh je dobrý, ale tiež spravodlivý. A spravodlivosť spočíva v odmeňovaní podľa zásluhy, ako je povedané: „Pane, dobre rob dobrým a tým, čo majú srdce úprimné! Ale tých, čo sa na zlé cesty sa spúšťajú, Pán so zločincami zavrhne.“ (Ž 125,4-5)

Boh je milosrdný, ale je zároveň aj Sudcom: „Miluje spravodlivosť a právo.“ (Ž 33,5). Preto Dávid hovorí: „Milosrdenstvo a spravodlivosť chcem ospevovať.“ (Ž 101,1). A my vieme, kto sa stane hodným jeho milosrdenstva, lebo povedal: „Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo.“ (Mt 5,7). Všímaš si, ako múdro používa milosrdenstvo? Nie je milosrdný bez súdu, ani nesúdi bez milosrdenstva: „Milostivý a spravodlivý je Pán.“ (Ž 116,5). Preto sa nedívajme na Boha jednostranne, aby sa potom jeho dobrota nestala príčinou našej lenivosti.

Preto sú aj hromy a blesky, aby sme nebrali na ľahkú váhu Jeho dobrotivosť.

Ten istý, ktorý „dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých“ (Mt 5,45), navštevuje aj slepotou (por. 2Kr 6,18). Ten istý, ktorý dáva rosu, poslal z neba aj ohnivý dážď (por. Gn 19,24). Jedno je znamením Jeho dobroty a druhé prísnosti. Preto alebo ho alebo milujme pre to prvé, alebo sa ho bojme pre to druhé, aby aj nám nebolo povedané: „Alebo pohŕdaš bohatstvom jeho láskavosti, trpezlivosti a zhovievavosti a nevieš, že Božia láskavosť ťa chce priviesť k pokániu? Ale ty si svojou zaťatosťou a nekajúcim srdcom hromadiš hnev na deň hnevu, keď sa zjaví spravodlivý Boží súd.“ (Rim 2,4-5).

Teda nie je možné byť spaseným bez plnenia Božích prikázaní, a je nebezpečné aj brať na ľahkú váhu niečo z toho, čo je nariadené; lebo je znakom veľkej pýchy prisvojovať si právo súdiť Zákondarcu, a niektoré zákony prijímať a iné zavrhomáť. Preto my všetci, bojovníci za svätosť, ktorí si ceníme pokojný život, vzdialený od sveta, ktorý nám pomáha pri vykonávaní prikázaní Evanjelia, pričíňme sa spoločne, aby sme z toho, čo je prikázané, nič nezabudli.

Lebo keď má byť Boží človek dokonalý, ako je to napísané (por. Kol 1,28; Ef 4,13) a ako sme o tom vyššie hovorili, potom je nevyhnutné, aby bol dokonalý v zachovávaní všetkých prikázaní k miere plného Kristovho veku (por. Ef 4,13). Totiž podľa Božieho zákona nemožno prijať ako obeť Bohu nič poškodené - nedokonalé, hoci by to bolo aj čisté (por. Lv 22,17-25).

Každý z nás nech teda predloží na spoločné uváženie to, čomu sám dobre nerozumie. Spoločným úsilím mnohých bude ľahšie nájsť skrytú pravdu, lebo podľa prisľúbenia nášho Pána Ježiša Krista, nám Boh pomôže nájsť to, čo hľadáme, skrze to, ako nás učí a čo nám pripomína Svätý Duch (Ján 14,26).

Podobne ako mojou povinnosťou je hlásať a beda mi, keby som nehlásal (por. 1Kor 9,16), tak aj vám hrozí rovnaké nebezpečenstvo, keď budete leniví v hľadaní pravdy alebo nedbalí a nepozorní v zachovávaní podávanej náuky a pri naplňaní prikazovaných skutkov.

Preto Pán povedal: „slovo, ktoré som hovoril, bude ho súdiť v posledný deň“ (Jn 12,48), a na inom mieste: „Toho sluhu, ktorý poznal vôľu svojho pána, no nepripravil sa a nesplnil jeho vôľu, veľmi zbijú. Toho, ktorý ju nepoznal a urobil niečo, za čo si zaslúži bitku, menej zbijú“ (Lk 12,47-48). Pomodlime sa teda spoločne za seba, mne aby bolo dané hlásať neporušené Božie slovo a vám aby to bolo na úžitok.

Vieme, že na Kristovom súde budú proti nám svedčiť slová inšpirovaného Písma: „Teraz ťa obviňujem a hovorím ti to do očí“ (Ž 50,21). Preto pozorne a sústredene počúvajme všetko a horlivo sa snažme uskutočniť Božiu náuku, lebo nevieme, ani deň ani hodinu, kedy príde Pán (por. Mt 24,42).

Obširne pravidla v otázkach a odpovediach.

Otázka 1.

O poradí Božích prikázaní podľa významu a o ich vzájomnom prepojení.

Keďže nám Písmo Sväté dovoľuje pýtať sa (por. Dt 32,6) ², chceli by sme predovšetkým vedieť, či je medzi Božími prikázaniami nejaké poradie podľa významu a či je medzi nimi vzájomné prepojenie ³ tak, že je medzi nimi prvé, druhé a tak ďalej. Alebo sú medzi sebou tak spojené a rovnocenné čo do prvenstva, že by mohol každý kto chce, začať kdekoľvek, ako v nejakom kruhu?

Odpoveď:

Vaša Otázka je stará a bola už dávno položená v Evanjeliu, keď k Pánovi pristúpil znalec zákona a opýtal sa ho: „Učiteľ, ktoré prikázanie v Zákone je najväčšie?“ On mu odpovedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojim srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou! To je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého!“ (Mt 22,36-39).

Týmto teda sám Pán ⁴ ustálil poradie prikázaní podľa významu, keď prehlásil, že prvé a najdôležitejšie prikázanie je milovať Boha, a druhé v poradí – a podobné prvému, alebo skôr doplňujúce a závislé od neho – je prikázanie milovať bližneho. Z toho, čo je povedané, a z

---

² por. KrPr, Úvod 1

³ gr.: *taíéíáýžřčxij kai akoloutíia* nejde tu len o obyčajné poradie prikázaní, ale o ich vzájomný vzťah, o ich vzájomný súhlas a logickú postupnosť. na tomto základe Bazil pripomína, že najdôležitejším prikázaním je láska. Pretože sú však prikázania navzájom prepojené, je treba ich zachovávať všetky.

⁴ riešenie problémov Písma je treba hľadať v slovách samého Pána (výklad Písma Písmom).

iných podobných výrokov Svätého Písma poznávame, že medzi všetkými prikázaniami Pána je poradie podľa významu i vzájomné prepojenie.

Otázka 2.

O láske k Bohu a o tom, že človek má už od narodenia schopnosť a moc plniť Božie prikázania.

Povedz nám teda najprv o láske k Bohu. Už sme počuli, že ho máme milovať. Avšak veľmi by sme chceli vedieť, ako tento príkaz splniť.

Odpoveď:

Láske k Bohu sa nepotrebuje učiť. Nikto nás predsa neučil radovať sa zo svetla či túžiť žiť. Ani nás nik nemusel učiť milovať tých, ktorí nás priviedli na svet alebo vychovávali a živili.

Tak isto, ba ešte väčšmi, sa neučíme túžiť po Bohu odniekiaľ zvonku. Už od narodenia je v nás akoby zárodok v semene, akási duchovná schopnosť, náklonnosť milovať. V škole Božích prikázaní sa táto schopnosť duše rozvíja, posilňuje a milosťou Božou sa privádza k dokonalosti.

Preto aj my uznávame, že vaša vlastná horlivosť je nevyhnutná pre dosiahnutie cieľa. S Božou pomocou a podporovaný vašimi modlitbami sa budeme snažiť rozduchať skrytú iskierku Božej lásky podľa moci, ktorú nám Duch Svätý dal.

Je však potrebné vedieť, že láska k Bohu je iba jedna z čností, ale významnom zahrňuje všetky prikázania a vedie k ich naplneniu. Pán hovorí: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo“ (Jn 14,23). A na inom mieste: „Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon a Proroci“ (Mt 22,40).

Teraz však o tom nebudeme hovoriť podrobne, aby sme už v tejto časti nevysvetlili celú náuku o prikázaniach. No podľa našich možností a nakoľko to vyžaduje vytýčený cieľ, pripomeniem vám lásku, ktorou máte milovať Boha.

Hneď v úvode musím pripomenúť: dostali sme od Boha dostatočnú (prirodzenú) silu, aby sme mohli plniť všetky prikázania, ktoré nám Boh dal, takže sa nemôžeme vyhovárať, že Boh od nás vyžaduje čosi neobyčajné, ani sa pýšiť, ako by sme azda dávali viac, ako sme dostali. A keď postupujeme správne a náležite spolupracujeme s týmito, Bohom danými prirodzenými schopnosťami duše, vtedy vedíme svätý život, život čnosti. Keď však ničíme silu tohoto Božieho daru, smerujeme k zlu.

Takáto je definícia mravného zla: zlo je zvrátené a Božiemu zákonu odporujúce užívanie toho, čo nám Boh dal na dosiahnutie dobra. Naopak, čnosť, ktorú od nás Boh očakáva je uvedoméle využívanie darovaných schopností, a to v zhode s Pánovým príkazom.

A keďže sa veci majú tak, to isté poviem aj o láske k Bohu. Dostali sme prikázanie milovať Boha, a okamžite, od počiatku našej existencie vrodenu schopnosť milovať. Dôkaz o tom nepochádza zvonku, ale každý sa o tom môže presvedčiť na sebe samom. Lebo taká je už naša prirodzenosť, že túžime po dobre, hoci každý si pod tým predstavuje niečo iné. Taktiež z našej prirodzenosti vyplýva - bez toho, aby sme sa to učili - že milujeme to, čo je nám vlastné a blízke. A voči dobrodincom sami od seba prejavujeme dobroprajnosť.

A čo je obdivuhodnejšie, ako Božia krása? Aká myšlienka môže byť milšia než myšlienka na Božiu velebnosť? Či môže byť v duši hlbšia a silnejšia túžba ako tá, ktorú Boh darúva duši očistenej od všetkého hriechu, ktorá v úprimnom unesení volá: „Lebo som chorá od lásky“ (Veľp 2,5)? Naozaj neopísateľné a nevysloviteľné sú záblesky Božej krásy. Žiadne slovo ich nevyjadrí, žiadne ucho nezachytí. Keď ich nazveš trblietaním rannej zornice, alebo jasnosťou mesiaca, alebo svetlom slnka, všetko to je temné v porovnaní s Božou slávou, a v porovnaní s pravdivým svetlom je od neho vzdialené viac ako temná, hlboká a smutná bez mesačná noc od jasného slnka napoludnie.

Táto krása je telesným očiam neprístupná, možno ju obsiahnuť len dušou a myslou. Keď krása osvietila niektorého svätého, zanechala v duši neznesiteľný smäd,⁵ vtedy sa im stal dočasný život odporným a volali: „Beda mi moje vyhnanstvo sa predlžuje“ (Ž 120,5), „Kedyže už prídem k nemu a uzriem Božiu tvár“? (Ž 42,3) alebo opakovali slovo Pavlovo: „Túžim zomrieť a byť s Kristom, a to by bolo oveľa lepšie“ (Flp 1,23), lebo: „Po Bohu žízni duša moja, po Bohu živom“ (Žalm 42,3) a: „Teraz prepúšťáš, Pane svojho služobníka“ (Lk 2,28).

Ľudia, ktorých sa dotkla túžba po Bohu, sa cítili ubití týmto životom, ktorý sa im stal väzením, nemohli zadržať poryvy lásky. Preplnení túžbou dívať sa na Božiu krásu prosili, aby sa ich kochanie v Božej nádhere predĺžilo na celú večnosť.

Takto ľudia už zo svojej prirodzenosti túžia po krásnych veciach. A, pravdupovediac, niet krajšej a milšej veci ako dobro. A Boh je dobrý, preto každý kto túži po dobre, túži po Bohu.

2. Preto dobro, ktoré konáme z našej slobodnej vôle je našej prirodzenosti vrodené, nakoľko len podlosť nepokazila náš rozum. Teda milovať Boha je našou nutnou povinnosťou. Zanedbávanie lásky je pre dušu najhoršie zlo. Preto odcudzenie a odvrátenie sa od Boha je

---

⁵ doslova: neznesiteľný osten

oveľa neznesiteľnejšie ako všetky tresty v pekle, zlo ťažšie znášateľné, ako pre oko strata svetla, alebo odňatie života živej bytosti - hoci bezbolestne.

Keď zo samej prirodzenosti vyplýva láska k rodičom, čo pozorujeme aj u zvierat a u najmenších detí, ktoré sa s takou láskou vinú k matkám, nebudeme hlúpejší ako nerozumné malé detí, ani divokejšie než zvieratá. Nebuďme cudzí a chladní voči svojmu Stvoriteľovi. Hoci by sme nepoznali aký je, na základe Jeho dobroty, už len preto, že nás stvoril, máme Ho milovať nadovšetko a neustále naň pamätať⁶, ako deti visia na svojich matkách.

Medzi tými, ktorých od prirodzenosti milujeme, prvé miesto zaujíma dobrodinca. Tento cit nie je vlastný len ľuďom, ale takmer všetkým zvieratám: Všetci cítia akúsi prítulnosť k tým, ktorí im pôsobia dobro. „Vôl“, hovorí Písmo sv., „si pozná gazdu a osol jasle svojho pána.“ Nedaj Boh, aby o nás niekto povedal to: „Izrael nepozná, ľud môj nepochopí“ (Iz 1,3). A načo ešte spomínať, ako pes a mnoho iných zvierat prejavujú opravdivú prítulnosť k tým, čo ich krmia.

A keď máme prirodzenú prítulnosť a lásku k našim dobrodincom a všemožne sa snažíme odvdáčiť sa im, akým spôsobom môžeme vyjadriť vďačnosť za Božie dary? Je ich také množstvo, že ich nik nespočíta, a sú také veľké, že každý jeden z nich stačí, aby sme boli zaviazaní nesmiernou vďačnosťou voči Darcovi. Nebudem vypočítavať všetky iné dary, ktoré hoci sú samé o sebe i veľké i milé, ale v porovnaní s väčšími strácajú hodnotu a krásu práve tak, ako hviezdy blednú pri svetle slnka. Lebo si nesmieme nevšímajť väčšie dary a len podľa malých merať dobrotu Dobrodinca.

3. Nebudeme teda hovoriť o východe slnka, zmenách mesiaca, zmenách počasia a ročných obdobia, daždi z neba a prameňoch tryskajúcich zo zeme, samotnom mori a celej zemi, i o všetkom, čo vyrastá zo zeme, čo sa hýbe vo vodách a žije v povetrí, o tisícoch druhov zvierat o všetkom, čo bolo ustanovené, aby nám slúžilo na udržanie života.

Nie je možné – aj keby sme chceli – nevšimnúť si dobrodenia. Je úplne nemožné, aby o nich mlčal ten, kto je pri zdravom rozume. taktiež je celkom nemožné vyjadriť sa o týchto dobrodeniach náležitým spôsobom. Mám na mysli milosť, skrze ktorú Boh stvoril človeka na svoj obraz a podobenstvo (por. Gn 1,27) a urobil ho hodným poznania Stvoriteľa a ozdobil ho rozumom ponad všetky iné stvorenia a daroval mu nevysloviteľné rozkoše a krásu raja (por. Gn 2,8), a ustanovil ho pánom nad všetkým zemským stvorením, a potom, keď sa človek dal zviest' hadom a zhrešil (por. Gn 3,1n) a z hriechu prišla smrť a to, čo vedie k smrti, neopovrhol ním po tom všetkom. Ba čo viac, hneď dal zákon na pomoc (por. Iz 8,20 LXX), postavil anjelov za strážcov a pomocníkov (por. Ex 23,20), poslal prorokov, ktorí mali vytykať ľuďom

⁶ dosl.: „byť neustále zavesený do pamätania na Boha“. Uvedomovanie si Božej prítomnosti je základný prvok Bazilovej spirituality. Je to biblické „chodenie s Hospodinom“, či „chodenie v Duchu“.

ich podlosť a učiť čnostiam. Hrozbami zbavil moci náklonnosť k zlému a prisľúbeniami povzbudil túžbu po dobrom a mnohokrát na rôznych príkladoch zavčasu ukázal, pre naše poučenie, k čomu vedie dobro a do čoho vedie zlo.

A neodvrátil sa od tých ktorí napriek týmto a podobným dobrodeniam stále zotrvali v neposlušnosti. Dobrota nás Božia neopustila. Nestratili sme Jeho lásku ani vtedy, keď sme urážali Dobrodincu tým, že sme si nevážili jeho dary. Naopak, vyslobodil nás zo smrti, znovu oživil v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi. Najobdivuhodnejší je však spôsob, akým nám udelil toto dobrodenie: „On, hoci má božskú prirodzenosť, nepridŕžal sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu“ (Fil 2,6).⁷

4. Vzala tiež na seba naše slabosti a niesol naše utrpenie. Za nás bol prebodnutý, aby sme boli jeho ranami uzdravení (por. Iz 52,4n; podľa Mt 8,17). „Kristus nás vykúpil spod kliatby zákona tým, že sa za nás stal kliatbou“ (Gal 3,13) a pretrpel najstrašnejšiu smrť, aby nás priviedol do života v sláve.

Neuspokojil sa tým, že nás mŕtvych oživil. Dal nám tiež slávu svojho Božstva a pripravil nám vo večnosti odpočinok, ktorý nesmiernosťou šťastia prevyšuje každú ľudskú predstavu. (por. 1Kor 2,9)

Čím sa odvd'áčime Pánovi zato všetko, čo nám dal? (por. Ž 116,12) On taký dobrý, že nežiada od nás vzájomné dary. Zato všetko, čo nám dal, uspokojí sa s našou láskou.

Keď sa mám priznať k tomu všetkému, čo cítim, keď o tom premýšľam, musím povedať, že sa ma zmocňujú strašné myšlienky a obavy, aby som sa nestal pre Krista zahanbením a posmechom, keby som pre ľahkomyselnosť alebo preto, že som sa venoval márnosťam sveta, odpadol od Božej lásky.

Lebo nepriateľ, ktorý sa teraz snaží všetkými možnými spôsobmi s pomocou nezriadených túžob po svetských márnostiach priviesť nás k zabudnutiu na nášho Dobrodincu, usiluje o naše zatratenie, a chce nás zdeptať. Potom využije našu ľahkomyselnosť k tomu, že sa bude posmievať Spasiteľovi a bude sa chváliť našou neposlušnosťou a zradou; on ktorý nás ani nestvoril, ani nezomrel za nás, a my sme ho predsa nasledovali v neposlušnosti a opovrhnutí Božími prikázaniami.

Tá urážka spôsobená Pánovi, ten nepriateľský posmech zdá sa mi byť strašnejší, ako všetky tresty pekla; stali sa totiž pre Kristovho nepriateľa predmetom chvály, lebo sme mu dali možnosť vyvyšovať sa nad toho, ktorý za nás umrel i vstal z mŕtvych, a voči ktorému sme tým viac, ako je napísané, dlžníkmi. (por. 1 Kor 5,14)

---

⁷ Tieto myšlienky sa nachádzajú v liturgii sv. Bazila v modlitbe pred premenením.

Toľko o láske k Bohu. Naším zámerom, ako som povedal, nebolo povedať všetko, lebo to nie je možné, ale dať vám krátku pripomienku, ktorá by bola pre vás vždy povzbudením túžiť po Bohu.

Otázka 3.

O láske k blížnemu.

Teraz sa už patrí hovoriť o prikázanií, ktoré je i v poradí a podľa významu druhé (Mt 22,39).

Odpoveď:

Povedali sme, že zákon udržuje a pestuje prirodzené schopnosti, ktoré sa nachádzajú v našich dušiach podobne ako nejaké semienka. Keď je nám teda prikázané milovať blížneho ako seba samého (por. Lv 19,18), presvedčíme sa, či nám Boh dal aj schopnosti splniť toto prikázanie. Kto by nevedel, že človek je tvor priateľský a spoločenský a nie divoký a samotársky? Pre našu prirodzenosť nie je nič charakteristickejšie ako spoločný život, vzájomná pomoc a láska k tým, ktorí sú nám podobní. Pretože nám Boh najprv daroval semienka, je jasné, že bude od nás požadovať aj ovocie, hovoriac: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom“ (Jn 13,34). A pretože nás chcel povzbudiť k napĺňaniu tohoto prikázania, nežiadal zázraky alebo neobyčajné znamenia ako dôkaz, že sme jeho učeníkmi, hoci aj k tomu dáva moc v Duchu Svätom, avšak hovorí toto: „Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať“ (Jn 13,35). A tieto prikázania všade pospájal tak, že dobrý skutok vykonaný pre blížneho prenáša na seba: „Bol som hladný, a dali ste mi jesť“ a tak ďalej (Mt 25,35), a na koniec dodáva: „Veru hovorím vám, čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25,40).

2. Takto splnením prvého prikázania môžeme splniť druhé a druhým sa zasa vrátiť k prvému. Kto totiž miluje Pána, bude milovať blížneho, lebo: „Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania“ (Jn 14,15) - hovorí Pán, a znovu: „Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom ako som ja miloval vás“ (Jn 15,12). A opačne, kto miluje blížneho, prejavuje tým zároveň aj lásku k Bohu, keďže On tú lásku preberá na seba.

Preto verný Boží sluha Mojžiš mal takú lásku k bratom, že z lásky k nim chcel byť vyškrtnutý z knihy života, v ktorej bol zapísaný, keby ľudu nebol odpustený jeho hriech (por. Ex 32,33). A sv. Pavol sa dokonca opovážil prosiť „Radšej by som bol ja zavrhnutý od Krista namiesto svojich bratov, mojich príbuzných podľa tela“ (Rim 9,3). Podľa príkladu Pána chcel sa stať cenou spasenia za všetkých, lebo súčasne vedel, že nemôže byť nijak odlúčený od Boha ten, kto z lásky k Nemu položil splnenie Jeho najdôležitejšieho prikázania aj nad samotnú

Božiu milosť. Preto dostal oveľa väčšiu odmenu než to, čo sám obetoval. Taký stupeň lásky dosahovali svätí, ako hovorí sv. Písmo.

Otázka 4.

O Božej bázni.

Odpoveď:

Pre začiatočníkov je zvlášť užitočné, aby prvotnú výchovu obdržali skrze Božiu bázeň podľa rady múdrego Šalamúna: „Základom poznania je bázeň pred Pánom“ (Prísl 1,7). Vy však, ktorí ste v Kristu vyrástli z detstva a preto už nepotrebujete mlieko (por. 1Kor 3,2; Hebr 5,12) a môžete vnútorného človeka zdokonaľovať silnejším pokrmom pravdy (por. 2Kor 4,16; Ef 3,16), potrebujete vznešenejšie prikázania, ktoré obsahujú celú pravdu Kristovej lásky.

Buďte však opatrní, aby sa vám veľkosť Božích darov nestala príčinou väčšieho odsúdenia pre nevďačnosť Dobrodincovi. Písmo sväté hovorí: „Kto mnoho dostal, od toho sa bude mnoho požadovať“ (Lk 12,48).

Otázka 5.

O sústredenosti mysle.

1. Musíme veľmi dobre vedieť, že nebudeme môc zachovávať žiadne iné prikázanie, dokonca nebudeme môcť milovať ani Boha ani blížneho, keď bude náš rozum blúdiť kade-tade.

Totíž nie je možné dôjsť k dokonalosti ani vo vede ani v umení, ak stále prechádzame od jednej oblasti k druhej, a určite sa nestaneme odborníkmi ani v jednej, keď nepoznáme nevyhnutné prostriedky k dosiahnutiu tohoto cieľa. Práca musí byť prispôsobená k cieľu, lebo nevhodnými prostriedkami nič rozumné nedosiahneme. Vyrábaním hrncov z hlíny sa nikto nestane majstrom výrobkov z mosadze, ani atlét nezíska veniec hraním na flaute, ale každý cieľ vyžaduje špecifickú a primeranú námahu.

Tak isto je to aj s asketickým životom, skrze ktorý chceme, podľa Kristovho Evanjelia, páčiť sa Bohu. A tento život spočíva v odtrhnutí sa od svetských starostí a úplnom oslobodení od blúdenia myšlienkami. Preto Apoštol pokladá aj manželstvo, i keď je dovolené a požehnané, kvôli starostiam, ktoré z neho vyplývajú, za prekážku v úsilí o Božie veci, lebo podľa neho si navzájom odporujú: „Kto je bez ženy, stará sa o Pánove veci, ako sa páčiť Pánovi. Ale ženatý sa stará o svetské veci, ako sa páčiť manželke“ (1 Kor 7,32-33).

Podobne aj Pán, keď hovorí: „nie ste zo sveta“ (Jn 15,19), svedčí o svojich učeníkoch, že mali ducha úprimného a slobodného od každej roztržitosti. A na druhej strane hovorí, že svet

nemôže poznať Boha a prijať Ducha Svätého.⁸ „Spravodlivý Otče, - hovorí - svet ťa nepozná“ (Jn 17,25), a: „Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať“ (Jn 14,17).

2. Preto každý, kto chce nasledovať Boha, musí sa oslobodiť od lipnutia na svojom živote. A to sa tak dá dosiahnuť iba tak, že sa oddelíme od starých obyčajov a zabudneme na nich. Musíme sa odlúčiť od príbuzných podľa tela a tohoto spôsobu života, tak ako keby sme sa duchom presťahovali na iný svet, ako to povedal Apoštol: „naša vlasť je v nebi“ (Fil 3,20). Bez toho nikdy nedosiahneme svoj cieľ: páčiť sa Bohu. Taký je totiž zákon Kristov: „Tak ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojim učeníkom“ (Lk 14,33).

Keď to so všetkou starostlivosťou vykonáme, musíme potom chrániť svoje srdce, aby nikdy neprestalo myslieť o Bohu a nepoškvrnilo pamäť o Božích zázrakoch predstavami márných vecí. Prechovávajme v dušiach našich stálu a čistú myšlienku o Bohu, s ňou dajakú nezmazateľnú pečať. Takto nadobudneme lásku k Bohu, ktorá nás bude povzbudzovať plniť Božie prikázania, a sama plnením prikázaní Božích bude stále a bezpečne chránená. Pán výrazne nato poukazuje, keď raz hovorí: Ak ma milujete, dodržujte moje prikázania“ (Jn 14,15) a inokedy: Ak zachováвате moje prikázania, ostanete v mojej láske“ (Jn 15,10), a ešte dodáva ako najspôsobilejšie povzbudenie: i ja som zachovával prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske“ (Jn 15,10).

3. Týmto nás učí, aby sme si pred každým skutkom postavili za cieľ vôľu zákonodarcu a do neho sústredili všetku svoju snahu, ako hovorí: lebo som zostúpil z neba plniť nie svoju vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal“ (Jn 6,38).

Všetky umenia, ktoré patria k životu majú svoje zvláštne ciele a k ním prispôbujú prácu, tak aj celý náš život má len jeden cieľ a jedno pravidlo: vykonávať prikázania Božie tak, aby sa to ľúbilo Bohu. Teda aj dôkladnosť vo vykonávaní jednotlivých skutkov bude spočívať v súlade s vôľou Božou. A keď sa budeme snažiť svedomite vykonať každý skutok podľa vôle Božej, týmto už budeme stále spojení s Bohom nepretržitou pamäťou na Neho.

Keď kováč robí napr. sekeru, pamätá na to, kto objednal tú prácu, pamätá na neho na formu, veľkosť, ako to on chce a vec robí podľa jeho vôle (lebo keby zabudol nato, urobil by niečo iné, čo by nebolo podobné objednanému). Podobne aj kresťan, keď každý svoj skutok, väčší alebo menší vykonáva podľa vôle Božej, ozdobuje svoju prácu presnosťou a svedomitou, myslí na Boha a tak vykonáva to, čo je napísané: Povždy si kladiem Pána zočí - voči, a že je na pravici mojej nezakolíšem“ (Ž 15,8).

Okrem toho vykonáva aj ten príkaz: Či teda jete, či pijete a čokoľvek robíte, všetko robte na slávu Božiu“ (1 Kor 10,31).

---

⁸ presnejšie: *urobiť miesto* Duchu svätému

Keď niekto pri vykonávaní príkazu kazí ten dôkladný poriadok, ten iste slabo pamätá na Boha. Preto pamätajme na slovo proroka: “Nuž či nebesá i a zem nie ja naplňujem?” (Jer 23,34), a: Či som ja Bohom iba zblízka? A zďaleka nie som Bohom?” (Jer 23,23), a: Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, ja som medzi nimi (Mt 18,20).

Preto čokoľvek robíme, robme tak, ako by sa Boh na to díval, a každá naša myšlienka nech je taká, ako by ju Boh pozoroval. Tak budeme mať i stály strach Boží i nenávisť k hriechu aj to rozpoloženie, o ktorom Dávid hovorí: Nepravosť v nenávisti v oškľivosti mám“ (Ž 118,163). Takto zároveň splníme aj prikázanie lásky a vykonáme to, čo povedal Kristus: nesledujem vlastnú vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal“ (Jn 5,30). Duša bude v stálom presvedčení, že dobré skutky sú milé tomu, ktorý ich bude súdiť a odmeňovať, a naopak zlé skutky zasluhujú si Jeho odsúdenie.

Myslím, že v tom všetkom sa nájde aj to, že sa budeme chrániť vykonávania prikázaní Božích preto, aby sme sa ľuďom páčili, lebo nikto vedomý toho, že sa na neho díva vznešená osoba nebude obracať svoju pozornosť na nižšieho. Keď sa niekedy stane, že niektorý skutok je milý vznešenej a slávnej osobe a odporný a znenávidený osobe nižšie postavennej, ten čo pracuje, viac si bude vážiť pochvalu vznešenejšieho a nebude si všímať odpor nižšieho. Keď sa to tak robí vo veciach čisté ľudských, ako že by potom mohla rozvážna a zdravá duša, presvedčená o prítomnosti Božej prestať vykonávať skutky Bohu milé a obrátiť sa k ľuďom, aby od nich získala slávu? Akože by mohla zanedbať prikázania Božie a slúžiť ľuďom? Nedala by sa premôcť verejnej mienke, nepodľahla by vplyvom ľudským. Takú silnú dušu mal ten, čo povedal: Pyšní sa mi vysmievajú veľmi, od zákona tvojho sa neodchyľujem“ (Ž 118,51) a na inom mieste: A o predpisoch tvojich budem pred pohľadom kráľov rozprávať, a nebudem sa hanbiť“ (Ž 118,46).

Otázka 6.

O nutnosti samoty.

Odpoveď:

1. Oddelený príbytok pomáha dosiahnuť sústredenie ducha. Je škodlivé žiť spolu s ľuďmi, ktorí sa neboja Boha a nevážia si prísne zachovávanie prikázaní Božích. Tomu nás učí aj Šalamún: Nespriateľuj sa“ - hovorí - s hnevým človekom a s prchkým chlapcom neobcuj, aby si vari tiež nenavykol jeho chodníčkom a nenastrojil duši svojej sieť“ (Kn. Prísl. 22,24). Na to sa vzťahuje aj slovo Apoštola: Vyjdite teda spomedzi nich a oddel'te sa od nich, hovorí Pán“ (2 Kor 6,17).

Prvá vec v rehoľnom živote je osamotený dom, vzdialený od ľudí. Je to nutné, aby nás nič ani zrakom ani sluchom nepobádalo k hriechu, a aby sme si týmto pomaly nezvykli na hriech, a aby v duši neostávali na jej škodu a skazu obrazy a stopy toho všetkého, čo vidíme a počúvame, nakoniec, aby sme mohli zotrvať na modlitbe. Tak premôžeme dávne zvyky z toho času, keď sme nežili podľa príkazu Kristovho. Premôcť dávny zvyk nie je to ľahký boj, lebo zvyk posilnený dlhou dobou nadobúda moc druhej prirodzenosti. Týmto spôsobom budeme môcť vrátnou modlitbou a vytrvalým rozjímaním vôle Božej odstrániť všetky škvrny hriechu. Uprostred mnohých svetských starostí, ktoré obťažujú dušu je veľmi ťažko vytrvať na modlitbe a v rozjímaní. A kto bude môcť uprostred toho sveta splniť to slovo: *“Kto chce ísť za mnou, nech sa zriekne seba samého“* (Lk 9,23). Je potrebné zriecť sa nám seba samého, vziať kríž Kristov a ísť za ním Jeho stopami. Zrieknuť sa seba samého to znamená celkom zabudnúť na všetko, čo bolo v minulom živote a zriecť sa vlastnej vôle, akéže je to ťažké tomu, čo žije na svete, keď už nemáme povedať, že je to celkom nemožné! Život vo svete nám veľmi prekáža i v tom, aby sme vzali kríž a šli za Kristom. Vziať svoj kríž znamená byť pripraveným zomrieť za Ježiša Krista, umŕtvovať tela a všetky náruživosti, znášať za meno Kristovo rôzne nebezpečenstvá a byť indiferentným aj voči svojmu dočasnému životu. A život uprostred toho sveta nám v tom všetkom veľmi prekáža.

2. Život vo svete okrem mnohých iných prekážok má i tú, že keď duša vidí mnohých hriešnikov, nemá príležitosť všímať si vlastné hriechy a skrúšene kajať sa. Naopak, keď sa porovnáva s horšími ako je on, myslí si, že má akúsi čnosť.

V zmätku a starostiach svetského života duša stráca pamäť na Boha, ktorá je taká dôležitá v živote. Stráca radosť, ktorú nachádzala, tráti chuť k zbožnosti a zamilovanie v slove Božom, stráca ducha šťastia vyjadreného v žalmoch: *Vzdychám, keď na Boha sa rozpamätúvam“* (Ž 76,4) a: *Aké sú sladké slová tvoje môjmu podnebiu, nad med sú ústam mojím“* (Ž 118,103). Postupne zvykne si aj ľahkovážiť a zabúdať na to, ako sa Boh díva a myslí o nás. Väčšie zlo a strašnejšia škoda pre dušu už nemôže byť.

Otázka 7.

Je potrebné viesť spoločný život s tými, ktorí majú ten istý cieľ, ako my - ľúbiť sa Bohu, ťažký a nebezpečný je pustovnícky život.

Svojou rečou si nás presvedčil o tom, že je nebezpečne žiť s tými, ktorí ľahkovážia prikázania Božie, chceme aj to vedieť, či ten človek, ktorý sa od nich odlučuje má žiť sám, alebo s bratmi, ktorí tak iste zmýšľajú a vybrali si ten istý cieľ zbožnosti.

Odpoveď:

Spoločný život pokladám z viacerých dôvodov za užitočnejší. Predovšetkým preto, že nikto z nás nie je sebestačný a vo vyhľadávaní toho, čo potrebujeme pre život a sme odkázaní na pomoc druhých. Ako noha má akúsi silu, ale nemá všetky a bez pomoci iných členov nemôže použiť vlastnej sily a nemôže byť dlho sebestačnou, ani nemôže nahradiť to, čo jej chýba. Tak iste je to aj v samotárskom živote. To, čo máme stáva sa neužitočným, a to, čo nemáme nedá sa nahradiť. Boh Stvoriteľ takto zariadil, že máme si vzájomne pomáhať, že sme odkázaní na pomoc druhých, aby sme tým spôsobom boli so sebou spojení, ako je to napísané: Každý tvor prisadá k seberovnému, tak aj človek sa priatelí so seberovným“ (Ekk. 13,20).

Ale okrem toho ani zákon kresťanskej lásky nedovoľuje vyhľadávať sebecký vlastný osoh. Láska nie je sebecká“ (Kor 13,5). Pustovnícky život často má len jeden cieľ - slúžiť svojim potrebám, čo sa výrazne protiví zákonu lásky, ktorý zachovával Apoštol: nehľadám, čo osoží mne, ale mnohým, aby mohli byť spasení“ (1 Kor 10,33).

Okrem toho v úplnej samote ťažko poznáme svoje omyly, lebo tam niet nikoho, kto by nás napomenul a spokojne s láskou polepšil. Aj nepriateľova výčitka stáva sa často pre rozumného príležitosťou k polepšeniu. O koľko skôr sa tak stane, keď voľakto miluje a s láskou rozumne lieči slabosti: Kto ho však miluje, ten priúča ho na trestanie zavčasu“ (Kn. prísl. 13,24). Na púšti veľmi ťažko nájde takého. Iba by s ním žil. Často sa splňuje slovo Písma svätého: Beda však samotnému, keď padne! Nemá pri sebe druhá, čo by ho zdvihol“ (Ekk. 4,10).

Keď viacerí žijú spolu ľahšie môžu splniť viac Kristových prikázaní a jeden to nemôže, lebo vykonávanie jedného príkazu môže prekážať vykonaniu druhého. Napríklad, keď navštevujem chorých, nemôžem prijímať pocestných, keď rozdávam almužnu, nemôžem horlivo pracovať, najmä keď tie práce dlho trvajú. Takýmto spôsobom mohol by som zanedbať najdôležitejší všeobecný príkaz, ktorý sa bezprostredne k spaseniu duši vzťahuje, že nekýmim hladného, neobliekam nahého.

Ktože by teda chcel radšej nečinný život miesto života plného ovocia a usporiadaného podľa prikázaní Božích?

2. Keďže sme povolani do jednej nádeji, a všetci tvoríme jedno telo, ktorého hlavou je Kristus, a my všetci sme si vzájomne údmi. Keď však láska v Duchu Svätom nebude nás spájať do jedného zväzku, potom každý z nás bude si vyberať svoj vlastný spôsob života a nie ten, ktorý je Bohu milý, - nie službu spoločným potrebám. Ale keď každý bude ísť za svojou náruživosťou, za sebeláskou, akože potom budeme môcť udržať vzájomný zväzok lásky, akože si budeme vzájomne pomáhať, akože zachováme poslušnosť hlave, Kristovi, keď budeme rozdelení a rozdvojení?

Ako by bolo možné tešiť sa s plesajúcim, spolucítiť s trpiacim, keď pre nedostatok zjednotenia nikto nemôže poznať, ako sa patrí postavenie blížneho? A konečne jeden nemôže mať všetky duchovné charizma, lebo každému sa udeľuje podľa daru Ducha Svätého: podľa zásad viery“ (Rim 12,6), a v spoločnom živote dar každého jednotlivca sa stáva vlastníctvom všetkých. Jeden dostáva od Ducha reč múdrosti, iný reč poznania podľa toho istého Ducha, inému však viera vplyvom toho istého Ducha, inému zas dar uzdravenia v tom istom Duchu“ a tak ďalej (1 Kor 12,8-10). Človek dostáva každý z tých darov nie pre seba, ale pre iných. V spoločnom živote sila Ducha Sv., ktorá sa nachádza v jednom, nutne prechádza na všetkých. Kto žije sám, azda má len jeden dar Ducha Svätého, nevyužíva ho a nečinnosťou sťa by ho v sebe zakopal. A vy všetci, čo čítate Evanjelium, viete, aké nebezpečenstvo sa v tom skrýva. Nie tak je to v spoločnom živote, kde každý užíva a zväčšuje svoj dar tým, že ho udeľuje iným a zbiera ovocie z cudzích darov ako by zo svojich.

3. Spoločný život má ešte mnoho iných dobrých vlastností, ktoré nie je ľahko vypočítať. On je užitočnejší ako samotársky život lebo v ňom sú istejšie chránené i dary Božie aj my sami pred úkladmi nepriateľa. Istejšie je to pre nás, keď máme pri sebe ľudí, ktorí nás chránia a zobudzajú nás, keby voľakto z nás zaspal tým spánkom smrti, o ktorom nás Dávid poučuje, ako sa pred nim máme modlitbou chrániť: Vyjasni oči moje, aby som nezaspal v smrti“ (Ž 12,4).

V spoločnom živote aj ten, čo klesol, ľahšie povstáva, lebo sa obáva výčitiek a odsúdenia mnohých. Na neho sa vzťahuje slovo Apoštola: Dost' už bol pokarhaný od väčšiny“ (2 Kor 2,6). A ten, čo dobre robí, má z uznania a schválenia mnohých veľkú istotu. Lebo keď: všetko potvrdili dvaja či traja svedkovia“ (Mt 18,16), potom svedectvo mnohých bude silnejšou oporou pre každý dobrý skutok.

Samotársky život má okrem spomenutých ešte aj iné nebezpečenstvá. Prvé a najväčšie je záľuba v sebe samom. Lebo keď niet človeka, ktorý by správne posúdil druhého, ľahko si potom bude myslieť, že už nadobudol dokonalosť.

Okrem toho v takom živote je nedostatok príležitosti cvičiť sa v čnostiach. Človek nepozná ani svoje chyby ani postup. Je v ňom odstránená každá príležitosť plniť prikázania.

4. Lebo ako ukáže svoju poníženosť, keď nemá pred kým sa ponížovať? Komu preukáže milosrdenstvo, keď sa vôbec nestýka s ľuďmi? Ako sa bude cvičiť v trepezlivosti, keď mu nikto nebude robiť príkorie?

A keď niekto povedal, že jemu k nadobudnutiu svätosti stačí náuka sv. Písma ten robí podobne, ako keby sa učil staviteľstvu a nikdy nebudoval, alebo kováčstvu bez žiadneho

cvičenia. Apoštol by mu povedal: U Boha nie tí sú spravodliví, čo zákon počúvajú, tí budú ospravedlnení, čo zákon plnia“ (Rim 2,13).

Pozri sa na príklad Pánov. Z nesmiernej lásky k nám neuspokojil sa tým, že dal nám poučenie slovom, ale v dokonalosti svojej lásky chce nám dať veľký, jasný príklad poníženosti - opásal sa zásterou a umyl nohy učeníkom.

A komuže budeme umývať nohy? Komu budeme slúžiť? Keď budeš sám žiť, ako budeš môcť byť posledným?

A ako nájdeš krásu a dobrotu v samotárskom živote: Hľa, ako dobre je a ako príjemné, keď bratia spolu bývajú“ (Ž 132,2), ktoré Duch svätý porovnáva k oleju, ktorý steká z hlavy veľkňaza?

Takto spoločný život bratov je skutočným bojiskom duchovných zápasov, dobrá cesta postupu, stále cvičenie a rozjímanie Božích prikázaní. Cieľ takého života je sláva Božia podľa prikázaní Pána nášho Ježiša Krista, ktorý povedal: Tak nech žiari pred ľuďmi vaše svetlo, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca v nebesiach“ (Mt 5,16). Taký život má vlastnosti života svätých, o ktorých rozprávajú Skutky apoštolské, že: Veriaci žili všetci spolu a všetko mali spoločne“ (Sk 2,44), a na inom mieste: Veriaci mali jedno srdce a jednu myseľ. Nik nepokladal svoj majetok za vlastný, všetko mali spoločné“ (Sk 4,32).

Otázka 8.

O sebazaprení.

Či treba pre d'započatím rehoľného života zrieknuť sa všetkého podľa vôle Božej?

Odpoveď:

1. Pán náš Ježiš Kristus po mnohých náukách a príkladoch toto hovorí všetkým: Kto chce ísť za mnou, nech sa zriekne seba samého, nech vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (Mt 16,24) a znovu: ani jeden z vás nemôže byť mojím učeníkom, ak sa nezriekne všetkého“ (Lk 14,33). Podľa našej mienky to slovo vzťahuje sa na mnohé veci, ktorých sa nám treba zrieknuť, lebo predovšetkým odriekame sa diabla a náruživosti tela, stávame sa cudzími každej náruživosti tela, príbuzenstvám podľa krvi a priateľstvám s ľuďmi a každému zvyku, ktorý sa protiví dokonalému vyplneniu Evanjelia spásy. A k tomu všetkému, čo je najpotrebnejšie, zriekame sa samých seba, zoblíckame zo seba: starého človeka i s jeho skutkami“ (Kol 3,9), skazeného klamnými žiadosťami“ (Ef 4,22). Zanechávame všetky svetské náruživosti, ktoré nám môžu prekážať k dosiahnutiu cieľa nábožného života.

Kto má také presvedčenie a tak jedná, ten za ozajstných rodičov bude pokladať tých, ktorí ho v Kristu náukou Evanjelia zrodili, za bratov tých, ktorí obdržali toho istého Ducha

dietok Božích a k všetkým veciam bude mať vzťah, ako niečomu celkom cudziemu, ako to v skutočnosti je.

V krátkosti povedané, komu svet pre Krista a kto svetu je ukrižovaný ako potom ešte mohol by byť účastníkom svetských starostí, keď Kristus nekompromisne vyžaduje aj nenávisť vlastnej duše a zapretie seba samého týmito slovami: Kto chce ísť za mnou, nech sa zriekne seba samého, nech vezme kríž svoj“ (Mt 16,24)

Potom dodáva: a nasleduje ma“, a znovu: Kto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca i matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba i vlastný život, nemôže byť mojím učeníkom“ (Lk 14,26).

Teda úplne sebazaprenie spočíva v tom, aby sme nelipli ani na svojom vlastnom živote, ale aby sme nosili v sebe rozsudok smrti“. My sme si už vynášali v duchu rozsudok smrti, aby sme nedúfali v seba“ (2 Kor 1,9).

Také sebazaprenie sa začína opustením zovňajších vecí, vlastníctva, márnej chvály, zvykov života, nezriadených sklonnosti k všetkému, čo je potrebné, ako nás o tom poučili učeníci Kristovi Jakub a Ján. Oni zanechali otca Zebedeja i rybársky čln, ktorý bol pre nich jediným prameňom živobytia. Tak urobil aj Matúš, ktorý odišiel z Kristom, zanechal mýtnicu, z ktorej žil, zanechal nielen príjmy, ale nepozeral ani na nebezpečenstvo, ktoré hrozilo jemu i jeho rodine pre zanechanie nesporiadaných daňových záležitostí. A pre Pavla bol celý svet ukrižovaný a on svetu.

2. Kto úprimne chce ísť za Kristom, ten sa nemôže obzerať na nič, čo patrí k tomu životu. Nemôže sa obzerať na lásku rodičov, na príbuzných keď ona odporuje láske Božej.

V takom prípade sa uplatňujú slová: Kto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku...“ Učeník Krista sa nemôže obzerať na ľudský ohľad, nemôže zo strachu zanedbať to, čo je užitočné. Tak jednali svätí, ktorí hovorili: Viac treba poslúchať Boha ako ľudí! (Sk 5,29). Kto ide za Kristom nesmie si všímať smiech ľudí, keď sa smejú z dobrých skutkov, nesmie cúvnuť ani pred opovrhnutím.

Keď niekto chce dôkladnejšie a jasnejšie poznať, aké veľké túžby môžu, byť v srdciach tých, ktorí nasledujú Pána, nech si pripomenie, čo povedal Apoštol o sebe pre naše poučenie: Ak si niekto iný myslí, že môže mať nádej v tele, tým skôr ja! Bol som obrezaný ôsmeho dňa, som z rodu izraelského, z kmeňa Benjamínovho, Hebrej z Hebrejov, farizej čo do zákona. Horlivo som prenasledoval Cirkev a čo do spravodlivosti podľa Zákona, som bez úhony. Ale všetko, čo mi bolo ziskom, pokladal som pre Krista za stratu. I teraz to všetko pokladám za stratu v porovnaní s nesmierne cenným poznaním Ježiša Krista, Pána môjho. Pre neho som stratil všetko a všetko pokladám za ľudský výkal len, len aby som získal Krista“ (Fil 4,4-8).

Apoštol porovnával výsady, ktoré mu Boh dal v tomto dočasnom živote, povedzme to otvorene, k tomu, čo je najšpinavejším odpadkom nášho tela, ktorým sa hnusíme a ktorý čo najskôr od seba odhadzujeme. Sv. Pavlovi to prekážalo v poznaní Krista a kresťanskej pravdy a nedovoľovalo ísť do Kristovej smrti (por. 2 Kor 4,10, 2 Tim 2,11), čože potom máme povedať o ľudských ustanoveniach.

Ale načo máme našimi úvahami a príkladom svätých potvrdzovať tú pravdu, keď môžeme zopakovať Kristove slová a zobudiť nerozhodnú dušu? Kristus hovorí tak zrozumiteľne, že nenecháva miesto ani prekrúcaniu ani pochybnostiam: I vy tak, ani jeden z vás nemôže byť mojim učeníkom, ak sa nezriekne všetkého“ (Lk 14,33), a na inom mieste po tých slovách: Ak chceš byť dokonalý“, hovorí, choď, predaj, čo máš, rozdaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi“, a potom dodáva: Potom príď a nasleduj ma!“ (Mt 19,21).

Každý to spozoruje, že nato sa vzťahuje aj podobenstvo o kupcovi. Kráľovstvo nebeské je aj ako kupec, ktorý sa zháňal za hodnotnými perlami. Keď prišiel na veľmi cennú perlu, odišiel, rozpredal všetko, čo mal, a kúpil si ju“ (Mt 13,45-46).

Kráľovstvo nebeské sa porovnáva s drahocennou perlou. Ako to vysvetľuje Kristovo slovo, nie je možné nadobudnúť ju bez zanechania pre ňu všetkého, čo máme: bohatstva, slávy, príbuzenstva a všetkého, čo svet veľmi váži.

3. Konečne nie je možné, aby voľakto dobre vykonával svoju prácu, keď rozum má zamestnaný rôznymi starosťami, ako to Kristus povedal: Nikto nemôže slúžiť dvom pánom“ (Mt 6,24) a ďalej: Nemôže slúžiť Bohu i mamone“ (Mt 6,24). Preto musíme si vybrať len jeden nebeský poklad, aby v ňom bolo aj naše srdce: lebo kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce“ (Mt 6,21).

Preto keď si na tomto svete prechováваме dajaké vlastníctvo, dajaké dočasné bohatstvo, náš rozum bude nevyhnutne zakopaný sťa v nejakej jame, a duša sa nikdy nepozdvihne do kontemplácie Boha. Oстане neschopnou túžiť po večných dobrách a sľúbenej odmene v nebi.

Tie dobrá len tak budeme môcť nadobudnúť, keď nás k ním bude viesť stála a vrúcna túžba, ktorá nám bude zároveň uľahčovať všetky námahy podujaté pre ich nadobudnutie.

Teda sebazaprenie, ako to vyplýva z toho, čo bolo povedané, je prerušením všetkých spojov s tým hmotným a dočasným životom a oslobodením od všetkých ľudských záväzkov. Ono nás pripravuje, aby sme sa stali schopnejší ísť po ceste k Bohu. Ono je podmienkou nadobudnutia a užívania vecí hodnotnejších nad zlato, ako hojnosť zlata rýdzeho“ (Ž 18,11).

V krátkosti povedané: zrieknutie sa sveta je prenesením ľudského srdca do nebeského spôsobu života, podľa slov Apoštola: naša vlasť je v nebesiach“ (Fil 3,20). A čo je

najdôležitejšie, je to začiatok nasledovania a pripodobnenia sa Kristovi, čo je našou povinnosťou, ktorý: hoci bohatý, stal sa pre nás chudobným“ (2 Kor 8,9).

Je to nemožné, aby sa nám bez toho sebazaprenia podarilo začať žiť podľa Kristovho Evanjelia. Lebo ako by to bolo možné v bohatstve a starostiach života, v naruživostiach s rôznymi špatnými zvykmi nadobudnúť skrúsené srdce, poníženosť, voľnosť od nezriadených hnutí duše?

Teda, kto sa nesmie starať ani o nutné veci, ako o pokrm, odev, ako bude smieť ponoriť sa do nezriadených starostí o bohatstve, sťa by do trnia, ktoré uduší plody semena, ktoré zasial do našich duší Božský hospodár, ako to Kristu povedal: Čo padlo do trnia, sú tí, čo počuli, ale keď odídu, dusia ich starosti, bohatstvo a rozkoše života a neprinesú úrodu“ (Lk 8,14).

Otázka 9.

Či ten, čo vstupuje do kláštora má svoj majetok nechať príbuzným bez ohľadu na to, či sú oni poctiví alebo nie?

Odpoveď:

1. Pán povedal: predaj, čo máš, rozdaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi“ (Mt 19,21) a znovu: Predajte, čo máte, a rozdajte, ako almužnu“ (Lk 12,33). Preto myslím, že kto opúšťa príbuzných s tým úmyslom, aby sa zasvätil Bohu, nemá ľahkomyselne nechávať svoje majetkové záležitosti.

Má sa postarať, aby s jeho majetkom bolo čo najsvedomitejšie naložené, ako s vecou Bohu posvätenou. Keď to vie a môže nech to urobí sám, alebo nech starostlivo vyberie takých, ktorí dokázali, že vedia svedomite a rozumne spravovať dočasné dobrá. Nech vie, že je to nebezpečné nechávať ich príbuzným, alebo hoci koho poveriť spravovaním.

Lebo keď človek, ktorý bol poverený spravovať cisársky majetok, hoci nič neukradol bol potrestaný len zato, že zanedbal nadobudnúť to, čo je Bohu zasvätené? Či nezaslúži si odsúdenia: Zlorečený kto dielo Pána robí nedbalo“ (Jer 48,10).

Musíme sa veľmi chrániť pri tom, aby sme zdanlivým zachovávaním jedného príkazu neprevinovali sa proti druhému. Lebo nám nesluší sa ani bojovať ani hádať sa so zlými: Pánov služobník nemá sa vadiť“ (2 Tim 2,24). Ten, komu príbuzní urobili krivdu má pamätať na slová Pána: každý, kto opusti dom alebo bratov a lebo sestry alebo otca alebo matku alebo deti alebo polia,“ nie hoci ako, ale pre mňa a pre evanjelium, dostane na tomto svete sto ráz toľko... Na druhom svete dostane život večný“ (Mt 10,29-30).

A tým, ktorí sa dopustili krivdy voči príbuznému, ktorý odchádza do kláštora treba pripomenúť hriech svätokrádeže podľa prikázania: Keď zhreší proti tebe brat, id' a pokarhaj ho

medzi štyrmi očiam“ (Mt 18,15). Avšak žalovať ho na súde zakazuje slovo Božie, lebo: keď sa chce s tebou niekto súdiť o šaty, prepustiť mu i plášť“ (Mt 5,40). Apoštol hovorí: Keď má niekto z vás spor, akože sa odvažuje súdiť pred nespravodlivými, a nie pred veriacimi?“ (1 Kor 6,1). Pred svätých predvoláme na súd ale nie pre dočasné majetky ale skôr pre ich spásu, lebo aj Pán po slovách: Keď ťa počúvne“ dodáva získal si“ nie peniaze, ale svojho brata“ (Mt 18,15).

Predsa však niekedy stáva sa, že človek, ktorý nám ublížil, predvolá nás pred verejný súd. V takomto prípade dostavíme sa na súd kvôli vysvetleniu pravdy. Nezačíname sa hneď brániť, len potom, keď nás vyzvú.

Nedáme sa pri tom strhnúť hnevom ani nebudeme sa rozčúlene hádať len pravdu vysvetlíme. Takým spôsobom aj jemu pomôžeme poznať pravdu, a sami sa nepreviníme proti prikázaniu a jednáme ako sa to na sluhov Božích patrí, stále trvajúc len na vysvetlení pravdy a nikdy pri tom neprekročíme mieru dovolenej starostlivosti, nie ako tí, ktorí milujú hádky a sú lakomí na peniaze.

Otázka 10.

Či všetkých treba prijímať do kláštora, ktorí sa hlásia, alebo len niektorých? Či treba ich hneď prijímať, alebo po vyskúšaní a po akom?

Odpoveď:

1. Keď milovník ľudí Boh a Spasiteľ náš Ježiš Kristus povoláva k Sebe všetkých a hovorí: Podďte ku mne všetci, ktorí ste ukonaní a preťažení, a ja vám dám odpočinúť“ (Mt 11,28), potom bolo by nebezpečné odstrkovať tých, ktorí s našou pomocou pristupujú ku Kristovi a želajú vziať na seba Jeho sladké jarmo a tú ťarchu prikázaní, ktorá nás pozdvihuje do neba.

Nemôžeme im však dovoliť pristúpiť k náuke svätosti s neumytými nohami. Aj v tejto veci načim nám postupovať podľa príkladu Ježiša Krista, ktorý sa povypytoval mladíka na jeho predchádzajúci život, a len potom dovolil mu pristúpiť do jeho spoločnosti, keď sa presvedčil o nevinnosti jeho predchádzajúceho života a nariadil mu doplniť to, čo mu chybovalo k dokonalosti.

Podobne aj my, musíme dobre poznať minulý život, ktorí chcú vstúpiť do kláštora. Tým, ktorí už nábožne, podľa zákona Božieho žili treba dať pravidlá dokonalejšieho života, a tí, ktorí sa obrátili z hriechneho života, alebo dávnejšie boli ľahostajní, a teraz chcú začať dokonalý život poznania Boha, treba zistiť, akú majú povahu, či nie sú nestáli a sklonní do posudzovania.

2. Lebo stálosť ľudí, ktorí sú skorí do posudzovania je podozrelá. Takí obyčajne nielenže sami nemajú žiadny osoh, ale aj iným zapríčiňujú škodu, privádzajú na našu vec lži, osočovania a rúhania. Ale i nad nimi netreba hneď zúfať, lebo niet takej hriešnej sklonnosti, ktorú by starostlivá snaha nemohla napraviť. Niet takého zlého zvyku duše, ktorý by strach Boží nemohol odstrániť.

Treba im dať vhodné cvičenia, a občas treba vyskúšať ich predsavzatie a vytrvalosť aj ťažšími a dlhotrvajúcimi cvičeniami. A keď sa presvedčíme o ich stálosti, môžeme ich smelo prijať, keď niet u nich stálosti, treba ich poslať späť, kým sa nepripojili k nám, aby tá skúška nebola škodlivá pre kláštor.

Zároveň sa treba presvedčiť o tom, či sa hriešnik nehanbí priznať sa k dávnyim skrytým zahanbujúcim hriechom, či sa obviňuje, taktiež či odháňa od seba dávnych spoločníkov hriešneho života a nebojí sa ich zahanbiť podľa slov Dávida: Ustúpte všetci páchatelia nepravosti odo mňa“ (Ž 6,9). Naposledy, či sa pripravuje, aby v budúcnosti sa nevrátil k dávnyim náruživostiam.

Nakoniec všeobecný spôsob vyskúšania novica: presvedčiť sa či je pripravený na každé uponíženia, či je pripravený vykonať najnižšie práce, keď mu to prikážu. A keď sa predstavení presvedčia, že je pripravený na každý skutok, ako dajaká na službu Pánovi, nech ho zaradia medzi tých, ktorí sa zasvätili Bohu.

Zvlášť tomu, čo prešiel do Kristovej poníženosti z významnejšieho spôsobu života treba určiť také cvičenia, ktoré svetskí ľudia pokladajú za veľké poníženie a pozorovať, či sa bez váhania odovzdáva Bohu ako sluha, ktorý je na všetko pripravený.

Otázka 11.

O otrokoch.

Keď otroci, ktorí sú pod mocou svojich pánov utekajú do kláštora, treba ich napomenúť, poučiť a poslať naspäť k svojim pánom podľa príkladu sv. Pavla, ktorý Onézima pokrstil a poslal naspäť Filémonovi. (Filem. 1,10). Poučil Onézima, že jarmo otroctva pretrpené tak ako sa to Bohu ľúbi urobí ho hodným kráľovstva nebeského. Filémona však poučil tým, že mu pripomenul slová skutočného Pána, ktorý povedal: Lebo ak vy odpustíte ľuďom ich poklesky, aj vám odpustí Otec nebeský“ (Mt 6,14) a aby netrestal ho. Okrem toho poučil ho ešte i o tom, aby sa zachoval k Onézimovi s väčšou láskou: Ved' azda práve ťa načas opustil, aby si ho dostal naveky, a to už nie ako otroka, ale viac ako otroka, ako milovaného brata“ (Fil 15,16).

Keby sa však stalo, že zlý pán rozkázal by to, čo sa protiví zákonu Božiemu a nútil by otroka robiť to, čo zakazuje príkaz skutočného Pána nášho Ježiša Krista, potom sa máme

všemožne snažiť, aby ten sluha neurážal meno Božie skutkami, ktoré sa protivia Bohu. A to urobíme tak, že pripravíme chudáka, aby trpezlivo znášal všetky utrpenia zato, že viac počúva Boha ako ľudí, ako je to napísané v Skutkoch apoštolských (5,20). Môžeme to aj tak urobiť, že prijmemo otrocka a sami pretrpíme všetky nepríjemnosti, ktoré nás pre neho postihnú. To bude Bohu milá vec.

Otázka 12.

Ako treba prijímať tých, ktorí žijú v stave manželskom?

Odpoveď:

Keď sa hlásia do rehoľného života tí, ktorí sú v stave manželskom, treba najskôr v prítomnosti viacerých svedkov presvedčiť sa o tom, či to robia so spoločným súhlasom, podľa príkazu Apoštola, lebo: Nie žena má moc nad svojím telom“ (1 Kor 7,4), a až potom prijímať. Lebo nič nie je dôležitejšie ako poslušnosť, ktorú sme povinní prejavovať Bohu. Keď však jedna strana nesúhlasí a preto sa háda a nemieni sa starať o to, čo sa Bohu ľúbi, treba potom pamätať na slová Apoštola: lebo Boh vás povolal k pokoju“ (1 Kor 7,15). Treba splniť príkaz Pánov: Kto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca i matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba i vlastný život, nemôže byť mojím učeníkom“ (Lk 14,26).

Vieme, že u mnohých úmysel čisto žiť zvíťazil len po dlhých, vrúcnych modlitbách a vytrvalom pôste. Lebo Boh často tvrdohlavo neposlušných prinucuje prijať správny názor znášaním telesných bied.

Otázka 13.

Novicom sa treba cvičiť v mlčaní.

Odpoveď:

Cvičenie v mlčaní je dobré pre začiatočníkov, lebo keď budú vládnuť nad jazykom dajú dôkaz o svojej zdržanlivosti, a stálou, nepretržitou mlčanlivosťou naučia sa od tých, ktorí vedia to i správne pýtať sa i odpovedať. Lebo je niečo zvláštne i v hlase i miere reči i vo vhodnosti času i vo výbere slov, čím sa rehoľník líši od svetského človeka. Tomu všetkému sa nemôže naučiť, kým sa neodučí od starých svetských spôsobov. Mlčaním predovšetkým sa zabudne na dávne zvyky a pripraví sa k nadobudnutiu dobrých zvykov. Preto rehoľníci nech prebývajú v mlčaní, samozrejme mimo chórových modlitieb a keď potreba vlastnej duše alebo dajaká nevyhnutná potreba v práci bude vyžadovať prehovoriť slovo.

Otázka 14.

O tých, ktorí zložili sľuby, a potom sa snažia zrušiť ich.

Odpoveď:

Každého, koho prijali do kláštora a potom odvoláva svoje sľuby, načim pokládať za človeka, ktorý hreší proti Bohu, pred ktorým a ktorému skladal sľuby: Ak sa človek previní proti Pánovi, ktože sa bude zaň modliť?“ (1 Kn. Samuel. 2,25), lebo kto sa posvätil Bohu, a potom sa vracia späť do svetského života, dopúšťa sa svätokrádeže, lebo sám seba kradne Bohu, berie Bohu to, čo je mu obetované ako obeť.

Je celkom správne, že takému neotvoríme dvere kláštora ani vtedy, keď by prechádzajúc, len na krátky čas žiadal prijatie na odpočinok. Lebo aj Apoštolský zákon nariaďuje vyhýbať sa neporiadnym: nič s ním nemajte, aby sa zahanbil“ (2 Sol 3,14).

Otázka 15.

V akom veku možno dovoliť zasvätiť sa Bohu sľubom a keby načim pokládať sľub panenstva za platný?

Odpoveď:

1. Pán povedal: Nechajte tie deti a nebráňte im prísť ku mne“ (Mk 10,14), a Apoštol chváli Timoteja, ktorý v detskom veku sa oboznámil s Písmom svätým (2 Tim 3,15) a odporúča vychovávať deti: v poslušnosti a kresaní Pánovom“ (Efez 6,4).

Preto myslím, že v každom i najmladšom veku môžeme prijímať. Siroty sami berieme k sebe, aby sme sa stali podľa Jóba otcami sirôt (Jób 29,19). Iné deti, ktoré majú rodičov prijímame vtedy, keď ich rodičia privádzajú pri niekoľkých svedkov, aby sme nedali príležitosť k podozrievaniu tým, ktorí ju hľadajú. Takým spôsobom umlčíme ľudí, ktorí nás osočujú a rúhajú sa nám.

Takto prijatých nesmieme hneď pripočítať a pripojiť k bratom, aby sa ich zlé chovanie nestalo príčinou obvinenia nášho spôsobu života. Načim ich vychovávať v nábožnosti, ako deti celej rehoľnej spoločnosti, ich príbytky a spôsob života musia byť celkom oddelené ako v mužských tak v ženských kláštoroch. Lebo mladí vo svojich vzťahoch k starším nemajú mať ani smelosti, ani veľkej slobody. Keď so staršími sa budú malo stretávať, budú si ich potom viac vážiť. Tým spôsobom sa mladí uchránia od nebezpečenstva zlého príkladu alebo od pýchy, keby spozorovali, že starší sa dopúšťajú chýb v tých veciach, v ktorých oni správne postupujú.

Lebo mladý vekom sa ničím nelíši od toho, kto je mladý čnosťami a názormi, teda nie je v tom nič zvláštne, keď v oboch sa nachádzajú tie isté nedostatky. Zároveň by mohli mladí v dôsledku častého prebývania so staršími preháňať vo veciach, v ktorých starší už pre sám vek vedia zachovať mieru toho, čo sa sluší.

2. Z ohľadu na to a na celý poriadok, treba oddeliť príbytok chlapcov od starších. Takto potom kláštor (dom askétov) nebude znepokojený cvičeniami a náukami, ktoré sú nutné pre mladých. Modlitby však i mladí i starší nech odbavujú spoločne podľa denného poriadku, lebo príklad starších obyčajne pomáha mladíkom k nábožnosti a skrúšenosti a mladí tiež hodne pomáhajú starším v modlitbách.

Novici nech majú svoje zvláštne cvičenia a vhodné úpravy ohľadne spania a vstávania, ohľadne času, akosti množstva pokrmov. Nieкто zo starších nech je ich predstaveným. On musí mať viac skúseností ako iní, a vynikať láskavosťou, trpezlivosťou a rozvážnou rečou, nech s otcovskou dobrotou napravuje chyby mladých, vyhľadávajúc na každú chybu vhodný spôsob nápravy, lebo pokuta má byť i trestom za hriech i cvičením v premáhaní náruživosti.

Keď sa napríklad nieкто nazlostí na vrstovníka, nech ho starší poučí, aby odprosíl urazeného a nech mu nariadí poslúžiť mu podľa miery previnenia. Poníženosť vykoreňuje z duše náchylnosť do hnevu, lebo koreňom hnevu je obyčajne pýcha.

Keby voľakto jedol mimo čas určený na jedenie, nech potom ostane väčšiu časť dňa hladný. Keď nieкто nemierne a neskromne jedol, nech mu nariadia v čase jedenia zďaleka dívať sa, ako iní skromne, ako sa na rehoľníkov patrí, jedia. To bude pre neho i trestom i poučením.

Keď povedal zbytočné slovo, nepravdu, urazil blížneho alebo sa prevínil proti inému pravidlu, nech ho napravia hladom a mlčaním.

3. Nech majú pridelenú vhodnú miestnosť, v ktorej sa majú učiť v duchu svojich predpisov sv. Písma, aby užívali výroky Sv. Písma miesto vymyslených rozprávok a zvykli si na vyprávanie o neobyčajných a veľkých skutkoch. Nech sa učia naspamäť dôležité výroky z knihy Prísloví Šalamúnových. Treba nahrádzať pamäti slová a veci, aby ľahko a s príjemnosťou, bez námahy a prekážok nadobúdali vedomosti. Dobrou výchovou, keď predstavení budú ich často skúšať, kde sa nachádzajú ich myšlienky, čo v spomienkach pretriasajú, možno ich ľahko priučiť bdelosti a zvyknúť si na sústredenosť. Priamosť a úprimnosť mladého veku nespôsobilého pretvárať sa ľahko odkrýva tajomstva duše.

A okrem toho aj preto sa bude chrániť zlých myšlienok, aby ho často nenapomínali. Nejednen sa bude báť zahanbenia, karhania a to ho bude stále chrániť od špatných myšlienok.

4. Od samého počiatku, kým duša je priama a dá sa stvárňovať ako mäkký vosk a ľahko prijíma každú vytlačenú podobu, treba ich zacvičovať do všetkých dobrých skutkov. Potom keď sa rozum vyvinie a začne kritický sa dívať na svet bude ďalej pokračovať v začatom smere a bude samostatne sa riadiť prevzatými zásadami zbožnosti. Lebo rozum stále sa bude prikláňať k tomu, čo je užitočné a zvyk poskytne ľahkosť v dobrom jednaní.

V tom veku možno dovoliť skladať sľub čistoty. On bude platný lebo vyplýva z presvedčenia a slobodného rozhodnutia vyvinutého rozumu.

V tom veku spravodlivý Sudca už odmeňuje alebo trestá podľa zásluhy hriešnikov a spravodlivých. Za svedkov takého rozhodnutia treba povolať predstavených cirkvi. Ich príhovorom sa posväti obet' celého dočasného života, donesená ako dar Bohu, a ich svedectvo potvrdí skutok, ako to hovorí sv. Písmo: aby výpoveďou dvoch alebo troch svedkov všetko bolo potvrdené“ (Mt 18,16).

Takto potom postupovanie bratov nebude príčinou osočovania, a tí čo zložili svoje sľuby Bohu a potom by ich chceli zrušiť, nebudú mať na ospravedlnenie svojej nehanebnosti žiadnu výhovorku.

A toho, ktorý nebude chcieť viesť panenský spôsob života, nech pri tých istých svedkoch prepustia ako človeka, ktorý sa nemôže venovať veciam Kristovým.

Toho rehoľníka, ktorý po dlho trvajúcich skúškach a rozjímانيach, ktorým bude mať možnosť venovať sa na samote viac dní, zloží sľuby, (ale nie skôr, aby sa nezdalo, že voľakoho prijímame prenáhľene a bez uváženia) treba prijať a zaradiť medzi bratov. Od tej chvíle bude i bývať i stravovať sa i pracovať so staršími.

Zabudol som povedať, preto aspoň teraz to dodám, že nezakazujem mladým cez deň prebývať s učiteľmi remesla alebo umenia. Niektoré umenie vyžaduje už od najmladšieho veku cvičenie. Preto keď chlapci prejavia schopnosti, treba im umožniť, aby ich mohli vyvinúť. Na noc však nech sa vracajú k svojim vrstovníkom a s nimi nech každopádne aj obedujú a nie so staršími.

Otázka 16.

Či je potrebná zdržanlivosť pre toho, kto chce nábožne žiť?

Odpoveď:

Je samozrejme, že zdržanlivosť je nutná. Apoštol predovšetkým zdržanlivosť“ (Gal 5,23) spomína medzi darmi Ducha sv., potom aj preto, že naša služba stáva sa zdržanlivosťou nepoškvrnenou v námahách, v bdeniach, pôstoch, v čistote“ (2 Kor 6,6), na inom mieste hovorí: v trude a námahe, v ustavičnom bdení, o hlade a smäde, často bez jedla“ (2 Kor 11,27), a znovu: A každý, kto závodí, zdržuje sa všetkého“ (1 Kor 9,25).

Nič tak nepomáha víťaziť a vládnuť nad telom ako zdržanlivosť. Ona je, obrazne povedané tou uzdou, ktorá zdrží uje človeka v búrkach mladosti, vyvolených náruživosťami. Podľa slov Šalamúna: Nesvedčí kratochvíľa bláznovi“ (Kn prísl. 19,10). Či je niečo hlúpejšie,

ako telo v rozkošiach a zabávajúca sa mladosť? Preto Apoštol hovorí: a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadosti“ (Rim 13,14) a rozkošnica je už za živa mŕtva“ (1 Tim 5,6).

Aj príklad z Evanjelia o rozkošnom živote boháča presvedčuje nás o tom, aká nutná je zdržanlivosť, aby sme raz nepočuli to, čo počul on: spomeň si, že si za živa dostal dobré veci“ (Lk 16,25).

2. Aj Apoštol poukázal na to, akou strašnou vecou je nemiernosť, keď ju pripočítal medzi znaky zrady: v posledných dňoch nastanú ťažké časy. Ľudia budú sebeckí“ (2 Tim 3,1), a keď vypočítal viac druhov podlosti dodal: ohovárační, samopašní“.

Ezaua obviňuje sv. Písmo z nezdržanlivosti, ako najväčšieho zla, lebo za pokrm predal právo prvorodeného (Gen 25,33).

Nezdržanlivosť priviedla Adama do hriechu. A všetci svätí vyznamenali sa zdržanlivosťou. Príklad svätých, blahoslavených aj samého Pána v čase jeho tuzemského života je pre nás povzbudením v umŕtvovaní.

Mojžiš za vytrvalosť v pôste a modlitbe (Deut. 9,9) obdržal zákon a počul slovo Božie: Ako keď sa niekto rozpráva so svojim priateľom“ (Exod. 33,11).

Eliáš tiež po dlhom pôste stal sa hodným vidieť Boha.

A Daniel? Kedy on došiel k divným videniam? Vari nie po dvadsiatom dni pôstu? (Dan 10,3).

A čím uhasili traja mládenci plamene ohňa? Vari nie zdržanlivosťou?

A Ján Krstiteľ? Celý spôsob jeho života. Azda sa nezačínal zdržanlivosťou? (Mt 3,4). Aj sám Pán zdržanlivosťou začal verejnú činnosť (Mt 4,2).

Zdržanlivosťou voláme nie úplne zrieknutie sa pokrmov! To by bolo násilné ničenie života. Zdržanlivosť spočíva v tom, že zriekneme sa príjemnosti, aby sme premohli náruživosť a dosiahli svätosť.

3. Krátko povedané, pre nás, ktorí sa snažime dosiahnuť nábožnosť je zdržanlivosť, od toho všetkého, v čom svetskí ľudia majú záľubu, nutná. A cvičenie v tej čnosti nevzťahuje sa len na príjemnosti v jedení, ale vzťahuje sa na všetko, zahrňuje všetko to, čo prekáža postupovať v dokonalosti.

Pravý rehoľník premáha nielen svoj žalúdok, ale nedá sa premôcť ani ľudskou chválou, bude premáhať nielen nečisté žiadosti, ale aj túžbu po bohatstve a všetky iné nešľachetné hnutia, ako je hnev, smútok alebo iné náruživosti, ktoré obyčajne v otroctve držia neukázené duše. To, čo pozorujeme vo všetkých prikázaniach, ako sú spolu pospájané tak, že nedá sa vyplniť jedno bez druhého, to isté až nápadne vidíme na zdržanlivosti.

Ponížený je napríklad ten, kto je zdržanlivý v túžbach po sláve, chudobný duchom je ten, kto je zdržanlivý vo vzťahoch ku svetským majetkom, krotký je ten, čo sa zdržuje hnevu a netrpezlivosti. Pravá zdržanlivosť určuje mieru reči, vládne pochybami očí a obmedzuje zvedavosť sluchu. A kto v tom všetkom nie je zdržanlivý, ten je neumŕtvený a náruživý.

Či nepozoruješ ako k tomu jednému prikázaniu sa pridružujú všetky iné?

Otázka 17.

Treba sa mierniť aj v smiechu.

Odpoveď:

Aj to, čo mnohí ľahkovážia, zasluhuje si starostlivú pozornosť rehoľníkov. Keď niekto je ovládaný nemiernym a neovládaným smiechom znamená, že je nezdržanlivý a neovládaný, že mäkká povaha duše neposlúcha rozum.

Niet v tom nič zlého, keď sa radosť duše prejaví jasným a úprimným smiechom. To potvrdzuje aj slovo sv. Písma: Veselé srdce rozlieva jas po tvári“ (Kn. 15,13). Ale búrlivý, kriklavý smiech, ktorý trvalo nadhadzuje celým telom, nie je znakom panovania nad sebou ani spokojnosti duše ani vyskúšaného v čnostiach a vyrovnaného rehoľníka. Taký smiech odsudzuje aj Ekkleziast, lebo on veľmi oslabuje stálosť duše: O smiechu som musel usúdiť: Bláznovstvo“ (Kazateľ 2,2), a na inom mieste: ako trnie praská pod kotlom, tak vyznieva aj smiech pochabého“ (Kazateľ 7,6).

Pán prijal na seba všetky nevyhnutné slabosti tela a všetko to, čo môže byť prejavom čnosti, ako napríklad: únava a súcit s trpiacimi, ale v Evanjeliu nikde nečítame, aby sa voľakedy smial, ba naopak, nešťastnými nazýva tých, čo sa smejú (Lk 6,25).

Nesmie nás mýliť dvojaký význam slova smiech“. Lebo sv. Písmo niekedy menuje smiechom radosť duše a veselú náladu, ktorá vzniká v duši z dosiahnutého dobra. Takto hovorí Sára: Radostný smiech mi spôsobil Boh“ (Gen 21,6) aj Pán Ježiš: Blahoslavení, ktorí plačete teraz, lebo sa budete smiať“ (Lk 6,21). V knihe Jóbovej tiež čítame: Smiechom ešte naplní ústa tvoje“ (Job 8,21). Na týchto miestach slovo smiech znamená radosť a veselosť duše.

Opravdivý rehoľník je ten, ktorý vládne nad všetkými náruživosťami a je neochvejný ku všetkým príjemnosťami alebo aspoň nedá poznať na sebe, že ho lákajú, ale v každom náruživom pociť, ktorý vznikne pri tom, vzbudzuje odpor a premáha ho zdržanlivosťou. Samozrejme, že taký je slobodný od každého hriechu.

Niekedy, keď to vyžaduje duševný ošoh bratov, treba sa zriekať aj dovolených a pre život potrebných vecí, ako aj Apoštol hovorí: Preto ak pokrm pohoršuje brata, radšej nikdy

nebudem mäso jesť“ (1 Kor 8,13). Mohol sv. Pavol žiť podľa Evanjelia, ale neurobil to preto, aby tým neprekážal Kristovmu Evanjeliu (1 Kor 9,12).

2. Zdržanlivosť je odstránením hriechov, skrotením náruživosti, umŕtvením tela v samých jeho prirodzených hnutiach a žiadostiach, počiatkom duchovného života, cestou k dosiahnutiu večných hodnôt. Zdržanlivosť utišuje smäd po rozkošiach.

Rozkoš je tým veľkým lákadlom k zlému a príčinou toho, že ľudia majú také sklony k hriechu. Ona je tou udicou, ktorá ťahá duše do smrti. Kto jej nepodľahne, kto je voči nej tvrdý a rozhodný, ten sa zdržanlivosťou zachráni pred hriechom. Keby sa však zachránil od mnohých a dopustil sa len jedného už nebude zdržanlivý ako nie je zdravý ten človek, ktorého trápi len jedna choroba. Podobne ani ten nie je slobodný, čo je otrokom jednej veci.

Iné čnosti sú skryté, zriedkavo sa ukážu ľuďom. Zdržanlivosť však charakterizuje celého človeka a na prvý pohľad si ju všimnú. Zápasníka poznáme podľa silných svalov a zdravého zovňajšku, kresťana podľa tela vychudnutého od umŕtvovania a bledého obličaja od zdržanlivosti. Atléť Kristových prikázaní sa ním ukazuje tým, že nepriateľa premáha slabosťou tela a v duchovných bojoch za svätosť života prejavuje silu ducha podľa slov: lebo práve keď slabnem, som mocný“ (2 Kor 12,10).

Aký to veľký osoh vidieť zdržanlivého človeka, ktorý sa sotva dotkne potrebných vecí! On nenávidí každú službu telu a ľutuje stratu tej krátkej chvíle a od stola v jedálni skoro vstáva a ponáhľa sa do práce.

Myslím, že niet kázne, ktorá by silnejšie zapôsobila na dušu nezdržanlivého človeka, zotročeného lakomstvom, ako jedno stretnutie so zdržanlivým. Iba to jedno ho môže obrátiť.

To znamená jesť a piť na slávu Božiu (2 Kor 10,31). Tak aj v jedálni budú svietiť vaše dobré skutky, aby ľudia oslavovali nášho nebeského Otca.

Otázka 18.

Či treba zo všetkého jesť, čo nám ponúkajú?

Odpoveď:

Treba prijať i tú zásadu, že tým, ktorí sa snažia o svätosť je pre skrotenie tela nevyhnutne potrebná zdržanlivosť, lebo každý, kto závodí zdržuje sa všetkého“ (1 Kor 9,25). Keďže sa vyskytujú ľudia bezbožní, nepriatelia Boží, ktorí majú zločinom poškrvnené svedomie, ktorí sa zdržujú od pokrmov, Bohom nám daných, treba dávať pozor, aby sme sa neztotožňovali s nimi v ich názoroch.

Preto keď sa voľakedy vyskytne príležitosť, treba nám ochutnať z každého pokrmu, aby sme všetkým ukázali, že: čistým je všetko čisté“ (Tim 1,15), že: všetko, čo Boh stvoril, je

dobré a nič netreba zavrhať, čo ľudia dobrerečením požívajú a čo sa posväčuje slovom Božím a modlitbou“ (1 Tim 4,5).

Zachovávajme taký spôsob zdržanlivosti, v ktorom sa obmedzíme na obyčajné lacné pokrmy, ktoré sú nutne potrebné pre život, ale i pri ich užívaní chráňme sa škodlivého presýtenia a vôbec nejedzme pokrmy, ktoré sú len pre príjemnosť. Tak premôžeme náchylnosť k rozkoši a nakoľko to bude možné, vyľiečime tých nešťastných kacírov a sami sa vyhneme podozrievaniu s oboch strán. Prečo by mal druhý vo svojom svedomí súdiť moju slobodu“ (1 Kor 10,29).

Zdržanlivosť je znamením človeka, ktorý zomrel s Kristom a umŕtвил svoje údy: Umŕtvujte teda svoje zemské údy“ (Kol 3,5). Zdržanlivosť je matkou čistoty, základom zdravia. Ona zaisťuje hojnú žatvu pre Krista, odstraňuje: starosti tohoto sveta (Mt 13,22) i rozkoše života i žiadostivosť iných vecí, ktoré: udusia slovo, takže ostane bez úrody“ (Mt 13,22).

Pred zdržanlivosťou aj zlí duchovia utekajú, ako nám to Pán hovorí: Avšak tento druh diabolstva nedá sa ináč vyhnúť, iba modlitbou a pôstom (Mt 17,21).

Otázka 19.

Aká je hranica zdržanlivosti?

Odpoveď:

Na náruživosti je len jedná miera zdržanlivosti: úplne zrieknutie sa všetkého toho, čo vedie k príjemnosti, tej skaze duší. A ohľadne pokrmov, tak ako sú rôzne potreby ľudí podľa veku, spôsobu života a stavu zdravia, tak majú byť rozličné aj miera a spôsob ich užívania.

Nie je možné jedným zákonom určiť potreby všetkých rehoľníkov. Určujeme iba všeobecnú mieru pre zdravých a poverujeme tých, ktorí majú nariadené spravovať (predstaveným), aby rozumne rozhodovali v tej veci, podľa potreby jednotlivcov. V tejto reči nemôžeme vysvetliť jednotlivé prípady, ale len to, čo tvorí všeobecnú úpravu pre všetkých.

Predstavení nech rozdávali pokrmy podľa potrieb: na uľavenie a posilnenie chorých, unavených ťažkými prácami alebo podľa potreby tých, ktorí sa chystajú na dajakú väčšiu námahu, ako je napr. unavujúca cesta alebo dajaká iná ťažká práca. Pri tom nech nezabúdajú nato, čo je napísané: a delili ho medzi všetkých, ako kto potreboval“ (Sk 2,45).

Nie je možné určiť pre všetkých ani rovnaký čas, ani ten istý spôsob, ani stejnú mieru pokrmu, ale u všetkých má byť ten istý cieľ: zadosť urobiť nutnej potrebe.

Nemiernosť jest' a preťažovať žalúdok pokrmami zasluhuje na odsúdenie, lebo Pán povedal: Beda vám, čo ste nasýtení (Lk 6,25). Nemiernosť robí telo neschopným do práce,

náchylným na spanie a menej odolné na všetky slabosti. Nesluší sa v jedení hľadať ako cieľ uspokojenie príjemnosti. Cieľ pokrmu - potreba života. Pri tom sa tiež treba chrániť neumŕtvenej príjemnosti.

Slúžiť príjemnostiam - je priamo robiť zo žalúdka boha.

Keď telo potrebuje doplniť to, čo stráca prácou alebo iným spôsobom, z čoho povstáva hlad, musí sa potom rozumne suchým alebo tekutým pokrmom nahradiť tá strata tak, aby sa udržal telesný život.

Máme teda povinnosť užívať to, čo jednoduchým spôsobom zadosť urobí potrebe. Sám Pán to ukázal, keď nakŕmil unavený národ, ako je to napísané (Mt 15,32), aby neomdleli na ceste. Mohol zopakovať zázrak na púšti, mohol dať vybrané pokrmy, ale dal len jednoduché: - jačmenné chleby (Jn 6,9) a po kúsku ryby. O nápoju na sv. Písmo nezmieňuje, lebo sama príroda nám dáva vodu, ktorá stačí na všetky potreby, iba keby voľakomu škodila pre slabé zdravie, vtedy treba nechať vodu, podľa rady, ktorú dostal Timotej (1 Tim 5,23).

Tak iste treba zanechať všetko iné, čo je celkom iste škodlivé, lebo bolo by to nerozumné používať tie pokrmy pre udržanie tela, ktoré mu škodia a prekážajú vo vykonávaní jeho služby. V tomto máme aj príklad, ako treba priučovať dušu chrániť sa všetkého, čo je škodlivé, hoci ono je aj milé a príjemné. Pre nás sú tie pokrmy najvhodnejšie, ktoré ľahšie môžeme zadovážiť a ktoré ľahšie môžeme pripraviť.

Pod pláštikom pôstu nestarajme sa o drahšie veci. Neprilepšujme pokrmy vyhľadávaným korením ale všade berme to, čo je lacné, čo je najpotrebnejšie, ako olej a tomu podobné veci. Chorým dajme tie veci, ktoré im môžu priniesť úľavu a ktoré môžeme bez veľkých starostí a nepokojov im zadovážiť.

Otázka 20.

Ako pohostiť tých, ktorí prichádzajú k nám?

Odpoveď:

Márna chvála, snaha páčiť sa ľuďom a všetko, čo sa koná ne pre ľudské oko sú kresťanom celkom a v každej veci zakázané, lebo aj ten trätí odmenu za dobrý skutok, kto s takým úmyslom splňuje príkaz Boží. Preto rehoľníci, ktorí pre Príkaz Kristov rozhodli sa žiť vo všeobecnom ponižovaní sú povinní skoro až úzkostlivo chrániť sa všetkého toho, čo by mohlo byť znamením márnej chvály.

Vidíme, že svetskí ľudia hanbia sa jednoduchosti a starostlivo pripravujú k prijatiu hostia veľa drahých pokrmov. Preto sa obávam, aby tá nerest' neudomácnila sa aj medzi nás, aby sme si nezaslúžili odsúdenie zato, že sa hanbíme chudoby, ktorú Kristus žehná.

Ako sa nám nesluší mať strieborné náčinie, purpurové záclony, mäkké postele a šatstvo z jemných tkanín, tak iste nesmieme vymýšľať prípravu pokrmov, ktoré sú v rozpore s našim stavom. Je hanbou pre nás chodiť sem a tam a vyhľadávať pokrmy, ktoré nemajú poslúžiť potrebe tela ale len márnej príjemnosti a zhubnej žiadostivosti ľudskej chvály.

Toto nielen že nás zahanbuje, protiví sa cieľu nášho života ale aj veľmi veľkú škodu zapríčiňuje, lebo tí, čo žijú v rozkošiach a šťastie merajú príjemnosťami žalúdka, vidia, že i my máme tie isté starosti, ktoré aj oni pokladajú za čosi veľké a dôležité. Keďže je život v rozkošiach špatný a keď sa ho treba chrániť, nesmieme nikdy slúžiť rozkošiam. Nikdy nemôže byť slušné to, čo je zavrnuté (Amos 6,6).

Písmo sv. odsudzuje pohodlný, rozkošný život, užívanie drahocenných olejov a pitie drahého vína z krčahov, a vdovu rozkošnicu volá už za živá mŕtvou (1 Tim 5,6), boháč pre príjemnosti tohoto života stratil raj (Lk 16,22).

A konečne načo že nám veľké prípravy pokrmov, keď niekto má prísť k nám? Keď je to rehoľník, má ten istý cieľ života, nájde u nás svoju jedáleň - to čo nechal doma, nájde u nás. Keď je unavený cestou, dajme mu na občerstvenie to, čo potrebuje.

Keď prišiel k nám svetský človek, nech sa naučí zo skutkov to, čomu ho nenaučili slová, nech vidí príklad, nech skúsi, čo je to zdržanlivosť v jedení. Nech si zapamätá, aká je jedáleň kresťanov a čo je chudoba, ktorej sa my pre Krista nehanbíme.

A keď ním nepohne príklad, keď nás vysmeje, aspoň sa k nám viackrát nevráti.

Keď vidíme, ako bohatí užívanie a príjemnosti pokladajú za hlavné dobrá, plačme nad nimi, lebo celý život prežívajú v márnostiach, rozkoše pokladajú za boha a zaslepení nevidia, že už v tomto živote dostali odmenu a terajšími rozkošami zasluhujú si ešte večný oheň a pripravené trápenie. Keď sa vyskytne príležitosť, nebojme sa im to otvorene povedať.

Keby sme sa však previňovali tým, že vyhľadávali by sme príjemnosti a pripravovali pokrmy preto, aby sme sa ukázali, bojím sa, aby sme sa potom nestali budovateľmi toho, čo máme búrať, aby nás neodsúdili preto, prečo my odsudzujeme iných. Náš život takým užívaním by sa pretvaroval podľa okolnosti, s'á by menil masku. Potom by sme sa museli aj obliekať podľa toho, s akými ľuďmi sa stretávame.

Keďže hanbou by bolo takto robiť, musíme si uvedomiť, že ešte väčšou nestydatosťou je meniť a prispôbovať stôl v jedálni pre ľudí, ktorí slúžia rozkošiam. Život kresťanov má len jeden cieľ, jeden smer - slávu Božiu (1 Kor 10,30). Či teda jete, či pijete, či už čokoľvek činíte, všetko čiňte na slávu Božiu“ - hovorí Pavol, skrz ktorého hovorí Kristus. Mnohostranný a rôznorodý svetský život najrozličnejšími spôsobmi sa mení aby sa hoci komu z návštevníkov zapáčil.

Preto keď množstvom pokrmov a ich vyberanými chuťami meníš chody svojho stola pre príjemnosť brata zároveň ho obviňuješ, že sa stará o príjemnosti, a prípravou jedálneho stola zaraďuješ ho medzi nemiernych v jedení. Často zo spôsobu príprav odhadujeme, koho očakávajú a aký on je. Pán Ježiš nepochválil Martu, že bola preťažená mnohými prácami. Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ sa pre mnohé veci“ (Lk 10,41), a tu nie tie mnohé veci“ iba jedno je potrebné“. Hovorí, že nie mnohé“ chody pokrmov iba jedno“ to, čo uspokojuje nutnú potrebu.

Dobre vieš, aký pokrm dal P. Ježiš päťtisícovému zástupu! A čože prosil patriarcha Jakub? Ak mi dá chleba na živobytie a šaty na obliekanie“ (Gen 28,20), ak mi dá chleba a šaty“? nehovorí: ak mi dá príjemné pokrmy a nadmieru hojnosť.

A čože hovorí najmúdrejší Šalamún? Ani chudobu, ani bohatstvo mi nedávaj, udeľ mi vždy len toľko, koľko potrebujem na živobytie, aby som sa (vari) nenasýtil a nezaprel teba a nepovedal: Kto je Pán?“, alebo (vari) neschudobnel a tak nekradol a nepotupil meno Boha svojho“ (Kn. prísl. 30,8-9).

Bohatstvo volá plným nasýtením a chudobu úplným nedostatkom toho, čo je potrebné pre život. Prostredný stav, bez nedostatku a bez nadmiernej hojnosti v užívaní vecí označuje ako to, čo je potrebné a čo stačí. Podľa zdravotného stavu a sily tela a podľa toho, kto akú prácu vykonáva pre každého je iná miera toho, čo má byť dosť. Preto ten, čo ťažko pracuje potrebuje viac a výživnejších pokrmov, slabý ľahší pokrm a menšiu dávku, ale tiež tak, aby mu to vyhovovalo. Všetkým treba dávať pokrm lacný i taký, ktorý sa dá najľahšie zadovážiť.

Vo všetkom však sa má prejavovať starostlivosť a pohostinstvo, ale v medziach skutočnej potreby. Najväčšie pohostinstvo je - poslúžiť každej potrebe host'a.

A tí, čo užívajú veci tohto sveta, ako by ich neužívali, pretože terajšia tvárnosť sveta sa už pomíňa“ (1 Kor 7,31). Zbytočný výdavok je zneužitím. Nemáme peniaze? Bar by sme ich nikdy nemali! Nemáme plné komory? Ani to neškodí! Máme každodenný chlieb. Máme povinnosť žiť z práce svojich rúk. Či azda mali by sme vyhadzovať na príjemnosti neukáznených ľudí to, čo Boh dáva hladným na posilnenie? Dopúšťali by sme sa dvojakého hriechu: jedným by sme zväčšovali biedu vyplývajúcu z chudoby a druhým by sme zapríčinili škodu z presýtenia.

Otázka 21.

Ako sa treba zachovať ohľadne prvého miesta v jedálni pri obedoch a večerách?

Odpoveď:

P. Ježiš prikázal (Lk 14,10), aby sme sadajúc k stolu zaujímali posledné miesto, lebo všade nás chce priučovať k poníženosti. Kto sa teda snaží všetko robiť podľa Kristovho príkazu nesmie ani to zanedbávať. Preto keď svetskí ľudia sadajú s nami k stolu, musíme im dať príklad, ako sa patrí, nevyvyšovať sa a nehľadať prvé miesto. Rehoľníci preto žijú spoločne, aby si dávali vzájomne príklad poníženosti. Teda každý podľa rozkazu Kristovho má zaujímať posledné miesto. Nesluší sa však škriepiť sa o to miesto, lebo to by vyvolalo zmätok a kazilo by poriadok. Okrem toho, keby sme si nechceli v tom spore vzájomne ustúpiť, stávali by sme sa podobnými tým, ktorí sa všemožne snažia dostať na prvé miesto. Preto aj v tejto veci dobre bude poznať a starať sa o to, čo sa sluší a poradie sedenia pri stole nechať domácemu, ako to aj Spasiteľ spomína, že to ozaj patrí jemu (Lk 14,10).

Takto medzi nami bude vzájomná svornosť v láske a všetko budeme robiť slušne, ako to poriadok vyžaduje. Pri tom ukážeme, že naša pokora nie je prostriedkom, ako sa zapáčiť ľuďom, ani demagogickou neslušnosťou spojenou s hlučnou tvrdohlavosťou. Poslušnosťou splníme aj poníženosť. Hádka je väčším dôkazom pýchy, ako prvé miesto prijaté v duchu poníženosti.

Otázka 22.

Aký odev sa hodí rehoľníkom?

Odpoveď:

1. Poukázali sme na to, aké potrebné sú: pokora, jednoduchosť a to, čo je lacné, čo môžeme mať bez veľkej námahy, aby potreby tela neboli pre nás príčinou veľkých starostí. To isté sa vzťahuje aj na odev. Lebo keď máme povinnosť snažiť sa byť poslednými, to samozrejme, že aj v odevy načim vyberať posledné. Ako ľudia, ktorí sa starajú o slávu, snažia sa obliekať na seba drahocenné a krásne šaty, aby iní ich obdivovali a závideli im, tak iste samozrejme vec, že aj ten, čo svojou poníženosťou privádza svoj život do najnižšieho stavu, musí aj v odevy vyberať to, čo je najnižšie. Sv. Apoštol haní Korintských, ktorí svojou výstavnosťou na spoločných hostinách zahanbovali chudobných (1 Kor 8,13), tak aj ten, ktorí verejne sa krajšie a výstavnejšie oblieka ako iní, samým porovnaním seba s inými zahanbuje chudobného. Apoštol hovorí: Nezmýšľajte vysoko, ale buďte naklonení nízkym“ (Rim 12,16). Nech sa každý sám seba spýta, komu by mali byť kresťania viac podobní, či tým, ktorí prebývajú v cisárskych palácoch, a nosia jemné odevy, alebo Predchodcovi a Kazateľovi Kristovho príchodu, od ktorého nebolo väčšieho medzi narodenými zo žien (Mt 11,11). Jánovi, synovi Zachariáša, ktorého odev bol zhotovený z ťavej srsti (Mt 3,4). Veď aj svätí Starého Zákona: museli chodiť v kožiach ovčích a kozích“ (Žid. 11,37).

2. Čo máme hľadať v užívaní odevu, učí nás Apoštol tými krátkymi slovami: Uspokojme sa teda s tým, že máme pokrm a odev“ (Tim 6,8.I). Potreba tela teda vyžaduje len jedno: zakrytie. Nevyžaduje ani rozmanitosť a krásu, ktorými sa dostávame do zakázanej výstavnosti a aby som nepovedal ešte horšie. Rozmanitosť a ozdoby zaviedli do života až pozdnejšie márne - neužitočné remesla a umenie. Je známe, že prvým odevom, ktorý na uspokojenie potrieb tela dal sám Boh bol kožený odev (Gen 3,21) a on stačil na zakrytie človeka. A keď stalo sa okrem toho nutným aj to, aby odev chránil pred zimou, snažme sa, aby odev vyhovoval pre oba ciele: zakryl nahotu tela a chránil ho pred zmenami počasia. A keďže niektoré z tých šiat sa užívajú viac a niektoré menej, treba vyberať taký odev, ktorý by podľa možnosti vyhovoval všetkým potrebám, aby takto nebola porušená chudoba a aby sme nemuseli mať jeden odev, keď ideme medzi ľuďi a druhý pre domácu potrebu, alebo ešte jeden na deň a iný na noc. Preto dobre bude vymyslieť taký druh odevu, ktorý by vyhovoval pre všetky potreby: slušne sa obliekať vo dne i v noci sa s ním prikryť. Tak všetci budeme mať rovnaký odev, podľa ktorého bude možné, ako podľa zovňajšieho znamenia poznať rehoľníka.

Spoločný cieľ ukáže jednotnosť prostriedku.

3. Rehoľný odev je odlišný od obleku svetských ľudí a preto je aj užitočný, lebo sa stáva pre nich svedectvom nášho sľubu - žiť Božský spôsob života - a keď sa s nami stretnú, budú od nás vyžadovať ozaj rehoľný život. Nie je rovnaká miera toho, čo sa nehodí a čo je neslušné pre svetských ľudí a pre tých, ktorí sľubujú veľké a vznešené veci. Nikto sa napr. nebude diviť, keď obyčajný človek bez výchovy bude sa verejne byť, hovoriť oškľivé slová, v krčme vysedať alebo podobné veci vystrájať. Také jednanie je primerané celému spôsobu jeho života. Ale keď ten, čo sľúbil dokonalosť a svätosť života zanedbá zo svojich povinností dajakú maličkosť hneď si to všetci všimajú, všetci mu vytýkajú a tak robia ako je to napísané: Mohli by sa proti vám obrátiť a roztrhať vás“ (Mt 7,6).

Takto potom rehoľný odev je pre slabých sľaby učiteľom, ktorý ich zdržuje od špatných skutkov aj proti ich vôli.

Preto ako vojaci majú svoj zvláštny odev aj senátori svoj aj každý iný primeraný k svojmu stavu a hodnosti, tak je potrebné, aby aj rehoľník mal svoj odlišný odev, aby sa zachovalo nariadenie Apoštola, ktorý na jednom mieste hovorí, aby biskup bol: bez úhony... slušný“ (1 Tim 3,2), na inom zase nariaďuje, aby sa ženy: strojili slušne a skromne“ (1 Tim 2,9). Ozdobou volá Apoštol skromnosť, jednoduchosť, poníženosť, lebo to je charakteristická vlastnosť rehoľníkov.

To isté tvrdím aj o obuvi. Treba vyberať to, čo je jednoduché, čo sa dá ľahko zadovážiť a čo stačí na každú potrebu v každej časti roku.

Otázka 23.

O pase.

Odpoveď:

Zvyk dávných svätcov poukazuje na užívanie pasu. Ján: Mal kožený pas okolo bedier: (Mt 3,4), a pred ním Eliáš. V sv. Písme pas bol znamením tohoto Božieho muža: Muž v srstennom plášti,“ - hovorí Písmo sv., - a opásaný na drieku koženým opaskom“ (4. Kráľ. 1,8).

Zo Skutkov apoštolských dozvedáme sa, že aj sv. Peter nosil pas. Opáš sa a obuj si svoju obuv“, hovorí mu Anjel (Sk 12,8). Vieme aj to, že i sv. Pavol nosil pas. Čítame, že Agabus vzal Apoštolov pas, zviazal obe svoje ruky i nohy a prorokoval: Muža, ktorému patrí tento opasok, tako zviažu Židia v Jeruzaleme“ (Sk 21,11). Aj Jób mal nariadenie nosiť pás, ako znamenie odvážnej duše a symbol pohotovosti do práce: Slabiny si opáš ako hrdina“ (Jób 28,3). Z príkladu nebrať: do svojich opaskov zlata ani striebra ani peňazí“ (Mt 10,9) vidíme, že všetci Apoštolovia nosili pas.

A konečne ručná práca vyžaduje, aby odev bol stiahnutý tak, aby neprekážal pohybom tela. Takto pas bude držať pohromade celý habit. Odev takto stiahnutý do záhybov bude udržiavať aj teplo a nebude prekážať v pohyboch.

Aj Pán, keď sa pripravoval poslúžiť Apoštolom, vzal si zásteru a opásal sa ňou.

Nebudeme tu hovoriť o množstve odevu. Dost' sme o tom povedali, keď bola reč o chudobe. Keď je rozkaz, že ten, čo má dva obleky má dať jeden tomu, čo nemá, potom niet pochybnosti, že je zakázané mať viaceré rúcha. Keď teda je zakázané mať dva odevy, načo by potom bol zákon o ich užívaní?

Otázka 24.

Po takom obšírnom vysvetlení, chceli by sme sa poučiť, aký má byť spôsob spoločného života?

Odpoveď:

Apoštol povedal: Len nech sa všetko deje slušne a po poriadku“ (1 Kor 14,40). Preto myslím, že taký spôsob života je slušným a po poriadku“, v ktorom sa zachováva taký poriadok, aký vládne medzi údmi ľudského tela: jeden vykonáva službu oka a je poverený starať sa o všetky spoločné záležitosti, schvaľuje, čo sa vykonalo, predvída a nariaďuje, čo sa má vykonať. Iný znovu má službu ucha alebo ruky, aby počúval a vykonával to, čo treba, a tak každý po poradí.

Pritom treba vedieť, že ako medzi údmi bolo by nebezpečné, keby jeden úd nesplnil svoju povinnosť v tom, čo mu Boh Stvoriteľ určil a neslúžil by druhému, tak isto každá nedbanlivosť predstaveného alebo podriadeného zapríčiňuje škodu.

Predstavený bude súdený za všetkých aj neposlušnosť podriadených nie je bez škody a straty a zapríčiňuje ešte väčšiu škodu, keď je pri tom aj pohoršenie iných. Celkom tak isto, ako keby ruka alebo noha nechcela poslúchať rozkaz oka. Potom by ruka všetko poškodzovala a nutne by sa musela dotýkať škodlivých vecí, noha by sa potkla a zrútila by sa do priepasti, podobne aj oko, keby sa zavrelo, aby nevidelo, muselo by zahynúť, zaviňujúc škodu sebe i celému telu.

Každý má povinnosť na svojom mieste prejavovať neúnavnú horlivosť a plniť slovo Apoštola: V horlivosti sa nedajte znechutiť“ (Rim 12,17), aby si zaslúžil pochvalu za svoju horlivosť, tak ako aj leniví zaslúžia si prekliatie, vyrieknuté tým strašným slovom: zlorečený, kto dielo Pána robí nedbalo“ (Jer 48,10).

Otázka 25.

Predstavený, ktorí nenapomína tých, ktorí hrešia bude vydávať veľmi prísny počet pred Božím súdom!

Odpoveď:

Nech si veľmi dobre uvedomí ten koho poverili starať sa o všetkých, že bude vydávať počet za každého zvlášť. Keď niektorý brat zhreší preto, že ho predstavený nepoučil o Božom zákone, alebo keď zhrešil a nepolepšil sa preto, lebo predstavený nepoučil ho o spôsobe, ako sa polepšiť, Boh bude žiadať krv toho, čo klesol, z rúk predstaveného podľa slov proroka (Ezech. 3,20).

A najmä keď predstavený zanedbá niečo z tých vecí, čo sa Bohu ľúbia nie pre nevedomosť ale pre falošnú lásku k podriadeným, berie účasť v ich hriechoch a uvoľňuje rehoľnú kázeň. Ľud môj, vodcovia tvoji sú zvodcovia a cestu, ktorou kráčaš, ničia“ (Iz 3,12). Kto však robí zmätok medzi vami, odnesie si trest, nech je to ktokoľvek“ (Gal 5,10).

Aby sme sa vyhli tejto hrozbe, musíme v povzbudeniach k bratom splniť hľa toto Apoštolské pravidlo: Ako viete, ani sme sa nikdy nikomu rečami nezaliečali, ani nás nepodnecovala - Boh je svedok - skrytá ziskuchtivosť, ani sme nehľadali ľudskú slávu či už u vás a či u iných“ (1 Sol 2,5).

Kto je čistý od tej škvrny, bude môcť poskytnúť isté - spoľahlivé vedenie - sebe na odmenu a podriadeným na spásu. Predstavený má povinnosť odvážne, v duchu, ozajstnej lásky s priamosťou napomínať a učiť nie preto, aby ho ľudia ctili, alebo aby sa zapáčil hriešnikom a

unikol ich nadávaniu. Nech sa nikdy v ničom neodkloní od priamej cesty úprimnosti a pravdy. Nech tak jedná, aby aj na neho sa vzťahovali tie slová Apoštola: Boli sme k vám blahovoľní, ako keď matka pridáva a láska vlastné dieťa. Boli sme vám natoľko naklonení, že by sme vám boli dali nielen blahozvesť Božiu, ale aj vlastný život“ (1 Sol 2,8).

Kto tak nerobí je slepý vodca, sám sa rúti do priepasti aj iných strhuje so sebou do nej.

Z toho vyplýva, aké je to zlo, keď niektorý predstavený nie je pre brata vodcom ale príčinou blúdenia. To dokazuje aj to, že ani zákon lásky sa nespĺňa. Lebo niet takého otca, ktorý by sa ľahostajne díval na svoje dieťa, ktoré sa nachádza nad priepasťou, niet otca, ktorý by nezdvihol dieťa, ktoré spadlo. Či treba hovoriť o tom, o koľko strašnejšie je nepomáhať duši, ktorá spadla do priepasti zla a nechať ju v nešťastí?

Preto predstavený vo vzťahoch k bratom má povinnosť bdieť nad ich dušami, starať sa o spásu každého, ako ten, ktorý bude z toho vydávať počet. Tá starostlivosť má byť taká, aby sa vo všetkom prejavovala ochota aj umrieť za nich tak pre to slovo Kristovo o láske: ako keď dušu svoju položí za priateľov“ (Jn 15,13), ako aj pre zvláštny príklad toho, ktorý povedal: Boli sme vám natoľko naklonení, že by sme vám boli dali nielen blahozvesť Božiu, ale aj vlastný život“ (1 Sol 2,8).

Otázka 26.

Predstavenému treba odhaľovať všetky tajomstva srdca.

Odpoveď:

Nikto z podriadených, keď chce napredovať a utvrdzovať sa v rehoľnom živote podľa zákonov a rád Kristových, nesmie schovávať a zdržovať v sebe žiadne hnutie srdca. Bez vedomia a súhlasu predstaveného nemá vyriechnúť ani jedno slovo. Každý má predstaveným odhaľovať aj tajnosti svojho srdca, lebo k povinnostiam predstaveného patrí, aby milosrdne a súciteľne dbal o chorých bratov.

Takýmto spôsobom sa posilní to, čo je dobré, a čo je špatné, bude napravené vhodným liekom. A takouto vzájomnou spoluprácou pomalým vzrastom dosiahneme dokonalosť.

Otázka 27.

Keď sa predstavený prehreší, starší v kláštore ho majú napomenúť.

Odpoveď:

Podobne ako predstavený musí vo všetkom viesť bratov, tak naopak je povinnosťou bratov upozorniť predstaveného, kedykoľvek ho podozrievajú z nejakej viny. Preto, aby nedošlo k nejakým výchylkám, je potrebné poveriť napomínaním predstaveného tých starších,

ktorí vekom a rozumom prevyšujú ostatných. Keď sa stane niečo, na čo je potrebné upozorniť predstaveného, pomôžeme tým i bratovi i sebe samým, uvádzajúc na správnu cestu toho, ktorý sám má povinnosť byť vzorom nášho života. Niekedy sa však môže stať, že niektorí podozrievajú predstaveného bezdôvodne, boli dezorientovaní a mali pokušenia. Keď však pri napomínaní spoznajú, že sa mýlili, zbavia sa svojho podozrenia.

Otázka 28.

Ako sa všetci majú správať k neposlušnému?

Odpoveď:

Keď je voľakto lenivý vo vykonávaní Božích prikázaní, bratia nech s ním majú súcit, ako s chorým členom tela, a predstavený sa má snažiť vyliečiť jeho chorobu náukami a napomenutiami.

Keby zotrval v neposlušnosti a neprijímal by napomenutia, bolo by potrebné v prítomnosti všetkých bratov prísnejšie ho karhať, a so všetkým úsilím a starostlivosťou vhodným liekom liečiť jeho chorobu. A keby sa ani potom po mnohokrátom napomenutí neobrátil a nepolepšil by svoje chovanie, bolo by potrebné vyhodit' ho ako toho, čo rozširuje hriech, podľa príkladu lekárov, zhnitý a neupotrebitelný úd odrezat', lebo ako to hovoria stal sa nebezpečným svojmu vlastnému telu. Predsa však treba to robiť nie bez slz a veľkého žiaľu.

Keď sa lekári presvedčia, že niektorý úd je nevyliečiteľne chorý, nepripustia, aby sa nákaza ďalej šírila na najbližšie zdravé časti tela, ale obyčajne ho vypaľujú a odrežú. Tak bezohľadne musíme jednat' s tými, ktorí sa protivia Božím príkazom, alebo prekážajú splniť ich. Treba tak robiť ako Pán prikázal: Ak ťa teda tvoje pravé oko zvádza na hriech, vylúp ho a odhod' od seba“ (Mt 5,29).

Láskavosť voči takýmto rehoľníkom bola by podobná tej nerozumnej slabosti Héliho k svojim synom, ktorá sa protiví Božiemu zákonu a pre ktorú sv. Písmo odsudzuje Héliho. (1 Kor 3,13).

Prejavovať voči zlým nerozumnú dobrotu znamená zrádzať pravdu, škodiť kláštoru a súhlasiť, aby si zvykali ľahkovážiť hriech. Tu by možno pripomenúť aj to: nie aby ste sa radšej zarmucovali vyvrhli spomedzi seba toho, čo sa dopustil takého skutku“ (1 Kor 5,2), lebo potom sa stáva to, o čom sa hovorí: Neviete, že trocha kvasu prekvasí celé cesto“ (1 Kor 5,6). Tých však, čo sa prehrešujú“ - hovorí Apoštol - karhaj pred všetkými, aby sa aj ostatní báli“ (Tim I. 5,20).

2. Krátko povedané - kto neprijíma od predstaveného liek, ten si sám protirečí. Keď nechce poslúchať, keď ide podľa svojej vlastnej vôle, prečo potom ostáva s predstaveným, že

ho volá predstaveným a vodcom života? Keď sa voľakto raz odhodlal, že sa pridruží k bratom a keď ho vybrali za nástroj služby v rehoľnej práci, musí potom poslúchať, hoci by sa mu zdalo, že rozkaz prevyšuje jeho sily. Zato bude zodpovedať ten, čo vydáva také rozkazy a rehoľník nech zachováva poslušnosť až do smrti, pamätajúc na Krista, ktorý bol poslušný až po smrť, a to po smrť na kríži“ (Fil 2,8). Trucovitosť a neposlušnosť sú znakom premnohých nedostatkov: slabej viery, neistej nádeje, tvrdohlavosti a pýchy. Neposlušnosť predchádza ľahkováženie evanjeliiových rád, lebo kto verí v Božie prisľúbenia, kto má skalopevnú nádej v slovo Božie, nevyhýba sa splneniu prikázaní, hoci by boli neviem aké ťažké, vie, že utrpenia terajšieho času nie sú rovné sláve, v ktorej sa máme zjaviť“ (Rim 8,18).

Kto je presvedčený o tom, že Kto sa poníži, bude povýšený“ (Mt 23,12), ten svojou dobrou vôľou prevýši očakávanie predstaveného. On vie, že: terajšie dočasné a ľahké bremeno súženia získa nám nadovšetko nesmiernu a veľkú slávu večnú (2 Kor 4,17).

Otázka 29.

O tom, čo pracuje s pýchou a reptaním!

Odpoveď:

Ovocie práce toho rehoľníka, ktorý sa vyvyšuje alebo repce nesmie sa dávať spolu s ovocím práce ponížených a skrušených duchom. Zbožní ho vôbec nemajú používať, lebo: čo je pred ľuďmi vznešené, pred Bohom je ohavnosťou“ (Lk 16,15). Aj Apoštol píše: Ani nerepcite, ako niektorí z nich reptali a zahynuli od anjela záhuby“ (1 Kor 10,10), alebo inde: Nie neochotne, alebo prinútene“ (2 Kor 9,7). Teda nesluší sa prijímať práce tých rehoľníkov, ktorí repcú a ovocie ich práce, ako obeť podľa zákona nečistú nehodí sa prijímať a dávať spolu s prácou bratov, lebo keď tí, čo použili na oltári nesvätý oheň privolali na seba taký hnev, akože by potom sme sa opovážili prijímať práce, ako splnenie prikázaní Božích a obeť Bohu, ktoré pochádzajú z ducha, ktorý je odporný Bohu?

Čo má spravodlivosť spoločného s nepravosťou... Alebo aký podiel veriaceho s neveriacim?“ (2 Kor 6,14-15). Preto prorok hovorí: Kto poráža vola-zabije človeka, kto poráža ovcu škrtí psa, kto obetuje pokrm-krv bravčovú“ (Iz 66,3). Vysvetlenie toho citátu: Nemôže byť milá Bohu obeť človeka, ktorý obetuje vola, ale pri tom sa dopúšťa aj vraždy, Bohu obetuje ovcu, ale pri tom pohanským bôžikom obetuje psa, Pánovi prináša potravnú obeť, ale súčasne obetuje modlám nečistú bravčovú krv.

Práce lenivého a neposlušného rehoľníka treba z kláštora odstrániť! Predstavení musia nato dávať veľký pozor. Ináč by sa mohli previniť proti tomu, čo je povedané: Kto kráča

cestou neporušenou, ten bude slúžiť mne. Nebude v mojom dome prebývať, kto robí klam“ (Ž 100,6-7).

A konečne to by bolo príčinou, že tí, čo páchajú hriech samým vykonávaním Božích prikázaní a kazia dobrý skutok buďto lenivstvom v práci alebo pýchou z prílišnej horlivosti spokojne by ostávali vo svojom hriechu. Tým že by sme prijímali ich práce, nedali by sme im možnosť, aby si uvedomili svoje omyly.

Predstavený má byť presvedčený, že privolá na seba ťažký a neuniknuteľný hnev Boží, keď nebude dobre viesť brata, lebo: krv jeho budem požadovať z tvojich rúk“ (Ezech 3,20), ako hovorí prorok. Podriadený však nech tiež bude pripravený splniť každý rozkaz, hoci aký ťažký. Nech je presvedčený, že ho čaká veľká odmena v nebi. Tá nádej večnej slávy nech je radosťou poslušných, aby vykonávali vec Pánovu s radosťou a trpezlivo.

Otázka 30.

Ako sa má predstavený starať o bratov?

Odpoveď:

Predstavený nech sa nevyvyšuje pre svoju hodnosť, aby nestratil prisľúbenie poníženosti. Nech sa bojí: aby sa nenadúval a neprepadol súdu diablovmu“ (1 Tim 3,6). Nech je presvedčený, že starať sa o mnohých znamená mnohým slúžiť (Mk 9,35).

Ten, kto slúži mnohým raneným a utiera z každej rany krv a hnis, dáva na každú ranu vhodný liek, nebude sa pre tú službu pýšiť ale skôr bude ona pre neho príčinou poníženia, práce a bojov. O koľko viac sa musí starať a namáhať ten, kto je poverený liečiť rany celej bratskej spoločnosti. Cieľ dosiahne len tak, keď splní toto pravidlo: Kto chce byť prvý, nech je zo všetkých najposlednejší a nech je sluhom všetkých“ (Mk 9,35).

Otázka 31

Ako treba prijímať posluhy predstaveného?

Odpoveď:

Keď predstavení v kláštore chcú vykonať také zovňajšie služby, ktoré sa vzťahujú na telo, bratia ich majú prijímať. Pravidlo pokory nariaďuje, aby vyššie postavený vykonával úsluhy a nižší postavení, aby ich prijímal. Sám príklad Kristov nás o tom poučuje. Uponížil sa až tak, že umýval nohy učeníkom a oni sa neopovážili odporovať tomu. Ba aj Peter, ktorý z veľkej úcty ku Kristovi, spočiatku nechcel prijať úsluhu, hneď sa podrobil a poslúchol, keď sa dozvedel o nebezpečenstve neposlušnosti.

Podriadený nech sa nebojí, že sa previní proti poníženosti, keď mu starší poslúži. To je príklad pre jeho poučenie k nasledovaniu a nie nutne potrebná služba. Preto v poslušnosti a nasledovaní staršieho dokáže poníženosť. Nech sa neoháňa pokorou a nech neodporuje, lebo by to bolo skutkom pýchy a tvrdohlavosti. Odporovanie je znakom neposlušnosti, svojej vlastnej vôle a nie pokory a poslušnosti ale skôr vyvyšovania seba a opovrhovania iným. Podrobme sa Apoštolovi, ktorý hovorí: Znášajte sa navzájom v láske“ (Ef 4,2).

Otázka 32

Aké majú byť naše vzťahy k príbuzným?

Odpoveď:

Prijatým do kláštora predstavený nesmie dovoliť niekde sa túlať. Nech im nedovoľuje vychádzať z kláštora, aby navštevovali príbuzných a spolu s nimi prebývali bez svedkov, ani miešať sa do ich záležitosti a starať sa o nich. Slovo Božie nedovoľuje, aby bratia v reči menovali niečo slovom moje alebo tvoje. Zástup veriacich mal jedno srdce a jednu dušu. Nikto nepokladal svoj majetok za svoje vlastníctvo, ale všetko mali spoločné.“ (Sk 4,32).

Preto všetci rehoľníci nech pokladajú rodičov alebo príbuzných niektorého spolubrata, keď oni žijú podľa vôle Božej, ako by za svojich rodičov alebo príbuzných, ako to P. Ježiš povedal: Lebo kto plní vôľu Otca môjho, ktorý je na nebesiach, ten mi je bratom, sestrou a matkou“ (Mt 12,50). V takom prípade nech sa o nich stará predstavený kláštora.

Ale keď sú zapletení do hriešneho života, vtedy niet nič spoločného medzi nimi a nami. Našou povinnosťou je zachovávať to, čo je Kristovi milé, bez všetkej roztržitosti mysle o zbytočných veciach. V ničom by sme im nepomohli, a svoj život by sme naplnili zmätkom a nepokojom, a sami by sme si narobili príležitosti k hriechu.

Keby aj prichádzal taký človek navštíviť svojich známych v kláštore a keby nezachovával prikázania Božie a nevážil si nábožný život nemali by sme ho prijať, lebo podľa slov Kristových niet v ňom lásky k Bohu: Kto ma nemiluje, nezachováva slová moje“ (Jn 14,24). Čo má spravodlivosť spoločného s nepravosťou? Alebo aký podiel veriaceho s neveriacim“ (2 Kor 6,14-15).

Ale predovšetkým načim sa snažiť všemožne odstrániť každú príležitosť k hriechu od tých, ktorí sú ešte v škole čnosti (na noviciáte). A najväčšou príležitosťou k hriechu je spomienka na dávny život. Treba dávať pozor, aby sa im neprihodilo ako je to napísané, že sa dušou vrátili do Egypta. (Num 14,4).

To by sa mohlo stať v dôsledku častých rozhovorov s príbuznými. Vôbec netreba dovoľovať ani príbuznému ani hosťovi hovoriť s rehoľníkmi, iba keď sme istý, že budú viesť

vzorný a pre duše osožný rozhovor. Keď treba hovoriť s hosťom, ktorý náhodou prišiel do kláštora, nech to robia tí rehoľníci, ktorí vedia múdro a s úžitkom hovoriť i počúvať, lebo majú k tomu dar.

Sv. Apoštol jasne učí, že nie každý má tu schopnosť a že len niektorí dostávajú ten dar: Jednému je totiž skrze Ducha daná reč múdrosti, druhému reč poznania“ (1 Kor 12,8), a na inom mieste: aby vedel podľa zdravého učenia napomínať a zavracať protirečiacich“ (Tit 19).

Otázka 33.

Aké majú byť vzťahy k sestrám?

Odpoveď:

1. Kto sa raz navždy zriekol manželstva, ten samozrejme sa zriekol aj starosti o ktorej Apoštol hovorí: ženatý sa stará o veci sveta, aby sa zapáčil žene“ (1 Kor 7,33) a naplnený strachom, z výroku Božieho: lebo Boh porozhádzal kosti tých, čo obkľúčovali teba“ (Ž 52,6), snaží sa celkom očistiť dušu od každej starosti páčiť sa žene. Preto ani s mužom sa nestretáva s tým úmyslom, aby sa mu zapáčil, ale len vtedy, keď je to potrebné a z lásky k bližnému podľa Božích prikázaní.

Preto nie každému, kto chce a nie vždy slobodno dovoliť rozprávať s niekým. Nie každý čas a nie každé miesto sú na to vhodné. Keď nechceme podľa príkazu Apoštola pohoršiť ani Žida ani Gréka (1 Kor 10,32), ani Cirkev Božiu, a keď chceme robiť všetko podľa poriadku, slušne, na povzbudenie druhým, načim určiť i osobu i čas a potrebu i miesto tak, aby vo všetkých tých veciach nebolo ani tieňa najmenšieho podozrenia.

Keď niekto má povolenie navštíviť sestry a poradiť sa s nimi o hmotných alebo duchovných veciach, nech sa pritom zachová skromne a vážne. V takom prípade i z jednej i z druhej strany nech sú aspoň po dvoch prítomní. Jedná osoba ľahko môže padnúť do podozrenia, aby nepovedať ešte viac, a nevystačí, keď bude treba vydať svedectvo, o čom sa hovorilo, lebo Písmo sv. hovorí: aby výpoveďou dvoch alebo troch svedkov bolo všetko potvrdené“ (Mt 18,16). Ale ich tiež nech nebude viac ako traja, aby to neprekážalo horlivej námahe v práci podľa prikázaní Pána nášho Ježiša Krista.

2. Keby voľakto v kláštore mal akúsi zvláštnu záležitosť k niektorej sestre, netreba mu dovoliť spoločný rozhovor. Vybraní spomedzi starších rehoľníkov nech hovoria s vybranými spomedzi rehoľníčok, a len tak prostredníctvom nich nech sa vybavujú potrebné záležitosti. A tento poriadok má byť zachovaný nielen vo vzájomných stykoch medzi rehoľníkmi a rehoľníčkami, ale i vo vzájomných stykoch dvoch mužských alebo ženských kláštorov.

Tí vybraní prostredníci majú mať okrem obyčajnej zbožnosti a vážnosti ešte aj tú vlastnosť, aby vedeli rozumne i pýtať sa i odpovedať i spoľahlivo a rozvážne vybavovať zverené veci, ako hovorí Dávid: svoje veci spravodlivo usporadúva (Ž 111,5), takto vybaví záležitosti, ktorými boli poverení a všetci s dôverou budú im zverovať službu bratom v telesných potrebách. Nech sú to rehoľníci starší v každom ohľade vážni a vyskúšaní tak, aby nikomu nedali príležitosť k hriechu podozrievania. Prečo by mal druhý vo svojom svedomí súdiť moju slobodu“ (1 Kor 10,29).

Otázka 34.

Akí majú byť tí, čo sú pridelení na službu bratom?

Odpoveď:

1. V každom odvetví nech sú určení tí, čo majú rozdávať každému, kto čo potrebuje, ako je to napísané v Skutkoch Apoštolských: koľko kto potreboval každému sa dostalo“ (Sk 4,35). Všetmožne sa majú snažiť prejavovať voči všetkým rovnaké milosrdenstvo a porozumenie, aby nedávali príležitosť k podozrievaniu, že prechovávajú k niektorým zvláštnu náklonnosť, ako hovorí Apoštol ničoho nekonal podľa straníckej náklonnosti“ (1 Tim 5,21).

Nech sa varujú nesvornosti a hádok, ktoré ako cudzie kresťanom odsudzuje ten istý Apoštol: Ak by sa niekto chcel o tomto hádať - my to nemáme v obyčaji, ani Cirkvi Božie“ (1 Kor 11,16).

Títo rozdeľovači potrebných vecí mohli by potom tým, s ktorými sa hádajú nedať potrebné veci, a tým ktorým sú naklonení až veľa dávať. Jedno by bolo znakom nedostatku lásky, druhé zvláštnej lásky, ktorá zasluhuje najväčšie odsúdenie, lebo také jednanie rozbíja jednotu vzájomnej lásky bratov a potom na jej miesto prichádzajú podozrievania, závisť a lenivosť do práce.

2. Tí, čo rozdáujú bratom primerane podľa potreby, musia byť voľní od každej nezriadenej náklonnosti k jedným a odporu k druhým nielen pre vyššie spomenuté dôvody, ale i pre mnohé iné. I oni i všetci iní vykonávajú dajaký úrad služby bratom, musia si osvojiť takého ducha, aby prejavovali v službe všetkých takú starostlivosť, s'ťa by slúžili nie ľuďom, ale samému Kristovi, ktorý z nekonečnej dobroty prijíma pre seba všetko to, čo vykonáme pre ľudí Jemu zasvätených, a sľubuje zato Kráľovstvo: Pod'ťe požehnaní od Otca môjho, zaujmite kráľovstvo, ktoré vám bolo pripravené od ustanovenia sveta...“, lebo: čo ste jednému z týchto mojich najmenších bratov urobili, mne ste urobili“ (Mt 25,34-40).

Z inej strany zase treba poznať aj nebezpečenstvo vyplývajúce z nedbanlivosti a pamätať na slovo proroka: Zlorečený, kto dielo Pána robí nedbalo“ (Jer 48,10). On nielen je vylúčený z

kráľovstva nebeského, ale počuje i ten strašný a pohlcujúci výrok: Vzdial'te sa odo mňa, zlorečení, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablove a jeho anjelom“ (Mt 24,41). Teda keď odmenu prisľúbenú za horlivosť prijímajú tí, ktorí svedomite plnia svoje povinnosti, a také strašné odsúdenie čaká nedbanlivých, ako horlivo a svedomite potom treba vykonávať povinnosti služby rozdeľovania, aby zaslúžil odmenu stať sa Kristovým bratom podľa slov: Lebo kto plní vôľu Otca môjho, ktorý je na nebesiach, ten mi je bratom, sestrou a matkou“ (Mt 12,50).

3. Či sme zdraví alebo chorí, kým len budeme žiť, máme povinnosť vykonávať a za svoj cieľ pokladať Božiu vôľu. Keď sme zdraví, prejavovať službu lásky horlivosťou v Božích skutkoch a keď sme chorí, mať trpezlivosť a vytrvalosť s radosťou. Kto sa nerozhodol tak vykonávať vôľu Božiu, žije v dvojakom nebezpečenstve. Prvé a najväčšie je, že sa zrieka Krista a tratí nárok na meno brata Kristovho, lebo nevykonáva jeho vôľu, druhé, že nesmie ako nedôstojný brat účať v tom, čo je len pre hodných pripravené. Aj tu si treba pripomenúť slová Apoštola: Ako jeho spolupracovníci napomíname vás, aby ste milosť Božiu neprijímali nadarmo“ (2 Kor 6,1).

Tí, čo sú povolani do hodnosti bratov Kristových nech si veľmi vážia takú veľkú milosť Božiu, aby nestratili ten veľký dar tým, že sa nesnažili by sa ľúbiť Bohu. Radšej nech sa snažia žiť podľa slov Apoštola Veľmi vás teda prosím ja väzeň v Pánovi, žite dôstojne podľa povolania, ktorým vás Boh povolal“ (Ef 4,1).

Otázka 35.

Či je to dobre, aby v jednej dedine bolo viac kláštorov?

Odpoveď:

1. Príklad údov tela, ktorý často používame dáva nám na tú otázku dobrú odpoveď. Videli sme, že keď telo má byť spôsobilé, schopné vykonávať každú prácu, musí mať oči, jazyk a všetko, čo je potrebné a dôležité. Ťažko je nájsť dušu, ktorá by bola schopná stať sa okom pre mnohých. To je zriedkavosť. Zákony rehoľného života vyžadujú, aby predstavený kláštora bol rozvážny, aby vedel správne hovoriť, aby bol zdržanlivý, milosrdný a celým srdcom vo všetkom hľadal Božie ustanovenia. Akože bude možné nájsť v jednej dedine niekoľkých ľudí? A keby sa aj podarilo voľakde nájsť dvoch alebo troch takých, čo je veľmi ťažké, čo som nikdy nevidel, to i v takom prípade lepšie bude, aby prácu medzi sebou podelili a vzájomne si pomáhali. Keď jeden bude doma, alebo bude preťažený prácou, alebo by mu voľačo prekážalo, ako sa to stáva v kláštore, dobre bude aby bol iný, ktorý by sa ujal bratov. A keď nie, jeden z nich nech sa stane predstaveným v inom kláštore, kde nemajú vedenie.

Túto vec môže nám vysvetliť aj príklad zo svetského života.

Ako remeselníci v spoločnom remesle závidia tým, ktorí sa snažia dobre ovládať to remeslo a sám spôsob života ich k tomu pomaly privádza, tak sa to stáva aj v našom živote medzi rehoľníkmi (keď v jednej dedine je niekoľko kláštorov). Spočiatku sa to začína pretekaním v čnostiach: kto prevýši v dobrých skutkoch, v prijímaní hostí, v zväčšovaní počtu rehoľníkov, alebo v podobných veciach. Pozdnejšie dochádza k nedorozumeniam a roztržkám. Potom bratia, ktorí prichádzajú z cudzích krajín, keď cestujú, nachádzajú tam miesto odpočinku veľké nepríjemnosti a pochybnosti a nevedia ku komu majú vstúpiť. Ťažko sa rozhodnúť pre jeden kláštor, a voľakedy ani nie je možné uspokojiť obe strany, zvlášť keď sa ponáhľajú do svojho cieľa. A tých bratov, ktorí dávno vstúpili do kláštora veľmi znepokojuje otázka, koho majú voliť za predstaveného, lebo nutne jedných musia vyvoliť a iným akoby opovrhnúť.

2. Od prvej chvíle sa stáva, že sa vyvyšujú z veľkou škodou pre svoju vlastnú dušu, lebo si zvykajú posudzovať - miesto toho aby sa nechali poučovať. Keďže teda v takom rozdelení kláštorov niet žiadneho istého dobra, a naopak len zlo, to potom také rozdelenie je celkom bez dôvodu. Keď sa vyskytne voľakde, že od dávna ostali tak rozdelené kláštory, bolo by treba to hneď prestávať a opraviť, zvlášť po takých veľkých škodách. A kto by trval pri svojom názore, samozrejme že bol by svárlivý: Ak by sa niekto chcel o tomto hádať“ - hovorí Apoštol - my to nemáme v obyčaji ani Cirkvi Božie (1 Kor 11,16), lebo aký iný dôvod mohli by uviesť ako prekážku spojenia? Azda nutné potreby? Keby sa spojili všetko by sa stalo lacnejšie. Jedno svetlo, jedná pec by mohli stačiť, a podobne aj v iných veciach. Lebo keď je našou povinnosťou o niečo sa starať, to predovšetkým sa nám treba starať o to, aby sa všetky potreby zmenšili. Okrem toho, keď sú kláštory rozdelené, treba viac rehoľníkov odstaviť pre záležitosti mimo kláštor a pri ich spolení stačí polovica. A sami bezo mňa to dobre viete, ako ťažko nájsť človeka, ktorý by neprinášal hanbu menu Kristovmu, ale vedel by, keď vyjde z kláštora pohybovať sa medzi ľuďmi v duchu svojho povolania.

Konečne keď budú trvať na rozdelení, akože dajú dobrý príklad tým ľuďom, ktorých treba bude povzbudzovať k znášanlivosti, alebo splniť prikázania, keď sami žijú v neznášanlivosti a dávajú príležitosť podozrievať seba? V Písme sv. čítame slová Apoštola k Filipanom: Naplňte moju radosť: zmýšľajte rovnako, milujte rovnako, buďte jedna duša a jedna myseľ! Nerobte nič z nevraživosti ani pre márnú slávu, ale v pokore pokladajte jeden druhého za vyššieho. Nech nik nehľadá iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných. (Fil 2,2-4).

3. Či môže byť väčší dôkaz poníženosti, ako keď sami predstavení sú vzájomne jeden druhému podriadení? Keď sú rovnako obdarovaní duchovnými darmi, potom ešte krajšia bude

ich budúcnosť v rehoľných zápasoch o čnosť. Príklad nám dal sám Pán, keď Apoštolov poslal po dvoch (Mk 6,7)j.

Keď budú pamätať na slová Kristove: Kto sa ponízuje, bude povýšený“ (Lk 18,14), s radosťou sa podrobia jeden druhému, a keď obidvaja tak urobia, obaja dostanú od Pána vence slávy, a pre všetkých bratov budú vzorom a sľaby zákonom lásky a poníženosti. A keď jeden bude mať menej darov ako druhý, potom správnejšie bude, aby silnejší pomáhal slabšiemu.

Založenie niekoľkých kláštorov v blízkom okolí je proti Apoštolskému príkazu: Nehľadte len každý na svoj prospech, ale aj na prospech iných“ (Fil 2,4). Myslím, že spomenutá láska sa nedá splniť v rozdelení kláštorov, lebo v takom prípade zbor rehoľníkov pokladá za svoju povinnosť starať sa len o svojich a celkom zabúda na iných, a tým samým sa prevíňuje proti rozkazu Apoštola. V Skutkoch Apoštolských sa hovorí o tých prvých svätých kresťanoch raz, že: Zástup veriacich mal jedno srdce a jednu dušu“ (Sk 4,32), a na inom mieste čítame, že: všetci veriaci ostávali pospolu a všetky veci mali spoločné“ (Sk 2,44). Z toho vyplýva, že medzi nimi nebolo ani najmenšieho rozdielu a že ani jeden nežil podľa svojej vôle: všetkých spravovala tá istá snaha a bolo ich päťtisíc. Iste že nejedná vec bola medzi nimi, ľudský hovoriac, nemalou prekážkou tej jednoty. A kde v jednej dedine je oveľa menej rehoľníkov, aký môžu mať potom dôvod, že sa rozdeľujú na viaceré kláštory?

Ó, keby to bolo možné, aby nielen rehoľníci z jednej dediny boli spojení v jednom kláštore, ale aby aj veľa kláštorov na rôznych miestach mohlo byť vedené jednou myšlienkou tých, ktorí by riadili všetko nie podľa ľubovôle ale múdro v jednote ducha a zväzku pokoja.

Otázka 36.

O tých, čo vystupujú z kláštora.

Odpoveď:

Tí, ktorí sľúbili viesť spoločný život v kláštore nesmú ho potom bez príčiny opúšťať. Z dvoch príčin sa to stáva, že voľakto nevytrváva v sľube spoločného života. Robí to alebo preto, že mu spoločný život škodí, alebo preto, že je nestálej a premenlivej povahy. Keď voľakto preto chce opustiť bratov, že v spoločnom živote trpí jeho duša škodu, nech to neskrýva, nech to hlasite povie, podľa slov Kristových: Keby sa teda tvoj brat prehrešil proti tebe, choď a pokarhaj ho medzi štyrmi očami“ ďalej (Mt 18,15).

Keď dosiahol to, čo chcel a nastane túžená náprava, - získal bratov a nezahanbil kláštor, ale keď uvidí, že bratia ostávajú v zlom živote a neprijímajú napomenutie k polepšeniu, nech sa obráti na tých, ktorí môžu tú záležitosť posúdiť, a potom nech opustí ich so svedectvom mnohých. Neodlúči sa od bratov ale od cudzích, lebo sám Pán toho, čo zotrúva v zlom

porovnáva k pohanovi a mýtnikovi: nech ti je ako pohan a mýtnik“ (Mt 18,17). A keď z vlastnej ľahkomyselnosti vystupuje z kláštora, nech lieči tú svoju slabosť a keď sa nepolepší, nech ho potom žiadny kláštor neprijíma.

Keď rehoľník voľakde ide preto, aby splnil vôľu Božiu, v takom prípade neopúšťa kláštor, ale plní svoj úkol.

A iného rozumného dôvodu niet. Lebo po prvé opúšťajú bratov, tupí meno Pána Ježiša Krista, ktoré ich spojilo a po druhé také odlúčenie necháva dôvod vzájomného podozrievania a potom nemôžu mať ohľadom seba vzájomne čisté svedomie. To sa však zjavne protiví príkazu Pána: Keď teda prinášaš svoj dar na oltár a tam ti príde na um, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar pred oltárom a odíď sa najprv zmieriť so svojim bratom, a potom sa vráť a obetuj svoj dar“ (Mt 5, 23-24).

Otázka 37.

Či sa sluší pod pláštikom modlitby zanedbávať prácu, aký čas je vhodný na modlitbu a predovšetkým či treba pracovať?

Odpoveď:

1. Keď Kristus Pán povedal, že: hoden je“, nie hocikto ani nie každý bez výnimky, ale robotník svojho pokrmu“ (Mt 10,10) a Apoštol tiež prikazuje každému namáhať sa a pracovať svojimi rukami: nech pracuje a poctivo si zarába vlastnými rukami, aby mal z čoho udeliť aj núdzny!“ (Efez 4,28), potom celkom samozrejماً vec je, že treba usilovne pracovať.

Cieľ nábožného života neslobodno pokladať za plášťik lenivosti a za oslobodenie od práce. Opačne, rehoľný život je príležitosťou k stálemu boju, hojným namáham a trpezlivosti v protivenstvách, aby sme mohli aj my raz povedať: Žijem v trude a námahe, v ustavičnom bdení, o hlade a smäde“ (2 Kor 11,27).

Práca a taký tvrdý spôsob života je pre nás potrebný nielen pre umŕtvenie tela, ale aj pre vykonanie príkazu lásky k bližnému, aby Boh skrz nás dával slabým bratom to, čo potrebujú, podľa príkladu Apoštola, ktorý hovorí: vo všetkom som vám ukázal, že s takouto pracovitou sa nám treba ujímať slabších“ (Sk 20,35), na inom mieste: aby mal z čoho udeliť aj núdzny!“ (Efez 4,28). Tak sa potom staneme hodnými počuť to slovo: Poďte požehnaní od Otca môjho, zaujmite kráľovstvo, ktoré vám bolo pripravené od ustanovenia sveta, lebo hladný som bol a dali ste mi jesť, smädny som bol a dali ste mi piť“ (Mt 25,34-35).

2. O tom ani netreba hovoriť, aké zlo je lenivosť, keď Apoštol prikazuje, aby ten, čo nepracuje ani nejedol (2 Sol 3,10). Ako každý potrebuje každodenný pokrm, tak iste potrebná je i telesná práca, primeraná sile. Šalamún medzi pochvalami nie bez príčiny umiestnil aj túto:

nejedáva z chleba záhaľčivého“ (Kn Prísl 31,27), a Apoštol nám o sebe tvrdí: ani sme chleba od nikoho zadarmo nejedli, ale dňom i nocou sme ťažko a namáhavo robili“ (2 Sol 3,8). Hoci mohol žiť z Evanjelia lebo kázal Evanjelium. Sám Pán porovnáva s podlosťou, keď hovorí: Zlí a lenivý sluha“ (Mt 25,26).

A múdry Šalamun nielen chváli pracovitého, ako sme to videli, ale aj zahanbuje lenivého človeka príkladom drobných stvorení: Chod', leňoch k mravcovi“, hovorí - pozoruj ruch jeho a skus“ (Kn Prísl. 6,6).

Z toho všetkého vyplýva, že musíme sa báť, aby v deň súdu neobvinili nás z lenivosti, lebo ten, ktorý nám dal silu do práce, bude požadovať prácu primeranú sile, lebo: Od toho, komu mnoho dané, mnoho sa bude žiadať“ (Lk 12,48).

A keďže sa stáva, že niektorí pod rúškom modlitieb a chóru vyhýbajú sa práci, musíme vedieť, že každá vec má mať určený čas, ako hovorí Ekklezist, a na modlitbu a spev žalmov, ako aj na inú duchovné cvičenia každý čas je vhodný. V čase ručnej práce môžeme niekedy aj ústami (keď sa to dá a keď blížnych tým povzbudíme), a keď nie ústami, to srdcom chváliť Boha: Vďačným srdcom spievajte Bohu žalmy, chválospevy a duchovné piesne“ (Kol 3,16), ako hovorí Apoštol: Lebo i keď sme zamestnaní, máme povinnosť modliť sa, ďakovať Bohu, ktorý dáva rukám silu do práce a rozumu svetlo svojou pravdou. On nám dáva aj materiál na prácu a na náradie, ktoré potrebujeme v našom zamestnaní - remesle alebo umení, a s ktorým sa voľakto zaoberá. Takto budeme modlitbou usmerňovať prácu našich rúk do cieľa - zaľúbiť sa Bohu.

3. Takýmto spôsobom nadobudneme aj sústredenie ducha, naučíme sa pri každom skutku vyprosovať od Boha dobrý úspech pre prácu i ďakovať zato, čo dáva a pri tom zachováme aj dobrý úmysel ľúbiť sa Jemu. Takto treba spájať modlitbu s prácou, lebo len tak môžeme dať do súladu tie dve vety z Apoštolských listov, ktoré si zdanlivo odporujú: neprestajne sa modlite“ (1 Sol 5,17) a dňom i nocou sme ťažko a namáhavo robili“ (2 Sol 3,8).

I keď stále sa treba modliť a ďakovať, lebo to i zákon nariaďuje i príroda ukazuje i nutnosť vyžaduje, predsa nesmieme zanedbávať tie doby, ktoré sú v kláštore zvlášť určené na modlitbu. Tie doby sme nie bez príčiny vybrali. Každá z nich zvláštnym spôsobom pripomína nám dajaké dobrodenie Božie. Ráno modlíme sa (na utrení), aby prvé hnutia duše a rozumu boli obetované Bohu a aby prvým našim zamestnaním, prvým pocitom bola radosť v Bohu, ako je napísané: Vzdychám, keď na Boha sa rozepamätávam“ (Ž 5,4).

A o tretej (9) hodine dňa zase vstávame na modlitbu. zvolávame bratov, hoci každý je zamestnaný svojou prácou. Pripomíname si dar sv. Ducha, ktorý Apoštolovia okolo tretej hodiny dostali. Všetci spojení jedným citom, jedným duchom klaníme sa Duchu sv., aby sme

sa aj my stali hodní duchovného posvätenia, prosíme aby Duch sv. sa stal vodcom života a učil všetkému, čo je užitočné podľa slov Dávida: Mne čisté srdce, Bože stvor a obnov v mojom vnútri ducha Svojho svätého. Navráť mi radosť svojej spásy a posilni ma duchom veľkomyseľným“ (Ž 50,12-15), a na inom mieste Tvoj dobrotivý je duch: nech po rovnej zemi ma sprevádza“ (Ž 141,10) a potom zase sa vraciame do práce.

4. A keď je voľakto vonku z kláštora alebo zamestnaný prácou nech tam, kde je bezpodmienečne koná to, čo je predpísané konať doma lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mene mojom, tam som i ja medzi nimi“ (Mt 18,20). Od Svätých, ktorí hovoria: Zvečera a zarána a napoludnie bedákať a lkať budem a počuje môj hlas“ (Ž 54,18) sa učíme, že treba sa modliť aj o 6. hodine (12). V tom čase sa modlíme aj 90. Žalm, aby sme sa zachránili od nákazy, ktorá na poludnie pustoší“ (Ž 90,6).

O 9. hodine sa zase treba modliť, ako nás o tom poučili Apoštolovia. V Skutkoch čítame (3,1), že Peter a Ján šli do svätyne na modlitbu o deviatej hodine“.

A keď sa deň skončí, treba sa poďakovať Bohu za všetko, čo nám dal a za všetko, dobré, čo nám pomohol vykonať. A z chýb sa treba spovedať, lebo či sme sa chtiac alebo nechtiac v niečom previnili slovom, skutkom alebo myšlienkou, za to všetko treba odprosiť Boha v modlitbe. Je to veľmi užitočné pouvažovať nad chybami, aby sme sa ich modli vyvarovať v budúcnosti. Preto Dávid hovorí: Zachvejte sa a nehrešte, porozmýšľajte v svojich srdciach a na lôžkach, a zmlknite“ (Ž 4,5).

A keď sa začína noc, treba zase prosieť, aby nám Boh dal nevinný odpočinok, slobodný od špatných snov. V tom čase sa treba zase každopádne pomodliť 90. Žalm.

Pavol a Sílás dali nám príklad, že o polnoci treba vstávať na modlitbu. V Skutkoch čítame, že: O polnoci, keď sa Pavol a Sílás modlili a spievali Bohu“ (Sk 16,25). Aj Dávid hovorí: Ja vstávam o polnoci, aby som ťa chválil pre tvoje spravodlivé rozsudky“ (Ž 118,62).

A zornicu treba tiež predísť modlitbou, aby nás deň nenašiel v posteli spať, lebo je napísané: Predstihujú mi oči stráže nočné, aby som o výrobku Tvojom rozjímal“ (Ž 118,147).

Kto sa rozhodol usilovne žiť na slávu Božiu a na slávu Krista, nezanedbá ani jednu z týchto d'ob modlitby. Myslím, že bude užitočné v určených dobách zaviesť do tých modlitieb dajaké zmeny a odchýlky, lebo keď sa vždy to isté opakuje, často sa stáva duša akousi chladnou, ľahostajnou a roztržitou. Naopak pri zmenách a rozmanitosti chóru a spevu v rôznych dobách obnovuje sa aj túžba po modlitbe aj pozornosť si pri nej vzbudzuje!

Otázka 38.

Dôkladne si nás poučil o nutnosti modlitby a práce a teraz by sme chceli, aby si nás poučil o tom, aké remeslá a umenia sa hodia pre náš stav?

Odpoveď:

Nie je to ľahká vec určiť jednotlivé remeslá a umenia. Každý volí remeslo a umenie podľa miesených okolností a podľa potreby prác v každom okolí. Všeobecne však možno povedať to, že pre náš stav sa hodia také remeslá, ktoré by nás nevyrušovali v našej mlčanlivosti a sústredenosti, nevyžadovali by veľkých námah pri zadovážovaní potrebného materiálu, ani pri predávaní výrobkov nedávali by príležitosť k zbytočným alebo škodlivým stykom so svetskými ľuďmi. V každej záležitosti, ktorá sa vzťahuje na túto vec musíme pamätať na to, že vlastnosťou rehoľníkov je vyhľadávať jednoduchosť, chrániť sa výstrednosti a každej zbytočnosti. Nikdy neslúžime našimi výrobkami hlúpym a škodlivým žiadosťami ľudí a nevyrobíme im k tomu vhodných vecí. V tkáčstve vyrábame veci, ktoré vyhovujú zvykom a potrebám ľudského života a nie to, čo vymysleli nemravníci na zvädzanie mladých. Tak isto v obuvníctve budeme slúžiť prácou tým, ktorí hľadajú upokojenie nutnej potreby. Staviteľstvo, stolárstvo, kováčstvo a obrábanie pôdy sú v živote potrebné a pre ľudí veľmi užitočné a práve preto neopovrhujeme nimi. Predsa však zanechávame ich, keby sa stali príčinou zmätku alebo narušovali by jednotu spoločného života. Viac si vážime remeslá, ktoré nás v živote nerozptyľujú a pomáhajú nám prebývať pred očami Boha a neodťahujú nás ani od chóru a modlitby, ani od iných cvičení. Pracujeme predovšetkým pre svätosť. Keď teda v niektorej práci sa nenachádza nič také, čo by škodilo tomu prvému a najvyššiemu záujmu nášho života, potom predovšetkým iným sa jej môžeme venovať. Zvlášť obrábanie pôdy, z ktorého máme toľko potrebných vecí a ktoré nás chráni, aby sme sa nemuseli potulovať a chodiť sem a tam. Samozrejme sa rozumie aj to, keď ono, ako sme to už povedali, neprináša nám žiadny zmätok a nepokoj ani so strany susedov ani od našich.

Otázka 39.

Ako predávať výrobky našej práce a ako vychádzať z kláštora predávať ich?

Odpoveď:

Treba sa snažiť výrobky rehoľníkov predávať blízko, to znamená, nie veľmi ďaleko chodiť do sveta predávať ich. Lepšie je rehoľníkom prebývať na jednom mieste a užitočnejšie pre dobrý príklad iným a pre svedomitú zachovávanie rehoľného denného poriadku. Lepšie je

stratiť niečo na cene, ako pre malý zisk dlho sa zdržovať poza kláštorom. A keby to bolo nemožné, treba vyberať i okolie i miesto i zbožných ľudí, aby to vychádzanie nebolo pre nás.

Na určené trhy nech sa poschádza čo najviac bratov, a každý nech donesie svoje výrobky. Nech spolu cestujú, po ceste nech spievajú žalmy a nech sa modlia, nech si vzájomne dávajú dobrý príklad. Keď prišli na určené miesto, nech spolu prebývajú nech sa tak vzájomne chránia a nech nezanedbávajú ani jeden čas určený na modlitbu ani vo dne ani v noci. V spoločnosti je istejšie jednať bez škody a ľuďmi lakomými a podlými v dodržovaní zmluvy ako samému. Lebo aj najhorší ľudia nechcú mať veľa svedkov svojej nepravosti.

Otázka 40.

O trhoch v čase púti.

Odpoveď:

Nám rehoľníkom sa ani nesluší byť na takých trhoch, ktoré sa zhromažďujú pri chrámoch z príležitosti sviatku niektorého mučeníka. Kresťania nemôžu prichádzať na tie sviatky a na tie posvätné miesta pre niečo iné, ako pre modlitbu, aby si pripomenul stálosť svätých, ktorí až do smrti bojovali za splnenie povinnosti a aby sa povzbudili do nasledovania ich života. Nesmieme zabudnúť na ten strašný hnev Pána, ktorý bol vždy dobrotivý a ponížený srdcom, ako je to napísané (Mt 11,29) a predsa proti tým, ktorí v chráme predávali a kupovali, vzal do ruky bič, lebo všetky možné trhy menia dom modlitby na peleš lotrovskú (Jn 2,15). Preto že iní zneužili ten zvyk zachovávaný v deň posvätenia pamiatky svätých, my nebudeme robiť tak ako oni. Miesto toho, aby sme sa vzájomne za seba modlili a s národom padali na kolená v plači pred Božim trónom, aby sme ho odprosili za hriechy a ďakovali mu za dobrodenia a bližných povzbudzovali slovom horlivosti, ako to ešte za našej pamäti sa zachovávalo - miesto toho i svätý čas i sväté miesto premieňajú kupovaním a predávaním na tržnicu a trh. Nebudeme nasledovať ich spôsob jednania, nebudeme svojou spoluúčasťou schvaľovať ich neslušnosť. Radšej budeme nasledovať tie zhromaždenia za dôb Kristových, o ktorých hovorí Evanjelium sväté a budeme vykonávať to, čo Apoštol prikazuje a čo sa vzťahuje aj na túto vec: Čo teda urobíte bratia? Kedykoľvek sa zídete, nech si má každý niečo, či žalm či náuku či zjavenie či dar jazyka či dar vysvetľovania. Ale to všetko nech je na povzbudenie“ (1 Kor 14,26).

Otázka 41.

O svojvoľnosti a poslušnosti.

Odpoveď:

V tých remeslách a umeniach, ktoré sú nám dovolené, nemôže sa každý učiť to, čo chce, ale načím určiť každého do toho, do čoho je schopný. Lebo kto raz zaprel seba a odložil všetku svoju vôľu, nerobí už to, čo sám chce, ale to, čo mu rozkážu. Kto sa dobrovoľne podrobil vedeniu a spravovaniu iným, tomu už nemôže dovoliť vyberať podľa svojej vôle ani v tom, čo je užitočné. Predstavení v mene Božom určia ho na to, čo je podľa ich mienky vhodné.

Kto si vyberá prácu podľa svojej vôle obviňuje sám seba za prvé zo sabalásky, za druhé z toho, že tú náklonnosť do niektorého zamestnania prechováva v sebe alebo z márnivosti a túžby po svetskej sláve, alebo z nádeje zisku, alebo pre niečo podobné, alebo azda z lenivosti a pohodlnosti vyberá to, čo je ľahšie, a toto všetko je znakom, že sa ešte neoslobodil od zlých náruživostí. Kto chce splniť svoje záľuby, ten sa ešte nezriekol seba, ten, koho ovláda ziskuchtivosť a ľudská chvála ešte neopustil svetské starosti. Kto neznáša únavu práce, ten ešte neumŕtvil svoje telo, a k tomu ešte dáva aj dôkaz svojej tvrdohlavosti, lebo si myslí, že jeho vlastná myšlienka je lepšia ako myšlienky mnohých.

Kto teda má remeslo prijaté a schválené, nesmie ho opúšťať, bolo by to znakom slabého presvedčenia a nestálej vôle, keby človek ľahkovážil to zamestnanie, ktoré má. A keď voľakto nemá žiadne remeslo, nech si ho sám nevyberá, ale nech prijme to, čo väčšina schváli, aby vo všetkom sa splnila poslušnosť.

Tak isto odsúdenia hodným je aj neprijímať to čo iní nariaďujú, ako aj samému si niečo vyberať. I keď niekto už má remeslo, ale ono by sa bratom nepáčilo, nech sa ho dobrovoľne zriekne, nech ukáže, že k žiadnej veci na svete neviaže ho nezriadená náklonnosť. Robiť podľa svojich túžob a mienok je znakom človeka, ktorý nemá nádeje (1 Sol 4). Chvályhodná vec je vo všetkom poslúchať, keď Apoštol chváli tých, ktorí: samých seba oddali najsamprv Pánovi a nám podľa vôle Božej“ (2 Kor 8,5).

2. Preto každý má byť presný v svojej práci a horlivo sa jej venovať, a sťaby pred očami Božími a neúnavnou horlivosťou a veľkou pozornosťou ju vykonávať, aby mohol povedať: Hľa, ako oči sluhov sú na rukách svojich pánov... tak oči naše na Pánovi, Bohu našom sú“ (Ž 122,2).

Netreba prechádzať z jednej práce do druhej, lebo ani prirodzenosť naša nedovoľuje nám naraz dobre vykonávať niekoľko skutkov a ono užitočnejšie je svedomite vykonávať jeden skutok, ako chytať sa niekoľkých a žiaden nedokončiť. Lebo na rôzne strany roztrhaná myšlienka, prechádzajúc z jednej veci na druhú nielenže nič nedokáže, ale ako na dodatok je ešte aj dôkazom nestáleho charakteru a tú nestálosť ešte zväčšuje. Môže sa vyskytnúť nutnosť, a vtedy keď je voľakto schopný, môže aj v iných remeslách pomôcť, ale nie svojvoľne, len keď ho vyzvú. Takto potom nerobíme svojvoľne, ale výnimočne, podobne ako to je medzi údmi

tela. Keď napríklad ochorie noha, opierame sa o ruku. Tu zase pamätajme, aké škodlivé je samovoľne sa do niečoho púšťať, tak iste neprijatý rozkaz je odsúdeniahodné.

Treba tak jednať, aby náruživosť páčiť sa samému sebe nerástla, ani pravidlo poslušnosti a podrobenia sa nebolo narušované.

Starat' sa o náradie je povinnosťou toho, kto ho v svojom zamestnaní používa. Keby sa voľakedy prihodilo, že voľačo je zanedbané na pracovisku, nech ten kto to prvý spozoruje postará sa o tú vec, ako o spoločný majetok. Lebo hoci užívanie náradia patrí každému zvlášť, osov z nich je spoločný. Kto by sa vôbec nestaral o to, čo patrí do iného remesla, prezrádzal by, že sa odcudzuje od spoločnosti. Avšak ani tí ktorí sa venujú určitým remeslám a umeniam nemôžu si tak privlastňovať náradie svojho zamestnania, žeby nedovolili predstavenému kláštora použiť ich nato, načo by on chcel, alebo, aby sa opovážili predávať ich alebo zmeňovať, alebo akýmkoľvek spôsobom sa ho zriekať alebo dokupovať nové.

Kto sa raz rozhodol, že nebude vlastníkom ani svojich vlastných rúk a iného poveril spravovaním všetkou ich prácou, akože by potom mohol privlastňovať nad ním právo pána.

Otázka 42.

S akým úmyslom a duchom má rehoľník pracovať?

Odpoveď:

Treba vedieť aj to, že nie len preto máme pracovať, aby sme plodmi svojej práce slúžili vlastným potrebám, ale preto, aby sme splnili príkaz Pánov: hladný som bol, a dali ste mi jesť“ (Mt 25,35), lebo všeobecne zakázané je starať sa len o seba samého: Nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť... ani o svoje telo, čím sa budete odievať“ (Mt 6,25) a hneď Kristus dodáva: Ved' to všetko vyhľadávajú pohania“ (Mt 5,32). To znamená, že každý si ma postaviť za cieľ svojej práce službu potrebujúcim, a nie svoju vlastnú potrebu. Tak sa zachráni pred hriechom sebalásky a stane sa účastným požehnaní lásky k blíznym od Pána, ktorý povedal: Čo ste jednému z týchto najmenších mojich bratov urobili, mne ste urobili“ (Mt 25,40).

Nech si nikto nemyslí, že nášmu učeniu odporujú slová Apoštola: aby pokojne pracovali a tak jedli svoj chlieb“ (2 Sol 3,12), lebo to je povedané lenivým a neporiadnym. Je lepšie, aby každý si sám slúžil a nebol na ťarchu iným, ako leňošiť: “Počúvame totiž - hovorí Apoštol - že niektorí medzi vami žijú neporiadne, nič nerobia, len darebáčia. Takým - hovorí - prikazujeme a napomínáme...aby pokojne pracovali a tak jedli svoj chlieb“ (2 Sol 3,11-12). Sem patrí aj to slovo: dňom i nocou sme ťažko a namáhavo robili, len aby sme nikomu z vás neboli na ťarchu“ (verš 8). Apoštol z lásky k bratom, pre dobrý príklad lenivým podujímal sa námah,

ktoré prevyšovali povinnosť. Ten, čo sa snaží o dokonalosť má povinnosť pracovať deň i noc: aby mal z čoho udeliť aj núdzným“ (Efez 4,28).

2. Kto sa spolieha na seba alebo na toho, koho poverili v kláštore, aby sa staral o potreby všetkých, alebo kto si myslí, že jeho vlastná práca, alebo práca spolubratov je dostatočným zaistením životnej existencie, ten dúfa v človeka a preto sa vystavuje nebezpečeniu toho strašného preklatia: Zlorečený muž, ktorý dôveruje v človeku a telo urobil svojou oporou, od Pána sa mu však vzdialilo srdce“ (Jer 17,5). Slovom ktorý dôveruje v človeku“ Písmo sv. zakazuje dúfať v niekoho iného, okrem Boha, a slovom a telo urobil svojou oporou“ zakazuje dúfať v sebe samom. Tie dva nádeje volá odstúpením od Boha a ich následky uvádza: ako tamariška v púšti (strom) neuzrie prichádzať blaho“ (Jer 17,6). Týmto sv. Písmo poučuje, že dúfať v seba, alebo v niekoho iného znamená vzdialiť sa od Pána.

Otázka 43.

Spôsob práce máme dostatočne vysvetlený iba sama skúsenosť modlitby ešte doplní to poučenie. Teraz prosíme vysvetlenie toho, akí má byť predstavení a ako majú viesť bratov?

Odpoveď:

O tej veci v hlavných bodoch sme už hovorili, keď ale chcete podrobnejšie vysvetlenie tej časti náuky, nemôžeme to len tak bežne prejsť a dobre robíte, že chcete dôkladné vysvetlenie, lebo obyčajne podriadení sú takí, ako ich predstavení a vodcovia.

1. Kto je predstavený musí pamätať na slová Apoštola: Svojim veriacim buď vzorom“ (1 Tim 4,12). Nech jeho život bude jasným príkladom každého Kristovho prikázania. Nech nikdy nebude pôvodcom myšlienky, že nejaké prikázanie je nesplniteľné alebo bezvýznamné. Teda musí robiť predovšetkým to, čo je na prvom mieste, v Kristovej láske má tak vykonávať pokoru, aby len sám jeho príklad bez slov bol silnejšou náukou ako všetky slová. Kresťanstvo je vlastne nasledovaním Ježiša Krista v Jeho ľudskej prirodzenosti podľa povolania každého. Tí, ktorí sú poverení viesť mnohých, majú byť slabším s'aby prostredníkmi v nasledovaní Krista podľa slov sv. Pavla: Buďte mojimi nasledovateľmi, ako aj ja som Kristov“ (1 Kor 11,1).

2. Teda nech dávajú úplný príklad zachovávaní hlbokkej poníženosti, ktorú Kristus nechal: Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom“ (Mt 11,29). Preto charakteristickým znamením predstaveného nech je poníženosť, láskavosť v chovaní, pokore srdca. Lebo keď Pán nehanbil sa posluhovať svojim sluhom a chcel slúžiť tej hline, tomu prachu, ktorý stvoril, a z ktorého utvoril človeka, ako to sám hovorí: Ja som však medzi vami

taký, ako čo obsluhuje“ (Lk 22,27), potom akože máme chovať my voči seberovným? Kedy budeme smieť pomyslieť si, že sme sa mu stali podobnými?

Poniženosť je tou čnosťou, ktorú predstavený musí mať až v takej miere. Okrem toho musí byť milosrdný, zhovievavý voči tým, ktorý zo slabosti sa v niečom potkli. Na hriech nesmie mlčať, ale láskavo a trpezlivo jednať s neposlušnými a so všetkým milosrdenstvom a opatrnosťou podávať liek. Predstavený musí vedieť nachádzať spôsob liečenia, primeraný nárúživosťami. Nesmie nikdy prísne karhať, ale láskavo napomínať a učiť ako je napísané (2 Tim 2,25). Musí byť pozorný na všetko, čo sa robí a predvídavy na budúce. Musí byť silný, aby sa mohol postaviť silným a znášať slabosti chorých. Má vedieť všetko urobiť a povedať na výchovu spoločníkov. Sám si nemá brať predstavenstvo, nech je vybraný tými, ktorí v iných spoločnostiach bratov sú prvými potom, keď v minulom živote dal vystačujúce dôkazy svätého spôsobu života. Najsamprv nech sa podrobia skúške a potom“ - ako hovorí Apoštol - nech konajú... službu, ak sú bez úhony“ (1 Tim 3,10). Kto je taký, môže sa stať predstaveným, aby udržoval poriadok medzi bratmi a prideloval práce podľa schopnosti každého.

Otázka 44.

Komu možno dovoliť vyjsť z kláštora a ako sa ho treba povypytať, keď sa vráti?

Odpoveď:

Len takým možno dovoliť v prípade potreby vyjsť z kláštora, ktorí to môžu urobiť bez žiadnej vlastnej škody a na osoh iným. A keď niet nato vhodného treba radšej pretrpieť nedostatok potrebných vecí a rôzne starosti hoci by do smrti, ako ľahkovážit' škodu duše pre potrebu tela. Apoštol hovorí: radšej by som zomrel, než by niekto mal zmariť túto moju chválu“ (1 Kor 9,15). Takto hovorí o veciach, ktoré nie sú povinnosťou, o koľko viac to platí potom o veciach nariadených prikázaním. Zákon lásky vyrieši aj túto ťažkosť, lebo keď náhodou v jednej spoločnosti bratov nebude takého, ktorého by bolo možno poslať, najbližší susedia doplnia ten nedostatok. Rehoľníci, ktorí vychádzajú z kláštora, cestou nech prebývajú spolu, jeden od druhého sa nemajú oddeľovať, aby tí, čo sú slabší telom a dušou, zachránili sa pred škodou v spoločnosti silnejších. Predstavený najprv nech premyslí všetko, aby v prípade nutnej potreby mohol ťažkosti rozriešiť. Keď sa vrátia domov, nech sa dobre povypytuje toho, čo bol vonku, čo robil, s akými ľuďmi sa stýkal, čo s nimi hovoril, o čom premýšľal, či vo dne a v noci žil v strachu Božom, alebo či náhodou neklesol a ktoré pravidlo nezachoval a či sa to stalo pre akúsi zovňajšiu príčinu, alebo pre vlastnú nedbalosť.

2. Potom predstavený nech schváli všetko, čo bolo dobre zrobené, múdрым napomenutím nech napravi chyby. Tak sa stane, že bratia, ktorí vychádzajú z kláštora budú na seba dávať pozor, lebo budú pamätať na to, že treba bude vydávať počet z času, ktorý prežili mimo

kláštora a my tým prejavíme svoju starostlivosť o živote vzdialených bratov. Svätí tiež ten mali zvyk. Skutky Apoštolské vyprávajú (11,5), ako sv. Peter keď sa vrátil do Jeruzalema podával bratom správu o svojich stykoch s pohanmi. Podobne aj Pavol a Barnabáš, keď sa vrátili z cesty, vypravali zhromaždeným veriacim, čo Boh ich prostredníctvom urobil, a všetci mlčky počúvali ich (Sk 11,15). Jednu vec však treba zdôrazniť, že všemožne sa treba chrániť prác, pre ktoré treba veľa chodiť z kláštora, obchodovania a obchodných ziskov.

Otázka 45.

Či je potrebné, aby v kláštore mimo predstaveného bol niekto iný, ktorý by sa staral o bratov, keď on odcestoval alebo je zamestnaný prácou?

Odpoveď:

Často sa stáva, že predstavený musí odcestovať z kláštora, alebo je chorý, alebo pre niečo iné musí na čas opustiť bratov, preto treba, aby bol v kláštore taký, ktorého vybrali podľa jeho vôle a so súhlasom skúsených, aby zastupoval predstaveného a poučoval bratov. Neprípustne je, aby bez predstaveného kláštor mal charakter demokratickej správy. To by sa protivilo pravidlu a zdedenému poriadku. Vždy treba zachovávať na chválu Božiu to všetko, čo je prijaté a nariadené. Tiež je potrebné, aby v kláštore bol voľakto taký, čo by odpovedal na otázky host'ov, aby tí, čo potrebujú vysvetlenie boli povzbudení a aby spoločnosť bratov bola uchránená od neporiadku.

Keby sa všetci schádzali na rozhovor s host'om, bolo by to znakom neporiadku a príčinou zmätku. Apoštol nedovoľuje dvom, ktorí majú dar reči učiť, súčasne hovoriť: ak by niekto iný z prísediacich dostal nejaké zjavenie, prvý nech mlčí“ (1 Kor 14,30). A na inom mieste odsudzuje nemiestnosť takého zmätku, keď hovorí: Keby sa tak celá cirkev zišla na jednom mieste a všetci by hovorili darom jazykov, a prišli by tam nezasvätení alebo neveriaci, či by nepovedali, že bláznite?“ (1 Kor 14,23).

2. A keby sa host' omylom pýtal niečo od iného, ktorý by vedel správne odpovedať, nech kvôli poriadku mlčí a nech ukáže na brata, ktorého poverili touto službou, ako to urobili Apoštolovia v prítomnosti Pána, tak sa zachová slušnosť a poriadok v reči. Lebo keď sa nehodí, aby každý podával chorému lieky alebo ho operoval, ale len ten, čo sa vyučil lekárskemu umeniu dlhotrvajúcim štúdiom, skúsenosťou a cvičením v týchto veciach a nadobudol vedomosti od iných, či bolo by to potom rozumné, aby hoci kto sa púšťal do liečenia duš slovom, keď v tejto veci aj najmenší omyl môže zapríčiniť veľkú škodu.

Medzi rehoľníkmi nedovolia hocikomu ani chlieb rozdeľovať. Len jedného poveria touto službou po primeranom vyskúšaní. Či nie je to ešte viac odôvodnené, aby jedného z

nadanejších poveriť rozdávaním duchovného pokrmu? Nech vykonáva povinnosti tejto služby s veľkou opatrnosťou. Je to znakom nemalej opovážlivosti, keď sa pýtajú voľakoho o Božom zákone a on bez obavy hoci ako sa opováži odpovedať a nepoukáže na toho, ktorý má povinnosť učiť slovom. Jeho ako verného a múdreho správcu (Lk 12,42) vybrali, aby vo vhodnom čase rozdával duchovný pokrm a po rozumnej úvahe, svoje veci spravodlivo usporadúva (Ž 111,5), hovoril. A keď náhodou niečo zabudne a iný to spozoruje, nech sa so svojou mienkou hneď nehlási ale nech to potichu pripomenie, lebo by to mohla byť pre podriadených príležitosť vyvyšovať sa nad predstaveného. Keď niekto dobre odpovedal, ale nebol k tomu povoláný, nech ho potrestajú pre porušenie poriadku.

Otázka 46.

Netreba skrývať ani svoje ani bratove chyby.

Odpoveď:

O každom previnení má povedať predstavenému alebo ten, čo sa previnil, alebo tí, čo o jeho chybe vedia, keď ho sami nemôžu podľa príkazu Kristovho napraviť. Zamlčaná chyba stáva sa v duši skrytou chorobou. Nepovieme, že ten lekár je dobrodincom, ktorý chorobu v tele uzavrie, ale skôr ten, ktorý ju vyťahuje na povrch hoci aj s bolesťou a rezaním. On sa pričíní, že alebo samé telo zbieraním vylučuje to, čo mu škodí, alebo zistí chorobu a určí spôsob liečenia. Podobne zakrývať hriechy znamená toľko, čo chorému pripravovať smrť, lebo osteni smrti to je hriech“ (1 Kor 15,56) a lepšia je dohovára vyslovená doprosta, než láska tajne prechovávaná“ (Kn. prísl. 27,5). Preto nech takto skrýva spolubratové chyby a hriechy, aby sa nestal jeho vrahom alebo i svojim miesto toho, aby bol jeho milovníkom. Lebo: Už aj ten, kto je v práci svojej nedbalý je bratom toho, ktorý všetko premárnil“ (Kn. prísl. 18,9).

Otázka 47.

O tých, ktorí neprijímajú nariadenia predstavených.

Odpoveď:

Ten, čo sa nechce podrobiť nariadeniam predstaveného, nech povie verejne alebo súkromne, keď má nejaký slušný dôvod, ako to sv. Písmo prikazuje. V opačnom prípade nech mlčí a nech robí to, čo je nariadené. Keď sa sám hanbí, nech o to niekoho poprosí, aby zachránil od škody seba i bratov, keby príkaz odporoval Písmu sv., keď sa však ukáže, že rozkaz je rozumný, aby sa oslobodil od bezdôvodného a nebezpečného posudzovania. Kto však má pochybnosti, a predsa niečo používa, už je odsúdený, a to preto, že (jedol) proti (presvedčeniu) viery“ (Rim 14,23). a aby jednoduchým neukázal cestu k neposlušnosti: lepšie

by bolo pre neho, keby mu mlynský kameň zavesili na šijú a tak ho ponorili do morskej hlbiny, ako keby mal pohoršiť jedného z týchto malých“ (Mt 18,6).

A keby voľakto trval v neposlušnosti, skryte bedákal a posudzoval predstaveného, a verejne by nevyjadril svoju nespokojnosť, nech ho vyhodia z kláštora, lebo sa stal príčinou roztržky v kláštore, oslabuje presvedčenie o vážnosti pravidiel, učí neposlušnosti a vzdorovitosti. Vyžeň ty posmievača, a vyst'ahuje sa škriepka s nim“ (Kn. prísl. 22,10). A znovu Vyvrhnite toho zlostníka spomedzi seba“ (1 Kor 5,13), lebo: trocha kvasu nakvasí celé cesto“ (1 Kor 5,6).

Otázka 48.

Netreba sa pliesť do toho, čo robí predstavený a starať sa len o svoju prácu.

Odpoveď:

Aby nikto na svoju vlastnú škodu alebo spoločnú neupadol do zlozvyku reptania, nech bratia bezpodmienečne zachovávajú pravidlo, aby nikto zvedavo nesľiedil za spôsobom jednania predstaveného ani neskúmal jeho riadenia, iba keď on je i vekom i postavením predstavenému blízky. Predstavený takých každopádne povolá na poradu v spoločných záležitostiach podľa rady toho, čo povedal: Obozretný muž neodmietne rozumnú radu“ (Ekl 32,22).

Keď sme odovzdali predstavenému svoje duše, aby sa o nich staral a vydal za nich počet Bohu, bolo by potom smiešnou vecou neveriť mu v maličkostiach a podozrievať ho a aj iným dávať príležitosť podozrievať. Preto aby sa také veci nestavali nech každý sa venuje tomu, do čoho je povolaný, nech sa tak zaoberá tým, čo patrí do neho, aby sa vôbec nestaral o záležitosti iných. Nech nasledujú svätých učeníkov Kristových, u ktorých rozhovor Krista so Samaritánkou mohol vyvolať podozrievanie a preda: ani sa nedozvedal: Čo sa jej spytuješ?“ alebo: o čom sa s ňou rozprávaš?“ (Jn 4,27).

Otázka 49.

O nejasných veciach a o sporoch, ktoré z toho vznikajú medzi bratmi.

Odpoveď:

O sporoch medzi bratmi načim povedať toto: Keď sa stane, že bratia nebudú mať jednotný názor o nejakej veci, netreba sa s nimi tvrdohlavo škriepiť, ale odovzdať tú vec na rozhodnutie skúseným. Aby nedochádzalo k narušeniu poriadku, keby sa všetci stále pýtali a aby neboli príležitosti k sporom alebo k zbytočným rečiam je potrebné, poveriť jedného

skúseného, ktorý by spornú vec vedel predložiť na uváženia všetkým bratom alebo ju predniesť predstavenému.

Rozriešenie sporných otázok sa stane takýmto spôsobom i slušnejšie i úspešnejšie, lebo keď v každej veci sú potrebné i vedomosti i skúsenosť, potom ešte potrebnejšie je ona v tých veciach. Neskúseným nedávajú do rúk ani remeselníčke náradie, o koľko viac sa patrí poveriť vedením reči tých, ktorí sú na to schopní. Treba nato určiť ľudí, ktorí by vedeli voliť vhodné miesto i čas i spôsob otázok a bez svárlivosti rozumne by robili námietky a múdro počúvali tých, čo sa pýtajú a dôkladne by prevádzali rozriešenie sporných otázok na povzbudenie celej spoločnosti.

Otázka 50.

Ako má predstavený napomínať a karhať?

Odpoveď:

Ani pri napomínaní a karhaní nesmie sa dať predstavený strhnúť hnevom. Napomínať brata s netrpezlivosťou a hnevom neznamená oslobodzovať ho od hriechu, ale seba zotročovať hriechom. Preto Apoštol hovorí: Protivníkov má umiernené karhať“ (2 Tim 2,25).

Ani vtedy nech sa nehnevá, keď voľakto ním opovrhne. Keď spozoruje, že niekto druhým opovrhne, nech prejaví voči tomu hriešnikovi láskavosť a len proti hriechu nech dôrazne vystúpi. Takýmto spôsobom sa zachráni od podozrievania zo sebalásky a dokáže, že nenávidí nie hriešnika ale hriech. To sa ukáže z rozdielneho jednaní v svojej a v cudzej záležitosti. A keby opačne jednal, keď je rozhorčený a nahnevaný, jasne by prezrádzal, že nerobí to pre Boha ani preto, že brat sa nachádza v nebezpečenstve pre hriech, ale zo svojej pýchy a z panovačnosti.

Treba prejavovať horlivosť o slávu Božiu, ktorého uráža každý priestupok zákona, ale aj milosrdenstvo bratskej lásky voči bratovi, ktorý sa nachádza v hriechu, lebo tu ide o spásu jeho duše, lebo: Duša ktorá zhreší, tá zomrie“ (Ezek. 18,4). Pri každom hriechu treba údery zamerať na hriech, aby hriešnik pocítil z nich teplo duše.

Otázka 51.

Ako treba napravovať chyby?

Odpoveď:

Predstavený nech napravuje tých, ktorí prejavujú zlé sklonnosti podobne ako lekár, bez hnevu voči chorému sa snaží premôcť len chorobu, a keď je to potrebné, nech použije aj prísnosti proti chorobe duše obžerstvo pôstom, reptanie odlúčením od iných tak, aby nikto z

bratov nechcel pracovať s tým, ktorý reptá a plody jeho práce nemajú byť dané spolu s plodmi práce iných - ako sme o tom vyššie hovorili - iba keď ukáže, že úprimným pokáním oslobodil sa od náruživosti, potom by bolo možné prijať jeho prácu, ktorú vykonal s reptaním, hoci i vtedy nemá slúžiť k úžitku bratov, nech ju použijú na iné ciele. Dôvod je dostatočne vysvetlený vyššie.

Otázka 52.

S akým duchom treba prijímať tresty?

Odpoveď:

Ako predstavený bez náruživosti má liečiť duševné slabosti bratov, tak zase bratia nemajú prijímať pokuty ako od nepriateľa ani nech nepokladajú za trápenie to, čo predstavený robí z milosrdenstva pre spásu ich duše. Keď chorí pokladajú lekárov za dobrodincov hoci ich režu, pália a podávajú im horké lieky, prečo by sme nemali prejavovať vďačnosť tým lekárom našich duší, ktorí nepríjemnými prostriedkami pripravujú nám spasenie. Apoštol povedal: Lebo keď vás ja zarmútim, či azda poteší ma ten, koho som ja zarmútil (2. 2,2). A na inom mieste: Hľa koľkú horlivosť vyvolalo vo vás, že ste sa zarmútili bohumilo“ (2. 7,11).

Keď máme pred očami cieľ, musíme potom za dobrodincov pokladať toho, kto nám zapríčiňuje spasiteľný bôľ a bohumilý smútok.

Otázka 53.

Ako majú učítelia remesiel a umení napomínať chlapcov?

Odpoveď:

Keď sa chlapci dopustia nejakej chyby, ktorá sa vzťahuje len na samé učenie, učítelia majú ich napomínať a napravovať. Ale keď ich chyby sú znakom zlých zvykov, neposlušnosti, tvrdohlavosti, lenivosti, márnivosti, luhárstva alebo iných náruživosti, ktoré sú neprípustné nábožným ľuďom, načim ich predviesť k predstavenému a obviniť. Jemu patrí určiť i spôsob i mieru lieku nápravy. Lebo i keď karhanie je liekom pre dušu, nie je ono každému dovolené, podobne ako nie každý môže liečiť, iba keď sám predstavený voľakoho tým poveril po veľkom vyskúšaní a rozvahe.

Otázka 54.

Či predstavení majú sa medzi sebou radiť vo svojich záležitostiach?

Odpoveď:

Všeobecná porada v určenom čase i mieste je predstaveným kláštorov potrebná. Na tých poradách sa majú rozoberať mimoriadne záležitosti, ťažké prípady výchovy niektorých charakterov a to, čo každý robí. Keď sa niektorý z nich pomýlil, ono sa iste pri posudku mnohých ukáže, a to, čo je správne, bude schválené ich svedectvom.

Otázka 55.

Či sa užívanie liekov neprotiví cieľu rehoľného života?

Odpoveď:

1. Boh nám dal na pomoc pre slabosti našej prirodzenosti každé umenie a remeslo. Obrábanie pôdy je potrebné, lebo to, čo vydáva zem samá od seba, nestačilo by uspokojiť naše potreby. Tkanie tiež, lebo odev je potrebný pre slušnosť a ochranu pred zimou. Taký istý cieľ má i staviteľstvo. Podobne je tomu i s vedou lekárskou. Naše telo chúlостivé na protivnosti, podlieha rozličným chorobám, ktoré vznikajú z rôznych zovňajších pomerov alebo od pokrmov. Telo trpí prebytkom aj nedostatkom. Lekárske umenie si kladie za cieľ odstraňovať prebytok a dopĺňať nedostatok. Boh, ktorý spravuje celý náš život, nám dal lekársku vedu ako príklad, ako máme liečiť duše. Nič by sme nemuseli užívať z lekárskej vedy na úľavu tela, keby sme mali pôvodné zdravie, aké bolo pred pádom a aké ľudia dostali pri stvorení, podobne ako by sme sa nemuseli namáhať a obrábať pôdu, keby sme zostali v raji blaženosti. Ale ako po vyhnaní z raja na miesto terajšieho nášho prebývania a potom, keď sme počuli to slovo: V potu tváre svojej budeš jesť chlieb“ (Gn 3,19), po dlhodobých úmorných prácach pri obrábaní pôdy, keď Boh dal ľuďom svetlo pochopenie a poznanie, vytvorili si ľudia vedu poľnohospodárstva ako pomoc v ťažkých následkoch prekliatia - podobne aj teraz, keď sme podrobení výroku o návrate späť do zeme, z ktorej sme vzatí, s telom chorým a odsúdeným k smrti kvôli hriechu a pre tento hriech podrobeným všetkým iným utrpeniam, bola nám vtedy daná pomoc lekárskeho umenia a túto pomoc v ňom chorí aspoň čiastočne nachádzajú.

2. Nie je náhoda, že zo zeme rastú rastliny, ktoré majú liečivú silu na rôzne choroby, ale je celkom isté, že ich zem vydáva na našu pomoc z vôle Stvoriteľa. Prirodzená sila, ktorá sa nachádza v koreňoch, kvetoch, listoch, plodoch a šľavách, alebo niektoré vlastnosti nerastov a bohatstvo mora, sú - ako sme sa presvedčili - užitočné pre naše telo a ničím sa nelíšia od toho, čo bolo nájdené na pokrm a nápoj pre telo.

Ale kresťan sa musí vyhnúť všetkému tomu, čo je prehnané, povymýšľané a čo zaberá veľa času, takže celý náš život je potom premárnený starostlivosťou o telo. Máme sa snažiť tak používať vymoženosti toho umenia, keď je to potrebné, aby sme nemysleli, že len ono je jedinou príčinou zdravia a choroby a lieky používať na slávu Božiu ako príklad, ako sa treba starať o dušu. Keď sa nám nedostane lekárskej pomoci, nepokladajme v utrpení za jedinú nádej

len toto umenie. Budme presvedčení, že Boh nedopustí na nás utrpenie nad naše sily: On nedopustí skúšať vás nad vašu mohúcnosť“ (1 Kor 10,13). Ako kedysi Pán urobil blato, natrel ním oči a rozkázal umyť sa v Siloámskej kúpeľi, inokedy zase obmedzil sa len na sám akt vôle a liečil jediným slovom: Chcem, buď čistý“ (Mt 8,3), a niekedy nechával voľaktorých v ťažkých chorobách zápasieť, dosahujúc to, že sa tými skúškami zdokonaľovali, podobne aj s nami jedná teraz. Voľakedy viditeľne i neviditeľne sa dotýka a pozdvihuje, keď vidí, že je to na osoh našich duši, inokedy chce, aby sme užívali ako úľavu v utrpeniach hmotné prostriedky, alebo keď oddaľuje vyzdravenie chce aby lepšie utkvela v pamäti milosť a zároveň aj akýsi obraz jeho starostlivosti o dušu, ako som to vyššie spomenul. Ako z tela treba vylúčiť všetko, čo tam nepatrí a doplniť to, čoho sa mu nedostáva, taktiež aj v našej duši - treba odstrániť všetko cudzie a prijať všetko to, čo je potrebné a vhodné pre ňu. Lebo: Boh stvoril človeka priameho“ (Kaz 7,29). Boh nás stvoril k dobrým skutkom, aby sme ich vykonávali.

3. Ako pre zdravie tela pretrpíme operácie vypaľovania a používanie horských liekov, podobne potrebujeme aj pre zdravie duše ostré napomenutie, ktoré reže ako nôž, nepríjemnú pokutu, ako horký liek. Reč proroka odsudzuje tých, ktorí neboli vychovaní v takej kázni. Či nieto balzam v Galaáde? Či nieto tam lekára? Áno, prečo sa nezacelí rána môjho ľudu?“ (Jer 8,22). Chronické choroby vyžadujú dlhotrvajúce liečenie a rôzne lieky. To znamená, že aj choroby treba liečiť vytrvalou modlitbou, dlhým pokáním a prísnyim spôsobom života, ktoré nám Písmo sv., ako vystačujúce k vyliečeniu ponúkne.

Z toho všetkého vyplýva, že by dobre celkom zavrhomat každú pomoc lekárskeho umenia preto, že niektorí ju zneužívajú, podobne ako zneužívanie kuchárstva na vymýšľanie príjemnosti nezdržanlivými ľuďmi alebo pekárstvo alebo výrobu súkna prekročením hraníc potreby nie je pre nás dôvodom, aby sme zanechali tie remeslá. Naopak, my máme povinnosť správnym užívaním toho všetkého napravovat všetky zneužitia. Podobne i v lekárskom umení nerozumným by bolo ľahkovážit dar Boží preto, že ho zneužívajú. Všetku nádej však vyzdravenia skladať do práce lekárov je nerozumne, čo vidíme, že to niektorí robia až v takej miere, že sa nehanbia volať lekárov spasiteľmi. Z inej strany zase vytrvalo opovrhovat každým osohom z toho umenia je znakom pýchy. Treba nám robiť tak, ako robil Jezekiel. On keď sa vyliečil šťavou z fig, nepokladal ich za prvú príčinu zdravia ani za príčinu vyliečenia ale k dôvodom oslavovat Boha dodal aj poďakovanie za stvorenie figovníka. Podobne aj my, keď prijímame údery z rúk Božích, ktorý láskavo a premúdro spravuje náš život, najsamprv prosíme od neho milosť, aby sme poznali príčiny, pre ktoré nám udeľuje kríže a potom až oslobodenie od utrpení a trpezlivosť, aby zároveň so skúškou pomohol nám znášať ich do konca.

4. Udelenú milosť zdravia skrz víno a olej, ako u toho, čo sa dostal do rúk lotrov, alebo skrz figy, ako Jezekeľ, prijímajme vďačne, lebo niet žiadneho rozdielu medzi tým, či Boh tajomným spôsobom neviditeľne nás zahrňuje svojou ochranou, alebo prostredníctvom nejakých hmotných vecí, ktoré však nás často úspešne privádzajú k poznaniu Božieho daru. Často nás navštívi choroba ako trest, a miesto trestu sme odsúdený na bolestné liečenie. Zdravý rozum nedovolí nám opovrhnuť liečením bez ohľadu na prostriedky, ktoré majú pomôcť, buď je to nôž, alebo oheň, alebo sú to ostré a odporne lieky, ktoré sa len s veľkou bolesťou používajú, alebo je to len pôst alebo prísna diéta, alebo konečne zdržanlivosť od všetkého, čo škodí. Ale pri tom všetkom, ešte raz to opakujem, že netreba zabudnúť na úmysel pomáhať našej duši, ktorá sa tým príkladom poučuje, ako sa má starať o svoje zdravie.

Bolo by to veľkým omylom myslieť, že lekárske umenie na každú chorobu má poskytnúť pomoc a úľavu, lebo nie všetky choroby vyplývajú z ľudskej prirodzenosti ani nie z nemierneho užívania pokrmov alebo inej príčiny v ľudskom tele. Tieto choroby lekárske umenie občas lieči a zmierňuje. Mnohokrát sa stáva, že choroby sú trestom za hriechy, aby sa hriešnik obrátil: lebo Pán karhá toho, koho miluje“ (Kn. prísl. 3,12).

A preto je medzi vami mnoho slabých a chorých ba aj zosnulých je dost'. Keby sme sami seba súdili, neboli by sme súdení. Avšak Pán nás súdi a tak napravuje, aby sme neboli odsúdení týmto svetom“ (1 Kor 11,30-33).

Kto tak pozná svoje vlastné hriechy, ten aj užívanie liekov zanechá a bude spokojne trpieť to, čo Pán posielal podľa slov proroka: Znesiem hnev Pánov, lebo som zhrešil proti nemu“ (Mich 7,9). Nech sa polepší, nech donesie ovocie hodné pokánia a nech pamätá na slová Kristove: Hľa, bol si uzdravený, nehreš teda, aby ťa nestihlo niečo horšieho“ (Jn 5,14).

Stávajú sa prípady, že na žiadosť satana, milovník ľudí Boh posielal niekoho sťa nepremožiteľného zápasníka do boja s ním a ponížuje jeho pýchu najväčšou trepezlivosťou svojich sluhov, ako to čítame v dejinách spravodlivého Jóba. Alebo ne povzbudenie tým, ktorí nevedia spokojne trpieť - ukazuje Boh ľudí, ktorí až do smrti vedia znášať všetky utrpenia, ako napr. Lazára, ktorý pokrytý ranami a predsa nie je o ňom napísané, aby prosil niečo od boháča, alebo bedákal a narietal pre svoje ťažké polozenie. Preto ho Boh odmenil odpočinkom v lone Abraháma, ako toho, ktorý: za živa dostal zlé veci“ (Lk 16,25).

Niekedy vidíme aj iné príčiny chorôb u Svätých, ako u sv. Apoštola. Aby sa nikomu nezdalo, že prekročil hranice ľudskej prirodzenosti, alebo aby nemyslel, že v samej prirodzenosti má niečo vyššie, nadľudské, ako to mysleli Lykaončania, ktorí mu doniesli ako obeť býkov a veniec, musel stále zápasiť s ťažkou chorobou.

5. Aký ošoh a nie škodu môžu mať z lekárskeho umenia takýto ľudia, ktorí pre prílišné starosti o zdravie tela odklonili sa od rozumnej cesty, a taktiež tí, ktorí ochoreli pre neporiadne užívanie pokrmov, ktorým však liečenie tela má slúžiť ako obraz a príklad starostlivosti o dušu, ako to bolo vyššie povedané. Podľa lekárskej vedy zdržanlivosť od škodlivých vecí je nám osožná, podobne ako výber toho, čo je dobre a zachovávanie toho, čo je prikázané. Aj sám prechod z choroby do zdravia má byť pre nás povzbudením, aby sme nezúfali nad stavom svojej duše ako by sa ona už nikdy nemohla vyliečiť zo svojich hriechov pri pomoci pokánia. Preto nesmieme týmto umením ani celkom opovrhovať ani všetku svoju nádej do neho skladat'. Ako sa zaoberáme obrábaním pôdy, a od Boha vyprosujeme úrodu plodov zemských, ako lodivodovi odovzdávame kormidlo od lode a od Boha prosíme záchranu pred utonutím, podobne máme robiť aj my vtedy, keď treba volať lekára, neprestávať dúfať v pomoc Božiu.

Zdá sa mi, že to umenie nie v malej miere podporuje zdržanlivosť. Lebo vidím, že zakazuje rozkoše, neschvaľuje prejedávanie sa a veľkú rozmanitosť pokrmov, zavrhuje prehnané vymýšľanie sladkosti ako škodlivé veci a všeobecne pokladá miernosť za matku zdravia. Preto aj z týchto dôvodov rada lekárskeho umenia nie je pre nás neúčinná.

Preto keď budeme voľakedy sa riadiť podľa predpisov lekárskej vedy, alebo pre niektorý z vyššie uvedených dôvodov odstúpime od nich, vždy sa riadme podľa nášho úmyslu ľúbiť sa Bohu a všade pracujme na ošoh našich duší. Riadme sa tiež podľa rozkazu Apoštola: Či teda jete, či pijete, či čokoľvek činíte, všetko činite na slávu Božiu“ (1 Kor 10,31).

Tretí Rád

sv. Bazila Veľkého

Sú to veriaci, ktorí sa snažia žiť podľa evanjelia a chcú plniť Božie prikázania.

Ideál rehole je obec prvých kresťanov, ktorí boli plní Ducha sv. a mali vo svojom strede Ježišovu Matku. Ovocím bolo to, že mali jedno srdce a jednu dušu a nikto nehovoril o svojom, že je to jeho, ale mali všetky veci spoločné! Rukami apoštolov sa diali veľké divy a zázraky (por. Sk 2–4). Toľko k biblickému ideálu.

Do východných monastýrov (s pravidlami sv. Bazila Veľkého) prichádzali ľudia, ktorí tu hľadali duchovnú formáciu a vedenie.

Túto duchovnú službu konali tzv. starci, teda skúsený mnísi v duchovnom živote a boji. Oni nielen dávali rady kresťanom, ale za mnohých sa aj modlili a oni boli uzdravovaní a

oslobodzovaní z otrockých pút Božieho nepriateľa. V monastýroch čerpali silu a inšpiráciu kresťanskí umelci a spisovatelia (napr. Dostojevský, Gogol' a iní).

Čo konkrétne robiť, ak túžiš byť v duchovnej rodine sv. Bazila a žiť ako laik vo svete?

1. Je potrebné nadviazať kontakty s monastýrom.
2. Členom môže byť katolík východného, ale aj západného obradu, muž či žena po dovŕšení 18 rokov.
3. Po ročnom noviciate (aspoň 1–víkendové stretnutia za mesiac) sa skladajú sľuby.
4. Nie sú predpisované žiadne špeciálne modlitby, vyžaduje sa praktický kresťanský život, častá účasť na sviatostiach, láska k modlitbe a túžba realizovať evanjelium v sebe a svojom okolí. Niektorí sa modlia Ježišovu modlitbu a robia denne niekoľko úkonov kajúcnosti tzv. poklony.
  5. Doporučuje sa tento spoločný čas k modlitbe (doma):
    - 9° hod. krátka prosba k Duchu svätému (napr. 7–krát s vierou opakuj: «Príď Duchu svätý», alebo «Carju nebesnyj»).
    - 12° hod. Anjel Pána
    - 15° hod. v 1 minúte ticha, si uvedom, že Pán Ježiš za teba v tento čas zomrel. Môžeš opakovať: «Ježišu, Ježišu, Ježišu, zmiluj sa nado mnou.» (5 - krát k 5 ranám Kristovým)
    - 20°– 21° hod. sa pomodli svoje modlitby na úmysel duchovného prebudenia (vzkriesenia) teba, tvojho okolia, Slovenska, Čiech.
  6. Čítaj si denne 5 minút' z Pravidiel sv. Bazila Veľkého, uvažuj o napísanom a snaž sa to realizovať.
  7. Rehoľné sviatky sú 1.1. sv. Bazila, 5.7. sv. Cyrila a Metoda, 19.7. sv. Makríny... Urob si jednodennú (i súkromnú) duchovnú obnovu, prístup ku sviatostiam.

Kontaktná adresy:

Použité skratky.

Gr - grécky.

Kpr - Bazil Veľký. Krátke pravidlá v otázkach a odpovediach.

LXX - Septuaginta, grécky preklad Starého zákona.

Opr - Bazil Veľký. Obširne pravidlá v otázkach a odpovediach.

Pol. pr. Naum. - poľský preklad Obširných a Krátkych pravidiel urobený J. Naumowiczom. In Św. BAZYLI WIELKI. Pisma ascetyczne. Tom 2. Kraków : Tyniec, 1995.

stsl - starosloviensky.